

พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์
จังหวัดศรีสะเกษ

โดย
นายจำลอง ลีตัน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน
ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2551
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์
จังหวัดศรีสะเกษ

โดย
นายจำลอง ลีสิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน
ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2551
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**INHALANT PREVENTION BEHAVIOR OF JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS IN
SCHOOL UNDER KANTHARALAK SISAKET PROVINCE**

**By
Jamlong Lilan**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF ARTS

Department of Psychology and Guidance

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2008

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ” เสนอโดย นายจำลอง ลีตัน เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา จิตวิทยาชุมชน

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์ ดร.กานดา พุ่มพุ่ม
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พยอมรัมย์
3. อาจารย์ ดร.กมล โพธิเย็น

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรรัตน์ บุรณวัฒน์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(เภสัชกรหญิงจันทนา ธรรมวีระพงษ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.กานดา พุ่มพุ่ม)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พยอมรัมย์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.กมล โพธิเย็น)

...../...../.....

47256202 : สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน

คำสำคัญ : พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด/ อันตรายของสารเสพติด/การควบคุมตนเอง
/สัมพันธภาพ

จำลอง ลีตัน : พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ.ดร.กานดา พุ่มพวง, รศ.ดร.สุรพล พยอมรัมย์ และ อ.ดร.กมล โปธิเย็น. 119 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และ สัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตาม เพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพการพักอาศัย และค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ และ 3) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และ สัมพันธภาพกับเพื่อน เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 373 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) การทดสอบค่า t (t – test) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบ ว่า

1. พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อยู่ในระดับมาก

2. นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน สภาพการพักอาศัย และค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครูและสัมพันธภาพกับเพื่อน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้ร้อยละ 53.1 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. .... 2. .... 3. ....

47256202: MAJOR : COMMUNITY PSYCHOLOGY

KEY WORD : PREVENTION BEHAVIOR / DANGER OF INHALANTS/ SELF – CONTROL/
RELATIONSHIP

JAMLONG LILAN : INHALANT PREVENTION BEHAVIOR OF JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS IN SCHOOL UNDER KANTHARALAK SISAKET PROVINCE. THESIS ADVISORS : KANDA POOPUT, Ph.D., ASSOC. PROF. SURAPOL PAYOMYAM, Ph.D., AND KAMOL PHOYEN, Ed.D. 119 pp.

The purposes of this research were : 1) to study levels of inhalant prevention behavior, opinion on danger of inhalants, self-control, relationship with family, relationship with teachers and relationship with friends of junior high school students in school under Kantharalak, Sisaket Province ; 2) to compare inhalant prevention behavior of junior high school students classified as sex, grade level, academic achievement, residence and daily allowance;3) to determine opinion on danger of inhalants, self-control, relationship with family, relationship with teachers and relationship with friends as the predictors of inhalant prevention behavior.

Samples were 373 junior high school students, derived by a stratified random sampling. Data were collected through questionnaires constructed by the researcher and were analyzed for percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One Way ANOVA) and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were as follows :

1. Inhalant prevention behavior, opinion on danger of inhalants, self-control, relationship with family, relationship with teachers and relationship with friends of junior high school students were at high level.

2. Inhalant prevention behavior of junior high school students, classified as academic achievement was significantly different at .05 level. Whereas,sex, grade level, residence and daily allowance were not significantly different.

4. Opinion on danger of inhalants, self-control, relationship with teachers and relationship with friends predicted inhalant prevention behavior of junior high schools students at percentage of 53.1 with a statistical significance of .01.

Department of Psychology and Guidance Graduate School, Silpakom University Academic Year 2008

Student's signature .....

Thesis Advisors' signature 1. .... 2. .... 3. ....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี โดยผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร. กานดา พุ่มพุด รongศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พยอมแย้ม อาจารย์ ดร. กมล โปธิเย็น อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรรัตน์ บุรณวัฒน์ ประชานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ที่ให้ คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดี ตลอดจนให้กำลังใจในการทำ วิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่งและกราบขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยและจะนำไปใช้ประโยชน์สูงสุดต่อไป

กราบขอบพระคุณเภสัชกรหญิงจันทนา ธรรมวีระพงษ์ หัวหน้ากองควบคุมวัตถุเสพติด สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ความกรุณาแก่ ผู้วิจัยในการให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดีในการทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนกระแซงวิทยา โรงเรียนกันทรลักษ์วิทยา โรงเรียนกันทรลักษ์ วิทยาคม โรงเรียนบึงมะลูวิทยา โรงเรียนภูมิซรอลวิทยา โรงเรียนดงรักวิทยา โรงเรียนตระกาศ ประชาสามัคคี โรงเรียนสายธารวิทยา โรงเรียนกุศลเสลาวิทยาคม และผู้ที่ไม่ได้กล่าวนามมา ณ โอกาสนี้ ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ผู้วิจัยสำนึกในพระคุณของคุณพ่อเสื่อ คุณแม่แพงศรี ลีตัน และขอบคุณน้อง ๆ ซึ่งคอย สนับสนุนในการศึกษาต่อแก่ผู้วิจัย ห่วงใยและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

ขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ชาวจิตวิทยาชุมชนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อน ๆ รุ่นที่ 7 ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจให้อย่างสม่ำเสมอ

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่บิดา มารดา น้อง คณาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่มอบสิ่งดี ๆ ในชีวิตแก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้พบกับ ความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ปัญหาการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
ส่วนที่ 1 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกัน	
ตนเองจากการเสพยาเสพติด.....	13
ความหมายของพฤติกรรมป้องกันตนเอง.....	13
พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด.....	14
ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายของเสพยาเสพติด.....	15
ปัญหาการเสพยาเสพติดของวัยรุ่น.....	16
แนวทางการป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
ส่วนที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของเสพยาเสพติด.....	26
พิษของเสพยาเสพติด.....	27
กฎหมายเกี่ยวกับเสพยาเสพติด.....	28
งานวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของเสพยาเสพติดและพฤติกรรม	
ป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด	29

บทที่	หน้า
ส่วนที่ 3 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง.....	31
แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง.....	31
องค์ประกอบของการควบคุมตนเอง.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง.....	33
ส่วนที่ 4 แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับครอบครัว	
สัมพันธภาพกับครู/เพื่อน.....	34
ความหมายสัมพันธภาพ.....	34
สัมพันธภาพกับครอบครัวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
สัมพันธภาพกับครูและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
สัมพันธภาพกับเพื่อนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
ส่วนที่ 5 งานวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล.....	43
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	48
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	62
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด	
ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของยาเสพติด การควบคุมตนเอง	
สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และ	
สัมพันธภาพกับเพื่อน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.).....	64

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพ สารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัด ศรีสะเกษ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพการพักอาศัย(One – way ANOVA).....	64
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพ สารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัด ศรีสะเกษจำแนกตามเพศและค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ(t-test).....	68
ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพ กับครูและสัมพันธภาพกับเพื่อน โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis).....	68
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	73
การอภิปรายผล.....	74
ข้อเสนอแนะ.....	82
ข้อเสนอแนะจากผลที่ได้จากการวิจัย.....	82
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	83
บรรณานุกรม.....	84
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	97
ภาคผนวก ข ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับเป็น รายชื่อของแบบสอบถาม.....	112
ประวัติผู้วิจัย.....	119

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงการจำแนกตามชนิดของยาเสพติด ประจำปี 2545 -2550.....	2
2	แสดงการสรุปจำนวนกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ.....	50
3	แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ.....	51
4	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล จำแนกตาม เพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพการพักอาศัยและค่าใช้จ่ายประจำที่ได้รับ.....	62
5	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับพฤติกรรมป้องกันตนเอง จาก การเสพยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย ตนเอง การควบคุมสัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และ สัมพันธภาพกับเพื่อน.....	64
6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของพฤติกรรมป้องกันตนเองจาก ตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับ ชั้นเรียน.....	65
7	แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีระดับชั้นแตกต่างกัน.....	65
8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับของพฤติกรรมป้องกันตนเอง จากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน.....	65
9	แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน.....	66
10	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน.....	66
11	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของพฤติกรรมป้องกันตนเอง จากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามสภาพ การพักอาศัย.....	67

ตารางที่	หน้า
12	แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีสภาพการพักอาศัยต่างกัน..... 67
13	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ที่มีเพศแตกต่างกัน..... 68
14	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ที่มีค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับแตกต่างกัน..... 68
15	แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พฤติกรรมป้องกันตนเองจาก การเสพยาเสพติด (Y) ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด (X_1) การควบคุมตนเอง (X_2) สัมพันธภาพกับครอบครัว (X_3) สัมพันธภาพกับครู (X_4) และสัมพันธภาพกับเพื่อน (X_5) 69
16	แสดงการวิเคราะห์ตัวแปรการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของ สารเสพติดการควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพ กับเพื่อนเป็นปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจาก การเสพยาเสพติด..... 70
17	ค่าเฉลี่ยรายข้อ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด..... 112
18	ค่าเฉลี่ยรายข้อ ด้านการควบคุมตนเอง..... 113
19	ค่าเฉลี่ยรายข้อ ด้านสัมพันธภาพกับครอบครัว..... 114
20	ค่าเฉลี่ยรายข้อ ด้านสัมพันธภาพกับครู..... 114
21	ค่าเฉลี่ยรายข้อ ด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน..... 115
22	ค่าเฉลี่ยรายข้อ ด้านพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด..... 116

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ความเจริญด้านวัตถุมีผลทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมเกิดการแข่งขัน แข่งแย้งกันค่อนข้างสูง คนในสังคมจะต้องเร่งรีบในการดำเนินชีวิต เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของตนเองในทุก ๆ ด้าน ด้วยเหตุนี้ทำให้สัมพันธภาพระหว่างบุคคลในสังคมโดยเฉพาะในสถาบันครอบครัวจึงเกิดปัญหา เนื่องจากพ่อแม่ต้องออกไปทำงานเพื่อหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว จึงทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการเลี้ยงดูลูกของตนเองอย่างใกล้ชิดเท่าที่ควร ความห่างเหินและการขาดสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัวดังกล่าวเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนขาดความรัก ความอบอุ่นที่ควรจะได้รับจากพ่อแม่ จึงหันไปหาเพื่อนซึ่งเป็นบุคคลที่เด็กและเยาวชนให้ความสำคัญในการพูดคุยและปรึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ปัจจุบันนี้พบว่าเด็กและเยาวชนจะให้ความสำคัญกับเพื่อนเป็นอย่างมาก ดังนั้นหากกลุ่มเพื่อนชักจูงไปในทางที่ผิดก็จะทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้น สร้างปัญหาให้กับสังคมได้ โดยเฉพาะปัญหาการมั่วสุมในกลุ่มวัยรุ่นที่มีการเสพยาเสพติดหลายประเภท และในจำนวนสารเสพติดนี้ที่มีวัยรุ่นนิยมเสพกันมากที่สุดคือ สารระเหย เช่น ทินเนอร์ แอลกอฮอล์ และผลิตภัณฑ์ที่เป็นส่วนผสมของทินเนอร์ ทั้งนี้สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจ ในการแก้ไขปัญหานี้ เนื่องจากสารระเหยเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ซึ่งจะก่อให้เกิดการสูญเสียปัจจัยการผลิตในด้านกำลังคนจากศึกษาของวัชรบูล วิเชียรศรี (2539 : 73 – 74) พบว่า พิษภัยของสารระเหยจะบั่นทอนสุขภาพของผู้เสพถึงร้อยละ 54 โดยจะทำลายระบบประสาทและสมองถึงร้อยละ 42 สอดคล้องกับการศึกษาของ มงคล ปลื้มจิตธรรมและคณะ (2539 : 527) ที่ศึกษาเกี่ยวกับสารเสพติดพบว่า สารระเหย ทำให้ผู้เสพเกิดอาการผิดปกติทางจิต คลุ้มคลั่ง สติฟั่นเฟือนจนไม่สามารถควบคุมสติและอารมณ์ของตนเองได้ถึงร้อยละ 33.3 นอกจากนี้ยังเป็นภัยต่อผู้อยู่ใกล้ชิดและสามารถทำร้ายร่างกายบิดามารดา หรือผู้อื่นให้ถึงแก่กรรมได้ และยังพบอีกว่าผู้เสพสารระเหยจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวชอบใช้วิธีการรุนแรงในการแก้ไขปัญหาลงถึงร้อยละ 16.5 นอกจากนี้ สารระเหยยังเป็นสาเหตุสำคัญของการปล้น จี้ชิงทรัพย์ และอาจก่อเหตุอาชญากรรมถึงร้อยละ 10.2 ผู้เสพสารระเหยจนติดหนักเมื่อจะเลิกเสพต้องใช้เวลาในการบำบัดนานกว่าผู้เสพเฮโรอีนหรือยาบ้า เพราะเซลล์สมองได้ถูกทำลายเนื่องจากสารระเหยจะกดระบบประสาทโดยตรงซึ่งต่างจากยาบ้าที่ออกฤทธิ์กระตุ้นสมอง

รายงานจากกรมสุขภาพจิต (เดลินิวส์, ฉบับที่ 447, 2551: 2) ระบุถึงฤทธิ์ของสารระเหยต่อจิตประสาท ซึ่งเป็นจุดสำคัญที่ทำให้คนดี ๆ จำนวนไม่น้อยกลายเป็นพวกประสาทหลอน และบางคนกลายเป็น ฆาตกร โดยสารระเหยถือเป็นยาเสพติดที่อันตราย จะไปเร่งปฏิกิริยาทำให้เกิดอาการของโรคอารมณ์แปรปรวนให้เกิดขึ้นได้ง่าย และได้เร็วกว่าปกติ และผู้เสพสารระเหยนี้ส่วนใหญ่มักอยู่ในกลุ่มเด็กและเยาวชนหรือเด็กนักเรียน ซึ่งเป็นช่วงวัยที่สมองกำลังพัฒนา เมื่อได้รับสารระเหยเข้าไปในปริมาณมาก ๆ ก็จะไปหยุดการพัฒนาสมอง ทำให้สมองฝ่อและเสื่อมก่อนวัยอันควร ที่สำคัญส่งผลให้เกิดอาการทางจิตได้ง่ายในขณะเดียวกันการเสพยาเสพติดยังสร้างปัญหาด้านสุขภาพจิตทำให้ร่างกายทรุดโทรม มีโรคแทรกซ้อน ส่งผลต่อครอบครัวและสัมพันธภาพกับครอบครัว ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง

แสดงการจำแนกตามชนิดยาเสพติด ปี 2545 – 2550

ตารางที่ 1 ตารางสถิติการจับกุมคดียาเสพติดทั่วประเทศ

ปี พ.ศ.	2545	2546	2547	2548	2549	2550
ชนิดยาเสพติด						
ยาบ้า	167,020	63,280	34,636	50,368	53,290	64,530
สารระเหย	13,200	15,410	8,808	8,839	27,307	57,635
กัญชา	10,526	10,462	6,596	7,476	6,680	9,657
เฮโรอีน	2,756	1,609	686	465	384	234
ฝิ่น	2,075	2,220	898	555	660	785
กระท่อม	1,029	2,194	1,241	938	2,178	1,346
เอ็กซ์ตาซี	591	664	563	322	333	264
โคเคอิน	651	485	304	139	112	190
คีตามีน	250	325	164	101	108	256
โคคาอิน	57	87	119	84	145	95
ไอซ์	41	70	195	564	844	360

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

พ.ศ. 2550. (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2550).

ปัจจุบันพบว่ามีการใช้สารระเหยเป็นยาเสพติดเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2550 : 20) ระบุว่าปัจจุบัน ปัญหาการแพร่ระบาดของสารระเหยกลับมาเพิ่มมากขึ้นดังตัวเลขที่ปรากฏในปี 2545-2550 นั้นพบว่าจำนวน

ตัวเลขการจับกุมผู้เสพยาเสพติดมากเป็นอันดับ 2 รองจากยาบ้า โดยเฉพาะในกลุ่ม เด็กเร่ร่อน เด็กนักเรียน เยาวชน และสารระเหยที่นิยมนำมาเสพกัน ได้แก่ กาว กาวทารองเท้า น้ำยาล้างเล็บ แลกเกอร์ ทินเนอร์

สอดคล้องกับข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (เดลินิวส์, ฉบับที่ 447, 2551: 2) ระบุว่า ปัจจุบันนี้ ปัญหาการแพร่ระบาดของสารระเหยเพิ่มมากขึ้น จากสถิติใน พ.ศ. 2544 – 2550 นั้นจำนวนผู้เสพที่ถูกจับกุมได้มีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ตัวเลขการจับกุมมีมากเป็นอันดับ 2 รองจากยาบ้า ในขณะที่ปี พ.ศ. 2550 อัตราผู้เสพสารระเหยที่ถูกจับกุมก็ขยับเพิ่มขึ้นร้อยละ 25

นอกจากนี้ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด (2546 : 9-11) ได้ประมาณการเพื่อแสดงให้เห็นภาพรวมของสถานการณ์ การใช้ยาเสพติดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า ปี 2542 – 2544 มีการใช้ยาเสพติดประเภทกัญชา กระท่อม และการใช้สารระเหย ถึงร้อยละ 25 ส่วนในปี 2545 -2547 จะมีการใช้ยาเสพติดประเภท กัญชา สารระเหย และยาระงับประสาท และพบว่าในส่วนของกาเสพติดประเภทต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้นมีจำนวนของผู้ใช้สารระเหยเพิ่มมากขึ้น จำนวนดังกล่าวนี้เป็นเด็กและเยาวชนอายุ 12 – 15 ปี และจากสถิติการจับกุมคดียาเสพติดประเภท “สารระเหย” ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) ในปี 2550 มีการจับกุมผู้เสพสารระเหยมากถึง 57,635 คน โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสถิติจับกุมมากที่สุด รองลงมาคือกรุงเทพมหานคร ซึ่งหลังการจับกุม ผู้เสพจะเข้าสู่ระบบบำบัดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2551 เป็นต้นไป จะมีผู้เข้ารับการบำบัดประมาณ 20,650 คน จากการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สอดคล้องกับการรายงานของศาลจังหวัดศรีสะเกษ แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว พบว่า เมื่อปี 2545 – 2550 มีสถิติการใช้ยาเสพติดของเด็กและเยาวชนจำนวน 1,914 คน และในจำนวนนี้เป็นเยาวชนที่มีการใช้สารระเหยประเภททินเนอร์ กาว และแลกเกอร์ เป็นจำนวน 1,625 คน และมีแนวโน้มที่เด็กและเยาวชนจะใช้สารดังกล่าวนี้มากขึ้นเพราะการเสพสารระเหยประเภทนี้จะมีบทลงโทษทางกฎหมายเบากว่าสารเสพติดประเภทอื่น ๆ และตั้งแต่ปี 2545 – 2550 ในอำเภอกันทรลักษณ์มีเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 12 – 17 ปี มีพฤติกรรมกาเสพติดสารระเหยจำนวน 235 คน จากจำนวนเด็กและเยาวชนที่เสพสารระเหยในจังหวัดศรีสะเกษทั้งหมด และมีนักเรียนที่ยังมีพฤติกรรมเสี่ยงในการเสพสารระเหยในอำเภอกันทรลักษณ์ (ซึ่งผู้เสพจะต้องเข้าสู่ระบบบำบัดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545)

จังหวัดศรีสะเกษ เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการแพร่ระบาดของสารระเหยค่อนข้างสูง และจากการรายงานของศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัดศรีสะเกษ (2550 : 2) พบว่ามีการแพร่ระบาดอยู่คือ ทินเนอร์ ซึ่งมีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมาซึ่งผู้เสพส่วนใหญ่จะ

เป็นเด็ก เยาวชน ตลอดจนนักเรียนใน โรงเรียนต่างๆ ในภาพรวมจังหวัดศรีสะเกษจะมีปัญหา ยาเสพติดทุกประเภท สำหรับพื้นที่ที่มีสถานการณ์ระบาดสาหัสมาก โดยเรียงตามลำดับจาก มากไปหาน้อย คือ อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอขุขันธ์ อำเภอขุนหาญ อำเภอรามัน ไร่ อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอวังหิน อำเภอเบญจลักษ์ อำเภอศรีรัตนะ เป็นต้น

อำเภอกันทรลักษ์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา เนื่องจากทาง อำเภอกันทรลักษ์ต้องการพัฒนาด้านต่างๆ เพื่อเป็นจังหวัดในอนาคตอันใกล้ทำให้มีการพัฒนา ด้าน เทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ความเจริญด้าน วัตถุมีผลทำให้ วิธีการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมเกิดการแข่งขัน แข่งแย่งกันค่อนข้างสูง คนในสังคมจะต้องเร่งรีบ ในการดำเนินชีวิต เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของตนเองในทุก ๆ ด้าน ด้วยเหตุนี้ทำให้มีการแพร่ ระบาดสาหัสค่อนข้างมาก และในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบเข้ามาดำเนินแก้ไข ปัญหาการแพร่ระบาดของสาหัสอย่างจริงจัง ตามพระราชบัญญัติการป้องกันการ ใช้สารระเหย เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2550 ได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิด หรือ กระทบความผิด

จากการรายงานสถิติการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ดังกล่าวข้างต้น ถือว่าเป็นข้อมูล ที่ทำให้ทราบแน่ชัดว่าปัญหาสาหัสมีการแพร่ระบาด และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคม โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแพร่ระบาดเข้าไปในกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงการพัฒนา สติปัญญา จากการศึกษาของธวัชชัย ไทยเขียว (2535 : 253) ได้ศึกษาสาเหตุของการเสพสารระเหย พบว่า กลุ่มผู้เสพสารระเหยส่วนใหญ่จะเริ่มสูดดมครั้งแรก ระหว่าง อายุ 12 – 15 ปี และโดยมากจะ เป็นนักเรียนสอดคล้องกับการศึกษาของ โกสุม มีทรัพย์ (2542 : 15) ที่ได้ศึกษาการประยุกต์ทฤษฎี ในการป้องกัน โรคเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันการเสพสารระเหยในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้กล่าวถึงสาเหตุของการติดสารเสพติดของนักเรียนว่าเกิดจากเพื่อนชวนหรือชักจูงร้อยละ 60 ความอยากรู้ อยากลองร้อยละ 40 สอดคล้องกับวัชรบูล วิเชียรศรี (2539 : 4-5) ได้ศึกษาสภาพในการ ใช้สารระเหยในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สาเหตุสำคัญที่สุดของการ เสพสารระเหยของนักเรียนกลุ่มดังกล่าวมาจาก เพื่อนชวนถึงร้อยละ 38.4 เพื่อให้ลิ้มความทุกข์ถึงร้อย ละ 16.5 และ เพื่อให้เกิดความสนุกสนานถึงร้อยละ 11.5 ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เสี่ยงหรือล่อแหลม เมื่อถูก ชักชวน มีการเลียนแบบอย่างกันในการกระทำความผิด และการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีปัญหา ยาเสพติด มีปัญหาทางจิตใจตลอดจน ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวและชุมชน เช่นเดียวกับ ศรี เรือน แก้วก้าน (2545: 382-384) สนับสนุนว่าสาเหตุ การติดสารเสพติดของเยาวชน เกิดจากเพื่อน ชวน ตามใจเพื่อน และความอยากลองสิ่งของที่แปลกใหม่ ในปัจจุบันพบว่ามึนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่ใช้ยาเสพติด สาเหตุใหญ่มาจากคำชักชวนจากเพื่อน และประกอบกับความอยากลองของนักเรียนเอง อันเนื่องมาจากการได้พบเห็นหรือคลุกคลีอยู่กับเพื่อนที่ใช้สารเสพติด ดังนั้นพฤติกรรมป้องกันตนเอง

จากการเสพสารระเหย จึงมีความสำคัญในการช่วยป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยหากบุคคลมีความเข้าใจถึงพิษภัยและอันตรายจากสารระเหยและการให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ เช่น เล่นกีฬา ทำงานอดิเรก ดูแลรักษาสุขภาพจิตให้ดี เช่นการดูภาพยนตร์ อ่านหนังสือคลายเครียด เป็นต้น ก็จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย จากการวิจัยของ ปริญา จิรกุลพัฒนา (2536 : 81) พบว่า การให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ จะมีผลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษาของถนอมวรรณ อยู่ขำ (2547 : บทคัดย่อ) พบว่า เมื่อเครียดนักเรียนหากิจกรรมทำให้สบายใจ ดูภาพยนตร์ โทรทัศน์ ทำจิตใจให้สงบ จะทำให้นักเรียนไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสารระเหย

สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (2547 : 23) ได้สำรวจนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับปริญญาตรีจาก 25 จังหวัดทั่วประเทศ : พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด คิดเป็นร้อยละ 16.2 ของนักเรียนทั้งประเทศ ผลการวิจัยได้ระบุว่า นักเรียน นักศึกษา ที่เอาเวลาไปมั่วสุมกับเพื่อนที่ใช้สารเสพติด เกิดจากโอกาสในการอยู่ตามลำพังหรืออยู่กับกลุ่มเพื่อนที่ใช้ยาเสพติด การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะทำให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสเสี่ยงต่อการเสพสารระเหยได้มากขึ้น

ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย น่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่จะป้องกันการเสพสารระเหย จากการศึกษาของ ปริญา จิรกุลพัฒนา (2536 : บทคัดย่อ) พบว่า การที่นักเรียนศึกษาพิษภัยหรืออันตรายที่เกิดจากสารเสพติด จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านต่าง ๆ ลดน้อยลง และเอื้อมพร พลอยประดิษฐ์ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่า การที่นักเรียนศึกษาพิษภัยหรืออันตรายที่เกิดจากสารระเหย ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การเรียนรู้โทษและพิษภัยของวัตถุเสพติด จึงน่าจะเป็นตัวทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย การที่เยาวชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสารระเหย โดยการเรียนรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของสารระเหย ข้อกำหนด บทลงโทษของการใช้สารระเหย ตลอดจนผลเสียอันเกิดจากการเกี่ยวข้องกับสารระเหยที่มีต่อสุขภาพ จะทำให้เด็กและเยาวชนห่างไกลสารระเหยหรือสิ่งที่เป็นพิษต่อร่างกายและจิตใจ จากการวิจัยของ คุษฎี โยเหลา (2540 : 82) พบว่า นักเรียนที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย ข้อกำหนด เกี่ยวกับบทลงโทษ จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุบลราชธานี กองสารวัตรนักเรียน (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาพบความคิดเห็นต่อสารระเหยของเยาวชนว่า การสูดดมสารระเหยทำให้ประสิทธิภาพการทำงานต่ำลง เป็นอันตรายต่อสมองและจิตใจ การเสพสารระเหยก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย

การควบคุมตนเอง เป็นการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลให้แสดงออกในลักษณะที่กำหนด เป้าหมายไว้เพื่ออนาคตที่พึงพอใจหรือเพื่อให้ผลลัพธ์ออกมาเป็นที่ยอมรับของบุคคลส่วนใหญ่ คมคาย อนุจันทร์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการควบคุมตนเองเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนที่มีระดับการควบคุมตนเองสูงจะมี พฤติกรรมก้าวร้าวน้อย และมีพฤติกรรมการใช้สารเสพติดน้อย และเกษม จันทร (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีจิตลักษณะในด้านการควบคุมตนเองสูง จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมด้านทานการ เสพยาเสพติดมาก การควบคุมตนเองจึงน่าจะเป็นตัวทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ระเหย

สัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวมีผลช่วยให้นักเรียนไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสารระเหย สัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวคือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจกันและกันมีความรักใคร่ปรองดองกันสนิทสนมกลมเกลียวกัน มีการช่วยเหลือกัน มีการสื่อสารกันด้วยเหตุด้วยผลและให้ คำปรึกษาที่ดีแก่สมาชิกในครอบครัว เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นเกราะกำบังที่ดีที่สุดสำหรับทุกครอบครัว อารีย์ เงินแยม (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมป้องกันการสูดดมสารระเหยของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวที่ดี การยอมรับในความสามารถของนักเรียนมีผลต่อการป้องกันการสูดดมสารระเหย อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ นอกจากนี้ นันทา สุริยา (2546 : 70) พบว่า นักเรียนที่ไม่เสพยาเสพติดจะมีความรู้สึกที่ว่าพ่อแม่ ให้ความรัก ความอบอุ่น มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สัมพันธภาพกับครอบครัวจึงน่าจะเป็นตัวทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดได้

ครูก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนห่างไกลจากสารระเหย เพราะครูคือพ่อแม่คนที่สองซึ่งจะ เป็นผู้อบรมบ่มเพาะให้นักเรียนเป็นคนที่ดี คนเก่ง ของสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นสัมพันธภาพ ระหว่างครูกับนักเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งการยอมรับในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมโดยไม่มีการเอนเอียงทำให้สัมพันธภาพ ราบรื่น ปราศจากความอคติจะทำให้นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับครู จาก การศึกษาของจิตรฐิกานต์ สบายจิต (2542 : 74) พบว่าสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนที่ดีมาจาก ครู ให้ความยอมรับความสามารถของนักเรียน ความสามารถทางสังคม จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรม การป้องกันสารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สัมพันธภาพกับครูจึงน่าจะเป็นตัวทำนายพฤติกรรม ป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด

เพื่อนถือว่ามีค่ามากสำหรับนักเรียนและเยาวชนในยุคปัจจุบัน บางครั้งเพื่อนก็มีความ สำคัญรองจากครอบครัวหรือมากกว่าครอบครัวด้วยซ้ำ เนื่องจากอยู่ในสถานภาพที่เป็นวัย เดียวกันกับนักเรียน ซึ่งบางครั้งสามารถเป็นที่ปรึกษาในสิ่งที่ไม่กล้าปรึกษากับครอบครัว สัมพันธภาพ กับเพื่อน นั้น คือการที่นักเรียนเป็นผู้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ๆ ในด้านสติปัญญา ความสามารถทางการเรียน กีฬา และในด้านทางสังคม จากการศึกษาของ ลัดดาวัลย์ ฉินประสิทธิ์ชัย

(2547 : 98) พบว่า สัมพันธภาพกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สัมพันธภาพกับเพื่อนจึงน่าจะเป็นตัวทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นและการทบทวนงานวิจัย พบว่า งานวิจัยที่ผ่านมาเน้นการศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้สารเสพติด โดยยังไม่ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมป้องกันการเสพยาเสพติดที่จริงจังก่อน พฤติกรรมการป้องกันการเสพยาเสพติด จึงมีความสำคัญมากเพราะจะเป็นการสร้างเกราะกำบังให้กับนักเรียนและเยาวชนให้ห่างไกลสารเสพติดทุกชนิด

การศึกษาครั้งนี้ต้องการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครูและสัมพันธภาพกับเพื่อน เพื่อนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้ ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเสพยาเสพติด และเป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อวางแผนในการดำเนินการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพการพักอาศัย และค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ
3. เพื่อศึกษาว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ปัญหาการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและเป็นแนวทางในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดข้อคำถามสำหรับการศึกษาไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับใด

2. นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มี เพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพการพักอาศัย ค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับต่างกัน จะมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้หรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางการวิจัยและเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์เชิงสถิติ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

1. นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีเพศ ต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดแตกต่างกัน

2. นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีระดับชั้นเรียน ต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดแตกต่างกัน

3. นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดแตกต่างกัน

4. นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีสภาพการพักอาศัย ต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดแตกต่างกัน

5. นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ ต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดแตกต่างกัน

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จึงได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 กำลังศึกษาอยู่ในมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 5,350 รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 โรงเรียน (รายงานสถิติ นักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2550)

2. ขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 กำลังศึกษาอยู่ในมัธยมศึกษา ปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 373 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรประมาณจำนวนกลุ่ม ตัวอย่างของยามาเนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สำหรับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (Yamane, อ้างถึงใน ยุทธ ไกยวรรณ 2546 : 105) และสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random Sampling) ตามระดับชั้นเรียนและเพศ

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพการพักอาศัย และค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ

3.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย

3.1.3 การควบคุมตนเอง

3.1.4 สัมพันธภาพกับครอบครัว

3.1.5 สัมพันธภาพกับครู

3.1.6 สัมพันธภาพกับเพื่อน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้ตรงกัน ผู้วิจัยได้นิยามความหมายของ คำต่างๆ ไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติตนเอง ของนักเรียนเพื่อการสกัดกั้นไม่ให้เกิดปัญหา การเตรียมการเพื่อระงับปัญหาที่เกิดจากการเสพสาร ระเหย โดยการให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ การใส่ใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับสารระเหย และการ หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่อการเสพสารระเหย

1.1 การให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ หมายถึง การปฏิบัติของนักเรียนเพื่อเป็นการ ป้องกันการเสพสารระเหยโดย ออกกำลังกาย ใช้เวลาเล่นกีฬา รักษาสุขภาพของตนเองให้แข็งแรง

หลีกเลี่ยงตนเองไม่ให้นำไปสู่การเสพสารระเหย การรักษาสุขภาพจิตให้ดี เช่น ใช้การผ่อนคลาย ดูภาพยนตร์ และเล่นดนตรี เป็นต้น

1.2 การใส่ใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับสารระเหย หมายถึง การที่นักเรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูลหาความรู้ การเข้าร่วมชมรมรัก และการร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับสารระเหยในโรงเรียน

1.3 การหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่อการเสพสารระเหย หมายถึง การที่นักเรียนปฏิบัติตนอย่างระมัดระวังในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมที่ใช้สารระเหยหรือไม่เข้าไปอยู่ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสารระเหย

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย หมายถึง ความคิดที่นักเรียนมีต่อสภาพการณ์ที่เกี่ยวกับสารระเหย พิษภัยและผลเสียเกี่ยวกับการเสพสารระเหย ข้อกฎหมาย และบทลงโทษเกี่ยวกับสารระเหย

3. การควบคุมตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการควบคุมตนเองเพื่อให้มีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน โดย การใช้ความคิดและการใช้สติเตือนตนเอง การแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้นและการมี ความสามารถที่จะรอคอยผลรางวัลที่จะได้รับ สามารถควบคุมความต้องการของตนเองได้

4. สัมพันธภาพกับครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัว ให้การยอมรับในตัวนักเรียนในด้าน ความสามารถทางสติปัญญา ร่างกายและความสามารถทางสังคม การยอมรับให้กำลังใจกันและกัน และการช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

5. สัมพันธภาพกับครู หมายถึง การที่ครูในห้องเรียนหรือใน โรงเรียนยอมรับนักเรียนในด้าน ความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถทางร่างกาย ความสามารถทางสังคม และการให้กำลังใจ การให้การยอมรับ ในเวลาที่นักเรียนประสบความสำเร็จในเรื่องต่างๆ

6. สัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง การที่นักเรียนเป็นผู้ยอมรับของกลุ่มเพื่อนในด้าน ความสามารถทางการเรียน กีฬา และในด้านทางสังคม

7. สารระเหย หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้โดยการสูดดมเข้าสู่ร่างกายโดยถูกดูดซึมผ่านปอดเข้าสู่กระแสโลหิต และเป็นอันตรายต่อร่างกาย เช่น ทินเนอร์ แอลกอฮอล์ และกาว

8. นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. ทำให้สามารถทราบถึงปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
3. ทำให้ผู้ที่สนใจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันหรือเป็นแนวทางในการวางแผน การจัดกิจกรรมการป้องกันการเสพยาเสพติดและให้ความช่วยเหลือในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เหมาะสม ต่อไปได้

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา “ พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ” โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด

- 1.1 ความหมายของพฤติกรรมป้องกันตนเอง
- 1.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเสพติด
- 1.3 ปัญหาการเสพยาเสพติดในวัยรุ่น
- 1.4 พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด
- 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด

- 2.1 พิษของสารเสพติด
- 2.2 กฎหมายเกี่ยวกับสารเสพติด
- 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 3 แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง

- 3.1 ความหมายและองค์ประกอบของการควบคุมตนเอง
- 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 4 แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพ

- 4.1 ความหมายของสัมพันธภาพ
- 4.2 สัมพันธภาพกับครอบครัว และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 4.3 สัมพันธภาพกับครู และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 4.4 สัมพันธภาพกับเพื่อน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 1 แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากเสพสารระเหย

1. ความหมายของพฤติกรรม

พจนานุกรมลองแมน (Longman) ได้ให้คำจำกัดความว่า พฤติกรรมเป็นการกระทำหรือการตอบสนองการกระทำทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล และปฏิสัมพันธ์ในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นภายในหรือภายนอก รวมทั้งเป็นกิจกรรมการกระทำต่าง ๆ ที่เป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย สังเกตเห็นได้ หรือเป็นกิจกรรม การกระทำต่าง ๆ ที่ผ่านการใคร่ครวมาแล้วหรือเป็นไปอย่างไม่รู้สึกรู้ตัว (Goldenson 1984 : 90, อ้างถึงใน อุบลรัตน์ บุญทา 2546 : 43)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 15) ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ ไม่ว่าจะการกระทำนั้น ผู้กระทำจะทำได้โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว และไม่ว่าคนอื่นจะสังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ ก็ตาม เช่น การพูด การเดิน การกระพริบตา การได้ยิน การเข้าใจ การรู้สึกโกรธ การคิด การทำงานของหัวใจ การทำงานของกล้ามเนื้อ เป็นต้น

สุรพล พยอมแย้ม (2545 : 18) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำเนื่องมาจากการกระตุ้นหรือถูกจูงใจจากสิ่งเร้าต่าง ๆ โดยที่การกระทำเหล่านี้เกิดขึ้นหลังจากบุคคลได้ใช้กระบวนการกลั่นกรอง ตกแต่ง และตั้งใจที่จะทำให้เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้อื่นได้สัมผัสรับรู้

จากนิยามศัพท์ข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการตอบสนองการกระทำของแต่ละบุคคล ที่เป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย สังเกตเห็นได้ อันเนื่องมาจากการกระตุ้นหรือถูกจูงใจจากสิ่งเร้าต่าง ๆ ทั้งภายในหรือภายนอก ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากบุคคลได้ใช้กระบวนการ กลั่นกรอง ใคร่ครวญมาแล้วหรือเป็นอย่างไม่รู้สึกรู้ตัว

2. ความหมายของพฤติกรรมป้องกัน

ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่าพฤติกรรมป้องกันไว้ดังนี้

สิรินทร์ ศรีประสิทธิ์ (2545 : 32, อ้างถึงใน บังอร หนูบรรจง 2548 : 15) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมเชิงป้องกันไว้ว่า หมายถึงการกระทำใด ๆ ของบุคคลที่กระทำเป็นปกติและสม่ำเสมอ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดี

อลิสตา จันท์เรือง (2545 : 47, อ้างถึงใน บังอร หนูบรรจง 2548 : 15) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมป้องกันไว้ว่า หมายถึงกิจกรรมที่บุคคลกระทำด้วยความสมัครใจเพื่อเจตนาในการป้องกันการเกิดโรคภัยไข้เจ็บ การเกิดความพิการ รวมทั้งสืบค้นโรคขณะที่ยังไม่แสดงอาการ

อารีย์ เงินแย้ม (2539:20) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมป้องกันไว้ว่า หมายถึง การกระทำของบุคคลเพื่อยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกไปเสีย

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า พฤติกรรมป้องกัน หมายถึง กิจกรรมหรือพฤติกรรมที่บุคคลกระทำโดยปกติสม่ำเสมอในการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี

3. พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดสารระเหย

อารีย์ เงินเยี่ยม (2539 : 21) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดสารระเหย หมายถึง การกระทำของบุคคลที่มีการศึกษา โทษพิษภัย เพื่อหลีกเลี่ยงวัตถุที่เป็นอันตรายต่อร่างกายและจิตใจของตนเอง

พริยา วรรณะภูติ (2540 : 30) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดสารระเหย หมายถึง การที่บุคคลมีแรงจูงใจในการป้องกันโรค ด้วยการใส่ใจต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจตนเอง ในการป้องกันตนเองจากการเสพติดสารระเหย

ปริญญา จิรกุลพัฒนา (2536 : 25) ได้ให้ความหมายของการป้องกันการเสพติดสารระเหย หมายถึง การสกัดกั้นไม่ให้เกิดปัญหา การกระทำที่ไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง การหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่มีผลต่อการเสพติด และการที่บุคคลให้ความสำคัญต่อสุขภาพตนเอง

ถนอมวรรณ อยู่ขำ (2547 : 31) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดสารระเหย หมายถึง การที่บุคคลส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น กิจกรรมนันทนาการ การออกกำลังกาย การพักผ่อน เพื่อผ่อนคลาย

ประกาศรี ททรัพย์ธนบูรณ์ (2546 : 45) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดสารระเหย หมายถึง การกระทำของบุคคลเพื่อศึกษา ค้นคว้าให้รู้ถึงโทษและพิษภัย ปรับพฤติกรรมของตนเองให้ตระหนักถึงอันตรายของสารเสพติด การหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติดทุกชนิด

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดสารระเหย การกระทำของบุคคลเพื่อหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เป็นมีผลต่อการเสพติด การส่งเสริมสุขภาพร่างกายและจิตใจ การศึกษา โทษและพิษภัยของสารระเหย การสกัดกั้นไม่ให้เกิดปัญหา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของ พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการเสพติดสารระเหย หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติตนเองของนักเรียนเพื่อการสกัดกั้นไม่ให้เกิดปัญหา การเตรียมการเพื่อระงับปัญหาที่เกิดจากการเสพติดสารระเหย โดยการให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ การใส่ใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับสารระเหย และการหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่อการเสพติดสารระเหย

1.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับสารระเหย

1. ความหมายของสารระเหย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสารระเหย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้ คือ กองควบคุมวัตถุเสพติด (2550 : 22) พระราชบัญญัติการป้องกันการใช้สารระเหยเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2550 ได้ให้ความหมายของสารระเหย หมายถึง สารที่ได้จากกระบวนการผลิตน้ำมันปิโตรเลียม มีลักษณะเป็นไอระเหยได้รวดเร็วในอากาศและจัดว่าเป็นยาเสพติดให้โทษ มีฤทธิ์ในการกระตุ้นและกดประสาทส่วนกลาง

สุนีย์ อารณรัตน์านนท์ (2538 : 2) ได้ให้ความหมายของสารระเหยไว้ว่า เป็นสิ่งเสพติดที่เข้าสู่ร่างกายโดยทางหายใจ เมื่อสูดดมสารระเหยเข้าไปจะถูกดูดซึมผ่านปอดเข้าสู่กระแสโลหิตแล้วเข้าสู่เนื้อเยื่อต่าง ๆ ของร่างกายได้อย่างรวดเร็ว และจะเกิดโทษต่อร่างกาย แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ พิษระยะเฉียบพลัน และพิษระยะเรื้อรัง

สำนักงาน ป.ป.ส. (2545 : 82) ให้คำจำกัดความว่า สารระเหย หมายถึง สารที่ได้จากกระบวนการผลิตน้ำมันปิโตรเลียม มีลักษณะเป็นไอระเหยได้ในอากาศเป็นสารเสพติดชนิดหนึ่ง เมื่อสูดดมเข้าไปจะทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย สารระเหยที่เป็นปัญหามากที่สุดในปัจจุบัน ได้แก่ ทินเนอร์ ซึ่งผสมอยู่ในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น แล็กเกอร์ สีพ่น กาวยาง น้ำยาล้างเล็บ น้ำยาเคลือบเงา เป็นต้น

จากความหมายของสารระเหยที่มีผู้เชี่ยวชาญได้นิยามไว้สามารถสรุปได้ว่า สารระเหย หมายถึง สิ่งเสพติดที่เข้าสู่ร่างกายโดยถูกดูดซึมผ่านปอดเข้าสู่กระแสโลหิตได้ด้วยวิธีการสูดดม และเป็นอันตรายต่อร่างกาย ได้แก่ ทินเนอร์ซึ่งผสมอยู่ในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น แล็กเกอร์ สีพ่น กาวยาง น้ำยาล้างเล็บ น้ำยาเคลือบเงา เป็นต้น

ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของสารระเหยในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่นำมาใช้โดยการสูดดมเข้าสู่ร่างกายโดยถูกดูดซึมผ่านปอดเข้าสู่กระแสโลหิต และเป็นอันตรายต่อร่างกาย เช่น ทินเนอร์ แล็กเกอร์ และกาว

2. ประเภทของสารระเหย

พระราชบัญญัติการป้องกันการใช้สารระเหยเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2550 กำหนดประเภทของสารระเหยไว้ดังนี้สารเคมีดังนี้ รวมทั้งสารเคมีที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น แต่มีสูตรโครงสร้างอย่างเดียวกันเป็นสารระเหย

1. อาลิฟาติกไฮโดรคาร์บอน (Aliphatic Hydrocarbon) และอาโรมาติกไฮโดรคาร์บอน (Aromatic Hydrocarbon)
2. คีโตน (Ketone)
3. เอสเตอร์ (Ester)

4. อีเทอร์ (Ether)

ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อต่อไปนี้ หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีสารเคมีข้างต้นชนิดใดชนิดหนึ่ง หรือหลายชนิดผสมอยู่เป็นสารระเหย ได้แก่

1. ทินเนอร์ (Thinners)

2. แลคเกอร์ (Lacquers)

3. กาวอินทรีย์สังเคราะห์ (Synthetic Organic Adhesives) ที่มียางนิโอพรีน (Neoprene Based) หรือสารกลุ่มไวนิล (Vinyl Resin Based) เป็นตัวประสาน

4. กาวอินทรีย์ธรรมชาติ (Natural Organic Adhesives) ที่มียางสนหรือชันสน (Rosin) ยางธรรมชาติ (Natural Rubber or Isoprene) หรือสารเซลลูโลส (Cellulose Compounds) เป็นตัวประสาน

5. ลูกโป่งวิทยาศาสตร์ หรือ ลูกโป่งพลาสติก (Blowing Balloon)

3. ปัญหาการเสพติดสารระเหยในวัยรุ่น

กฤษณี คำชาย (2540 : 91) ได้กล่าวถึงปัญหาที่พบบ่อยในวัยรุ่นไว้ 3 ด้านที่มีอายุช่วง 13 – 15 ปี คือ

1. ความผิดปกติทางอารมณ์ ความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นมีตั้งแต่เศร้าซึม ไปจนถึง กระสับกระส่ายอยู่ไม่สุข เนื่องจากมีความวิตกกังวลสูง ซึ่งอารมณ์ดังกล่าวอาจนำไปสู่การใช้สารเสพติด เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การหมกมุ่นเรื่องเพศ หรือการฆ่าตัวตาย หรือพยายามฆ่าตัวตาย

2. การใช้สารเสพติดและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ปัญหานี้แพร่ระบาดมากขึ้นในหมู่วัยรุ่นที่พบมากได้แก่การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา ใช้สารระเหย หรือเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์อื่น ๆ การเสพติดเหล่านี้เกินขนาดนอกจากจะทำลายสุขภาพแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกรเรียนด้วย

3. พฤติกรรมอันธพาล มักจะพบในหมู่วัยรุ่นที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และแสดงพฤติกรรมก่อวินาศกรรมเป็นกลุ่มด้วย เช่น การชกต่อยทะเลาะวิวาทกัน เป็นต้น

สำหรับพฤติกรรมและอารมณ์ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาการเสพติดสารระเหยในนักเรียนและวัยรุ่นนั้น นันทา สุริยา (2546 : 30 – 31) ได้นำเสนอ ดังนี้

1. พฤติกรรมต่อต้านในช่วงวัยนี้มีพัฒนาการทางด้านจิตใจที่สำคัญสองประการ คือการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อที่จะค้นหาวาเขาอยากเป็นอะไร มีความสามารถอะไร มีเป้าหมายชีวิตอย่างไร บางครั้งการพยายามทำตัวให้ไม่ต้องพึ่งพิงผู้ใหญ่ ทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมต่อต้านผู้ใหญ่ หรือผู้ที่ต้องการใช้อำนาจที่เหนือกว่าเขา และหลายครั้งที่พบว่าเด็กต่อต้านไม่ใช่เพราะเขาไม่ต้องการทำอย่างนั้น แต่เป็นเพราะเขารู้สึกว่าตัวเองถูกกำหนดให้ทำมากกว่าเป็นสิ่งที่เขาเป็นคนตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง พฤติกรรมต่อต้านที่ควรสนใจมี 2 ลักษณะ คือ

1.1 เด็กที่มีแนวโน้มที่จะต่อต้านมาตั้งแต่ก่อนวัยรุ่น เด็กจะมีพฤติกรรมแสดงออกถึงการต่อต้านมากขึ้น ไม่เชื่อฟัง ไม่นับถือ ทำให้เกิดความขัดแย้งมากยิ่งขึ้น เด็กเริ่มมองว่าตนเองเป็นเด็กไม่ดีในสายตาผู้ใหญ่ เด็กอาจจะเริ่มหันเข้าหาสารระเหยเพื่อเป็นการท้าทายหรือมองว่าตนเองคิดหรือทำอะไรไม่เคยดี การเสพสารระเหยหรือไม่ก็ไม่ช่วยให้ตนเองดีขึ้น

1.2 เด็กที่ไม่กล้าแสดงออก ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้เขาเกิดความขัดแย้งระหว่างการอยากเป็นตัวของตัวเอง กับการยอมรับการพึ่งพาต่อไป เด็กอาจจำยอมทำตามที่ถูกกำหนดจนกระทั่งสามารถหาเอกลักษณ์ของตนเองได้ ทำให้ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่สามารถคิดตัดสินใจและเผชิญปัญหาตามลำพังได้ มีแนวโน้มถูกชักจูงได้ง่าย ถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีอาจถูกชักจูงให้ไปสู่อการเสพสารระเหย

2. การคิดเพื่อน วัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มสนใจกิจกรรมนอกรอบครัว เริ่มเข้ากลุ่มกับเพื่อนวัยเดียวกัน ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน เนื่องจากเขาไม่ต้องการพึ่งพิงผู้ใหญ่และกำลังค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง วัยรุ่นและเพื่อนอยู่ในช่วงของการพัฒนาเช่นเดียวกัน เขาสามารถพูดคุยปรึกษาหารือ ทดสอบเอกลักษณ์ของตนเองกับเพื่อนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สามารถเรียนรู้และมีพัฒนาการทางสังคมได้จากกลุ่มเพื่อน รวมทั้งเพื่อนต่างเพศที่เริ่มเข้าสู่ความสนใจตามวัย หากความผูกพันภายในครอบครัวของวัยรุ่นไม่ราบรื่น วัยรุ่นอาจจะหันไปรับค่านิยมจากกลุ่มเพื่อนแทนรวมทั้งการเสพสารระเหยด้วย

3. การอยากลอง จากการศึกษาวิจัยจำนวนมาก พบว่าสาเหตุที่วัยรุ่นเสพสารระเหยเพราะอยากลอง วัยรุ่นมีความอยากรู้อยากเห็น ต้องการมีประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ เนื่องจากกำลังค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง การควบคุมความต้องการของตนเองเป็นสิ่งที่วัยรุ่นจำเป็นต้องฝึกฝนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่การมีความตระหนักรู้ยังช่างใจในเรื่องที่ไม่เหมาะสมของตนเอง ความรับผิดชอบในตนเอง ปัญหาที่เกิดขึ้นมักเนื่องมาจากเด็กควบคุมหรือถูกควบคุมมากเกินไป และการที่เด็กไม่ควบคุมหรือถูกปล่อยให้มีอิสระจนไร้ขอบเขต เด็กที่ถูกควบคุมมากเกินไปทำให้ขาดประสบการณ์ ไม่เป็นตัวของตัวเองอาจถูกหลอกลวงได้ง่าย ในทางตรงข้ามหากเด็กขาดการควบคุมตนเองจะไม่สามารถคิดพิจารณาให้รอบคอบไม่คิดถึงผลกระทบที่ตามมาจากการกระทำของตน

4. อารมณ์แปรปรวน วัยนี้มีภาวะอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย และอิทธิพลของฮอร์โมนทำให้เกิดความตึงเครียดของอารมณ์ได้ง่ายและบางครั้งสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ถ้าวัยรุ่นมีลักษณะการพัฒนาทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสม เช่น ใช้อารมณ์แบบเด็ก ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ อดทนต่อความคับข้องใจไม่ได้ ทำให้ปัญหาอารมณ์เด่นชัดขึ้น นำไปสู่ความขัดแย้งกับบุคคลรอบข้าง และอาจนำไปสู่การเสพสารระเหยเพื่อลดความรู้สึกคับข้องใจ เครียด โดยไม่สามารถใช้ความอดทนในการแก้ไขปัญหานั้นทางที่ดีได้

วัชรบูล วิเชียรศรี (2539 : 35) มีการศึกษาสาเหตุของการติดยาเสพติดไว้คือ

1. เหตุจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สถานที่อยู่อาศัย สภาพทางเศรษฐกิจ บีบบังคับ ปัญหาครอบครัว เช่น สภาพบ้านแตก สมาชิกในครอบครัวขาดความเข้าใจกัน ขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ สิ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้ไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด เนื่องจากความสัมพันธ์ภาพในครอบครัวไม่ดี

2. เหตุจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ คือไม่ทราบว่าสารระเหยมีโทษและพิษที่เป็นอันตรายอย่างมากเมื่อนำไปใช้ในทางที่ผิด ประกอบกับบางคนมีความพึงพอใจในกลิ่นของสารระเหย จึงเป็นสาเหตุแห่งการสูดดมสารระเหย ขาดความรู้เรื่องโทษของสารระเหย

3. เหตุจากความต้องการใช้สารระเหยแทนยาเสพติดชนิดอื่น ๆ เนื่องด้วยสารระเหยเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายแล้วจะมีอาการเมาคล้ายการเสพสุรา เมื่อมีความต้องการยาเสพติดชนิดอื่นแต่หาไม่ได้ อาจจะเป็นเพราะว่าราคาแพง และหายากจึงได้หันไปใช้สารระเหยทดแทนเพราะเมื่อเสพเข้าไปแล้วก็มีอาการเมาเช่นเดียวกันแถมยังมีราคาถูกกว่า และหาง่ายอีกด้วยในทางที่ผิด โดยสูดดมอย่างจงใจ ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากเพื่อนชวนหรือต้องการเอาอย่างเพื่อน อยากรู้อยากทดลอง

ประมวลจากสาเหตุข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สาเหตุของการเสพสารระเหยเท่าที่ได้กล่าวมานั้น มิใช่สาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเท่านั้นที่จะทำให้บุคคลเหล่านั้นเสพสารระเหย แต่อาจจะประกอบขึ้นด้วยกันหลาย ๆ สาเหตุมารวมกัน เพราะสาเหตุทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมไม่มีสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเพียงสาเหตุเดียว จะต้องมีเหตุอื่น ๆ มาร่วมด้วยกันหลายประการ

กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2548 : 45) ได้รวบรวมสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กแก่นักเรียน เสพสารระเหยไว้ 6 ประการ คือ

1. ปัญหาด้านครอบครัวและผู้ปกครองมาจาก

1. การแตกแยกหรือหย่าร้างในครอบครัว
2. การไม่เอาใจใส่และทอดทิ้งเด็ก หรือพ่อแม่ผู้ปกครองไม่มีเวลาสำหรับดูแลบุตร
3. การไม่กวดขันอบรมและลงโทษในทางที่เหมาะสม
4. การขาดความร่วมมือกับทางโรงเรียน
5. ผู้ปกครองขาดความรู้ทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการอบรมเด็ก
6. ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัว
7. นิสัยใจคอและความประพฤติของพ่อแม่ไม่เป็นตัวอย่างที่ดีของเด็กเช่น ดื่มสุราจัด เป็น

นักการพนัน

2. ปัญหาทางโรงเรียนและการศึกษามาจาก

1. โรงเรียนและครูไม่เพียงพอแก่นักเรียน
2. ขาดการอบรมทางศีลธรรม
3. ขาดการส่งเสริมในด้านกีฬาและเจตคติเกี่ยวกับการกีฬา

4. ขาดความควบคุม กวดขันทางระเบียบวินัย
  5. ครูมีคุณสมบัติไม่เพียงพอ โดยเฉพาะด้านปกครอง
  6. สถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนไม่เหมาะสม
  7. โรงเรียนขาดการติดต่อร่วมมือกับผู้ปกครอง
  8. เด็กต่างจังหวัดส่วนมากมาเช่าบ้านรวมกันอยู่ ไม่มีผู้ใหญ่ควบคุมดูแล
3. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมาจาก
1. ซ่องโสเภณีหรือไนคลับ หรือสถานเล่นการพนันอยู่ใกล้ ๆ
  2. ลี้อหรือสิ่งพิมพ์ลามกอนาจาร มีจำหน่ายและหาซื้อได้ง่าย
  3. การฟังจากวิทยุ การเห็นจากโทรทัศน์ และภาพยนตร์ในหลายกรณีเป็นตัวอย่าง
  4. บุคคลที่มีอาชีพในการล่อลวงและค้าเด็กหญิง
  5. เพื่อนฝูงแนะนำไปในทางไม่ดี
4. ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคมมาจาก
1. การหลงเชื่อของขลังและลัทธิบางอย่าง
  2. การใช้ถ้อยคำ ภาษา และเพลง ซึ่งช่วยไปในทางไม่ดี
  3. การรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติมาโดยมิได้คำนึงถึงความเหมาะสม
  4. การส่งเสริมเสรีภาพจนเกินควร
  5. การเลียนแบบจากต่างประเทศ
5. ปัญหาจากร่างกายและจิตใจของเด็กตัวเองมาจาก
1. ความผิดปกติทางร่างกาย โรคภัยไข้เจ็บประจำตัว
  2. เซวาน์และความสามารถประจำตัว
  3. อารมณ์และบุคลิกภาพที่แตกต่างจากคนอื่น
  4. ความผิดปกติทางใจ
6. ปัญหาทางเศรษฐกิจ
1. พ่อแม่ ผู้ปกครอง ยากจนมาก
  2. พ่อแม่ ผู้ปกครอง มั่งมีเงินทองมากมาย ตามใจเด็กมากเกินไป
  3. เด็กและเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ในแหล่งอุตสาหกรรม การเงินหมุนเวียนหาง่ายใช้คล่อง
- ทำให้ สุรุ่ยสุร่าย
- นอกจากนี้ โกลด์สมิท (2542 : 15 – 16) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการเสพสารระเหย โดยจำแนกได้ 2 ทางคือ

1. นำไปใช้ในทางที่ผิด โดยเสพอย่างจงใจซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจากเพื่อนชวนหรือต้องการเอาอย่างเพื่อน อยากรู้ อยากลอง เข้าใจผิดคิดว่าจะช่วยให้เกิดความสบายใจ แก้ความเบื่อหน่ายหรือลืมหืมทุกข์ได้ เป็นต้น

2. มีความจำเป็นต้องใช้ แต่ไม่ระมัดระวังหรือป้องกัน เช่น ช่างทาสี ผู้ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งต้องทำงานเกี่ยวกับสารระเหยเป็นประจำ

สารระเหยจะมีโทษต่อเมื่อมีผู้นำไปใช้ในทางที่ผิดเท่านั้น ผู้ใช้สารระเหยในทางที่ผิด อาจจะไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ และบางครั้งอาจเป็นพฤติกรรมที่ชอบกลั่นของสารระเหยเป็นเฉพาะอยู่แล้ว จึงได้เสพโดยไม่รู้อันตรายหรือพิษภัยของสารระเหยจึงได้เสพ ซึ่ง สาเหตุของการเสพสารระเหยมีดังนี้

1. สาเหตุมาจากความต้องการ เด็กและเยาวชนมีความต้องการอิสระอย่างมาก และอยู่ในช่วงของการแสวงหาประสบการณ์ต่าง ๆ การเริ่มรู้จักความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน และความสำเร็จที่ได้รับ ระยะการเลียนแบบ และระยะวัยเริ่มเป็นผู้ใหญ่ การพัฒนาการนี้ เป็นระยะที่เด็กต้องการมีความสำเร็จ ถ้าไม่ประสบความสำเร็จจะทำให้รู้สึกว่าวุ่น และเกิดความหมัดหวัง ตลอดจนมีความต้องการอิสระมากขึ้น ถ้าเด็กได้เพื่อนไม่ดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมไม่ดี (อังสนา เปชนะนนท์ 2536 : 87 – 95) แล้วย่อมจะชักนำเด็กและเยาวชนไปสู่การสูดดมสารระเหยได้ในที่สุด โดยจากการชักชวนของเพื่อนฝูง เนื่องจากเยาวชนมีสัญชาตญาณต้องการอยู่ร่วมกัน ต้องการได้รับการยกย่อง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่คณะ ฉะนั้นถ้าเพื่อนฝูงชักชวนให้ลอง ย่อมจะขัดไม่ได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นเข้ากับเพื่อนไม่ได้ จากการวิจัยของสำนักงาน ป.ป.ส. พบว่าเด็กและเยาวชนติดสารเสพติดเพราะเพื่อนชักจูงถึงร้อยละ 77.0 (โกสุม มีทรัพย์ 2542 : 15)

2. สาเหตุมาจากความอยากรอง มีจำนวนไม่น้อยที่เสพสารระเหยด้วยความอยากรอง เมื่อเห็นเพื่อน ๆ ในรุ่นเดียวกันจำนวนมากเสพสารระเหย แม้ว่าเพื่อจะไม่ชักชวนให้เสพก็ตาม แต่ด้วยความอยากรู้อยากเห็นทำให้ออยากทดลอง (สนิท สมักรการและคณะ 2538 : 70) อยากจะรู้รสชาติ ซึ่งเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์คิดว่าครั้งเดียวคงไม่ติด ประกอบกับเหตุแห่งความคึกคะนอง ไม่เกรงกลัวอะไรต้องการความกล้าหาญเพื่อน

3. สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สถานที่อยู่อาศัย สภาพทางเศรษฐกิจบีบบังคับ ปัญหาทางครอบครัว เช่น สภาพบ้านแตก สมาชิกในครอบครัวขาดความเข้าใจ ขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ สิ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันและอุปสรรคขัดขวางมิให้เลิกสูดดมอีกด้วย

4. ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ คือ ไม่ทราบว่สารระเหยมีโทษและมีพิษ ที่เป็นอันตรายอย่างมาก เมื่อนำไปใช้ในทางที่ผิด ประกอบกับบางคนมีความพึงใจในกลิ่นของสารระเหย จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการสูดดมสารระเหย บางคนไม่แน่ใจว่าลองใช้สารระเหยเพียง 1 – 2 ครั้ง จะติดหรือไม่ เพราะขาดความรู้ในเรื่องความรุนแรงของสารระเหย (วรริตรา วราลักษณ์ 2538 : 33)

5. ปัญหาทางร่างกาย เช่น ความเจ็บป่วย และร่างกายที่เป็นปมด้อย ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดก็ตาม ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังก็ตาม ทำให้บุคคลนั้นรู้สึกน้อยใจ พวกนี้อาจจะหาทางออกโดยการหาปมเด่นเพื่อทดแทนสิ่งที่ขาดไป ที่สำคัญอยู่ที่ว่าบุคคลนั้นจะเลือกทางที่ดีหรือเลวเท่านั้นเป็นไปได้ว่ามีวัยรุ่นจำนวนมากหาทางออกในทางที่ผิด โดยเอานิสัยที่ไม่ดีและความไม่ดีหรือความชั่วร้ายเหล่านั้นมาประพฤติปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้คือผลพิษแห่งต้นเหตุปมด้อยนั่นเอง

6. ความต้องการใช้สารระเหยแทนยาเสพติดชนิดอื่น ๆ เนื่องด้วยสารระเหยเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายแล้วจะมีอาการเมาคล้ายเสพยา เมื่อมีความต้องการยาเสพติดชนิดอื่นแต่หาไม่ได้ อาจจะเป็นเพราะราคาแพง และหายากจึงได้หันไปใช้สารระเหยทดแทน เพราะเมื่อเสพเข้าไปแล้วก็จะมีการเมาเช่นเดียวกันแถมราคายังถูกกว่า และหาง่ายอีกด้วย (โกสุม มีทรัพย์ 2542 : 15)

7. การคลายอารมณ์ การสูดดมสารระเหย ทำให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลายจากความกระวนกระวายคับข้องใจ หรือความกดดันต่าง ๆ บางคนคิดว่าเป็นแฟชั่น ผ่อนคลายความเครียดและนำทดลอง (สุปรียา ตรีกาญจน์พุดติ 2538 : บทคัดย่อ) นอกจากนี้ยังเป็นส่วนหนึ่งที่เด็กต้องการแสดงออกถึงลักษณะต่อต้านบิดา มารดา และผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังทำให้รู้สึกเหมือนคนมีอำนาจ ไม่หวาดหวั่นต่อสิ่งใด ๆ และเป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อน แต่ไม่ใช่ทุกคนที่เสพยาสารระเหยแล้วต้องชอบ เพราะการเสพยาสารระเหยก่อให้เกิดผลเสียตามมาคือ อาการปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ปัจจุบันความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิษร้ายของสารระเหยก็ได้แพร่ไปสู่ เด็กที่คิดจะทดลองหรือที่ลองไปแล้วให้เปลี่ยนใจ การสูดดมสารระเหยมีสาเหตุหลายประการ เช่น ความอยากรู้อยากทดลอง ความกดดันในสังคม ถึงแม้มีผู้ทดลองใช้จำนวนไม่น้อยที่หยุดหลังจากลองสูดดมแล้ว ก็มีบางส่วนซึ่งชอบความรู้สึกเมา

(Hang) หลังจากเสพ แล้วใช้ต่อไปเรื่อย ๆ บางคนสูดดมเพื่อทำให้ไม่เกิดความรู้สึกกังวล หรือถูกกดดัน หรือเพื่อชดเชยความมีปมด้อย ความอาย กรแพร่ระบาดของสารระเหย เกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ชอบขับรถเร็วมาก การลักขโมย การหยับฉวยของเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ถึงอย่างไรก็ยังไม่สามารถระบุแน่ชัดว่า การเสพยาสารระเหยเป็นสาเหตุของการกระทำผิดดังกล่าว เพียงแต่พบว่า ผู้ที่กระทำผิดเสพยาสารระเหยกันแพร่หลาย

4. แนวทางการป้องกันการเสพยาสารระเหย

สมศักดิ์ เทพงามถ้วน (2539 : 126) กล่าวถึงการป้องกันการแพร่ระบาดของสารระเหยในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยการให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาการเสพยาสารระเหยเพราะในปัจจุบันปัญหาสารระเหยได้แพร่ระบาดเข้าสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนที่เสี่ยงต่อการเสพยาสารระเหยมากที่สุด เพราะในแต่ละวันนั้นเด็กจะอยู่ในโรงเรียนกับครูมากกว่าอยู่กับผู้ปกครอง โรงเรียนควรมีวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาการเสพยาสารระเหยดังนี้

1. เผยแพร่ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยแก่เด็กนักเรียน

2. บูรณาการหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันการเสพยาเสพติด โดยให้ความรู้เรื่องยาเสพติดและสารระเหยให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

3. ส่งเสริมการป้องกันตนเอง การควบคุมตนเอง จากสารระเหย

4. ควรใส่ใจเด็กนักเรียนในโรงเรียนที่ริเริ่มมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน อันจะเป็นการป้องกันปัญหาเด็กจะไปเสพยาเสพติดจัดโครงการเพื่อนช่วยเพื่อน

5. การฟื้นฟูสุขภาพจิตในชุมชน

6. การปรับปรุงสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

7. การวิจัย เพื่อหาสาเหตุและวิธีการบำบัดรักษา รวมทั้งกำหนดนโยบายในการป้องกันที่เหมาะสม

8. ออกกฎหมายลงโทษผู้กระทำผิดให้หนักเพื่อให้เช็ดหลาย

9. การให้ผู้นำทางศาสนา สอดแทรกความรู้ความเข้าใจในโทษภัยของยาเสพติดและสารระเหยแก่ผู้มาประกอบกิจกรรมทางศาสนาเนื่องในโอกาสต่าง ๆ

10. เพิ่มบทบาทของผู้นำทางศาสนาในแต่ละชุมชนให้มีการนำหลักธรรมของศาสนา มารณรงค์ต่อต้านยาเสพติดและสารระเหยให้มากขึ้น

อารีย์ เงินแย้ม (2539:25) ได้กล่าวถึงการป้องกันอันตรายของสารระเหย เพื่อป้องกันบุคคลที่จะนำสารระเหยไปใช้ที่ไม่ถูกต้อง ดังนี้

1. หากความรู้เรื่องโทษและพิษภัยของสารระเหยเพื่อป้องกันตนเองและแนะนำผู้อื่นได้

2. จัดให้มีการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องโทษและพิษภัยของสารระเหย แก่นักเรียน ชุมชน และสังคม

3. จัดกิจกรรมกีฬาเพื่อการพักผ่อนและออกกำลังกาย การบริหารจิตใจ ตลอดจนศิลปะธรรมอันดีงามเพื่อป้องกันการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

4. ไม่ทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิด

5. ไม่เชื่อคำชักชวนของเพื่อนและไม่เลียนแบบเพื่อนที่ติดสารระเหย

6. ขณะที่ใช้สารระเหยควรอยู่นิ่งๆ และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก

7. ป้องกันมิให้สารระเหยเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าโดยการหายใจหรือซึมเข้าสู่ผิวหนังด้วยการสวมหน้ากากหรือใช้ผ้าปิดปาก ปิดจมูก สวมเสื้อผ้าให้มิดชิดในขณะที่ใช้สารระเหย

8. เก็บสารระเหยให้พ้นจากมือเด็กเพื่อป้องกันเด็กเล็ก ๆ นำไปเสพยาโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

9. การหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่จะทำให้มีโอกาสเสพยาเสพติด

นันทา สุรักษา (2546 : 56) ได้กล่าวถึงการป้องกันสารระเหยโดยสามารถแบ่งได้ดังต่อไปนี้

1. การให้ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เป็นโทษ อันตรายของสารระเหย ผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ

2. การให้การศึกษาด้านจิตใจ ช่วยให้คนรู้จักใช้กระบวนการคิด การตัดสินใจเลือก การพิจารณาผล โดยใช้เหตุผลและวิจารณ์อย่างรอบคอบ

3. เพื่อนช่วยเพื่อน หรือเพื่อนเป็นที่ปรึกษาให้เพื่อน โดยให้เพื่อนที่มีความประพฤติดี สามารถช่วยเหลือแก่เพื่อนเมื่อมีปัญหา

4. การสร้างสื่อสัมพันธ์ภายในครอบครัว การสื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันทั้งผู้ให้และผู้รับจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีงามต่อกันในครอบครัว จะช่วยขจัดปัญหาต่าง ๆ ทั้งในด้านส่วนตัว ครอบครัว และสังคม

5. การให้ทางเลือก เช่น จัดกิจกรรมที่ช่วยสนับสนุน ส่งเสริม ซึ่งสามารถเลือกนำไปใช้ให้เหมาะสมกับเป้าหมายได้ เช่น เกี่ยวกับทางกาย ได้แก่ การเล่นกีฬา ทางจิตใจ ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับศาสนา ทางสมอง เช่น การอ่านหนังสือ ทางสังคม เช่น บริการชุมชน ทางสุนทรียภาพ เช่น ดนตรี วาดเขียน กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยเบี่ยงเบนความสนใจของกลุ่มเป้าหมายไปจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้

พนม เกตุมาน (2535 : 93-95 อ้างถึงใน ถนอมวรรณ อยู่จำ 2547 : 25) ได้กล่าวถึงแนวทางที่จะให้วัยรุ่นที่กำลังเรียนอยู่ห่างไกลสารเสพติดอาศัยการจัดการเรียนการสอน โดยทั้งนี้ทางโรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดผลดีต่อตนเอง การทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ คือการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองห่างไกลจากสารเสพติด วัยรุ่นนั้นมีพลังงานเหลือเฟือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และต้องการการแสดงออกเพื่อเสริมในส่วนดีจากภายในจิตใจ มีกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้กับวัยรุ่นได้หลุดพ้นไปจากความเสี่ยงที่จะติดสารเสพติด และสามารถสร้างความพอใจให้กับตนเองได้ ต่อไปนี้ คือ

1. กิจกรรมที่สร้างความนับถือตนเอง คือ สิ่งที่เขาทำได้ดี เป็นประโยชน์ เป็นที่ยอมรับชื่นชมจากผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ พ่อแม่ ครูอาจารย์ต้องพยายามมองหาในเด็กซึ่งแต่ละคนอาจไม่เหมือนกัน การมองเขาในแง่ดีและให้โอกาสเขาแสดงออก มีการชื่นชมที่เหมาะสม จะเสริมให้เด็กอยากทำดีที่สุด เขาจะเกิดความภูมิใจ มั่นใจ และนับถือตนเอง

2. กิจกรรมที่ทำแล้วประสบความสำเร็จซึ่งต้องตรงกับความถนัดของเขา ความสำเร็จทำให้เขาอยากทำซ้ำๆ และพัฒนาเป็นการเรียน การทำงาน โดยมีความอดทน บากบั่น ต้องการความสำเร็จมากขึ้น

3. กิจกรรมที่สร้างความมุ่งมั่น และเกิดเป้าหมายในใจที่ดี บางครั้งงานอาจจะยากและใช้เวลา แต่ด้วยความสนุกสนานท้าทาย จะสร้างความบากบั่นพยายามให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายของเขา และสิ่งนี้ต้องฝึกให้เขารู้ว่ามีเป้าหมายที่งดงามในชีวิตที่เขาจะสามารถไปถึง ได้ชีวิตเขาจะดีมีคุณค่า มีประโยชน์ และอยากทำต่อไป บางครั้งความลำบากในงาน จะกระตุ้นให้เขาคิดหาทางแก้ปัญหา และลงมือทำ ลองผิดลองถูกด้วยตนเอง

4. กิจกรรมที่สร้างความรับผิดชอบ ทำให้เขารู้สึกเป็นเจ้าของ มีส่วนร่วมและอยากทำให้ดีที่สุด รู้สึกผูกพันกับงาน อาจเป็นงานกลุ่ม งานบ้าน หรืองานรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่ โดยเริ่มต้นจากงานเล็ก ๆ ที่ทำได้ก่อน การได้รับคำชมเชยหรือรางวัลจากความรับผิดชอบนั้นจะช่วยให้เขามีกำลังใจ

5. กิจกรรมที่เพิ่มทักษะในการคิด และการลงมือทำ วัยรุ่นยังขาดประสบการณ์การวางแผน และการประเมินสถานการณ์ การมีกิจกรรมเพื่อฝึกสิ่งเหล่านี้โดยให้เขาสนุกสนานและใช้สมองควบคู่ไปกับการกระทำ จะช่วยให้เขามีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น

6. กิจกรรมที่เสริมให้เป็นอาชีพ หรือมีช่องทางจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งคงต้องให้ผู้ใหญ่คอยชี้แนะ และให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้น เปิดโอกาสให้มีการเรียน การฝึก ตามความชอบ ความถนัดของเขา

7. กิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างให้วัยรุ่นมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ มากขึ้น เขาจะเกิดความสุขได้ด้วยตนเอง สามารถแก้ไขปัญหา และดำเนินชีวิตต่อไปได้โดยไม่สนใจสารเสพติดทั้งหลาย และบ่อยครั้งสามารถแทรกสิ่งเหล่านี้ลงไปในชีวิตประจำวัน เช่น กีฬา กิจกรรมกลุ่ม ดนตรี ศิลปะ ค่ายพักแรม หรือการบำเพ็ญประโยชน์ เมื่อวัยรุ่นเกิดความอยากทำในสิ่งที่ดี มีเป้าหมายของตนเองเช่นนี้ ก็จะเป็นภูมิคุ้มกันการใช้สารเสพติดได้เป็นอย่างดี ในทางตรงกันข้ามถ้าวัยรุ่นขาดสิ่งเหล่านี้ เขาจะกลายเป็นวัยรุ่นที่มีปัญหาหลาย ๆ ด้าน ดังนั้นการให้วัยรุ่นได้มีโอกาสทำกิจกรรมจึงเหมาะสมและคุ้มค่าเป็นอย่างยิ่งต่อการป้องกันปัญหาสารระเหย

ประมวลมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า แนวทางการป้องกันการเสพสารระเหย คือ การศึกษาให้เข้าใจถึงโทษพิษภัยและอันตรายของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารระเหย การหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่มีพฤติกรรมเสี่ยงการเสพสารระเหย การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การออกกำลังกาย การผ่อนคลาย และการพักผ่อน ตลอดจนการบริหารจิตใจ ให้มีความประพฤติดี มีคุณธรรม เพื่อประโยชน์สุขของตนและครอบครัว

จากการประมวลแนวทางการป้องกันการเสพสารระเหยของวัยรุ่นข้างต้น พอสรุปได้ว่า พฤติกรรมป้องกันการเสพสารระเหยของวัยรุ่น หมายถึง การที่วัยรุ่นศึกษาค้นคว้าโทษพิษภัยและอันตรายของสารระเหย ทำกิจกรรมกีฬาเพื่อการพักผ่อนและออกกำลังกาย การบริหารจัดการใจ ตลอดจนปฏิบัติตามศีลธรรมอันดีงามเพื่อป้องกันการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีการควบคุมตนเอง การรู้จักใช้กระบวนการคิด การตัดสินใจเลือก การพิจารณาผล โดยใช้เหตุผลและวิจารณญาณ อย่างรอบคอบ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยว่า หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติตนเองของนักเรียนเพื่อการสกัดกั้นไม่ให้เกิดปัญหา การเตรียมการเพื่อระงับปัญหาที่เกิดจากการเสพสารระเหย โดยการให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ การใส่ใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับสารระเหย และการหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่อการเสพสารระเหย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัชรบูล วิเชียรศรี (2539 : 73) ได้ศึกษาความตระหนักและพฤติกรรมการใช้สารระเหยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 652 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีประสบการณ์การใช้สารระเหย และกลุ่มที่ไม่ใช้สารระเหย โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการใช้สารระเหยเคยเจ็บป่วยจากการสูดดม ร้อยละ 42 และมีผลกระทบต่อสุขภาพและจิตใจระหว่างสูดดมร้อยละ 33.5

ธวัชชัย ไทยเขียว (อ้างถึงใน โกสุม มีทรัพย์ 2542 : 61) ได้ศึกษาการประยุกต์ทฤษฎีในการป้องกันโรคเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันการเสพยาสูบในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า การดูแลสุขภาพร่างกาย การเล่นกีฬา จะทำให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และมีพฤติกรรมป้องกันการเสพยาสูบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

คุณฉวี โยเหลา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยบ่งชี้สาเหตุการใช้และติดสารระเหยของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดยโสธร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 698 คน แบ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ติดสารระเหยจำนวน 298 คน กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ติดสารระเหยจำนวน 298 คน กลุ่มพ่อแม่/ผู้ปกครอง จำนวน 56 คน กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 46 คน โดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า เด็กและเยาวชนที่ติดสารระเหยส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนรู้ถึงโทษของสารระเหยร้อยละ 75 % ส่วนเด็กและเยาวชนที่ไม่ติดสารระเหยมีการเรียนรู้โทษของสารระเหยร้อยละ 95 % และร้อยละ 5 เกิดการอบรมสั่งสอนจากครอบครัว

อาธิ ทรุศากยวงศ์ (2542 : 58 – 64) ศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการเสพยาสูบของนักเรียนในเขตภาคใต้ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ไปมั่วสุมกับเพื่อนที่เสพยาสูบ และไม่ทำตนให้มีสภาวะการณ์ที่เสี่ยงต่อการเสพยาสูบ

จากงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาสูบดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรมป้องกันตนไม่ให้มีพฤติกรรมเสี่ยงกับการเสพยาสูบ เช่น การปรับพฤติกรรมให้เป็นที่พึงประสงค์ของคนส่วนใหญ่ มีการให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจของตนเอง การไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเสพยาสูบ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ สามารถทำให้มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาสูบ

ส่วนที่ 2 แนวคิด และงานวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย

1. ความหมายของความคิดเห็น

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ดังนี้ คือ

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์ (2524 : 25) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คนเรามีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป และความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (2527 : 174) อธิบายว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกโดยการพูดหรือเขียนเกี่ยวกับเจตคติ ความเชื่อ หรือค่านิยมของบุคคลในขณะนั้นหรือสถานการณ์ที่เป็นอยู่ขณะนั้น

อุทัย หิรัญโต (2519 : 31) ให้ความเห็นว่า ความคิดเห็นของบุคคลมีหลายระดับคือ อย่างผิวเผินก็มี อย่างลึกซึ้งก็มี สำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคตินั้น เป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งและติดตัวอยู่เป็นเวลานาน เป็นความคิดเห็นทั่วไปไม่เฉพาะอย่างซึ่งมีประจำตัวของคนทุกคน ความคิดเห็นที่ลึกซึ้งและเป็นความคิดเห็นเฉพาะอย่าง และมีอยู่เป็นเวลาด้านเรียกว่า ความคิดเห็นที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานหลักฐานที่เพียงพอต่อการพิสูจน์ มีความรู้สึกแห่งอารมณ์น้อยและเกิดขึ้นได้ง่ายแต่ก็สลายตัวเร็ว

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 3) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า เป็นการแสดงออกทางด้านทัศนคติอย่างหนึ่ง ความคิดเห็นส่วนใหญ่จะมีปฏิกิริยาต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ โดยอาศัยพื้นฐานความรู้และสภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐาน

จิรัชยา ปิณฑนดิถ (2546 : 9-10) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเกิดจากประสบการณ์ หรือเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง การเรียนรู้ การเลียนแบบและองค์ประกอบทางสถาบันของสังคม เช่น การแสดงความรู้สึกต่อกฎระเบียบ ค่านิยม ความเชื่อ เป็นต้น

พจนานุกรม Webster (อ้างถึงในเกรียงศักดิ์ ภาม้ง 2541 : 42) ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของการตัดสินใจหรือการลงความเห็นเกี่ยวกับบุคคลหรือสิ่งใด เป็นการประเมินสถานการณ์หรือประเมินค่าตามความเชื่อถือหรือความรู้สึก โดยความเชื่อถือมีน้ำหนักมากกว่าความประทับใจ แต่น้อยกว่าความรู้อันแท้จริง และเป็นความรู้ที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ โดยการกำหนด กฎระเบียบ ให้เข้ากับสถานการณ์นั้น ๆ

จากที่ประมวลมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งการใช้วิจารณญาณในตัดสินใจจากการประเมินค่า ทักษะ ความเชื่อเกี่ยวกับสถานการณ์ โดยการกำหนดกฎระเบียบ เพื่อให้มีความรู้อันแท้จริง

2. พิษของสารระเหย

กรมการแพทย์ (2533 : 19, อ้างถึงใน สมศักดิ์ เทศงามถ้วน 2539:15) ได้แบ่งพิษสารระเหยไว้ดังนี้

1. พิษระยะเฉียบพลัน

อาการที่มักจะเกิดขึ้นที่หลังได้รับสารระเหย คือ ในระยะแรกจะทำให้มีความรู้สึกเป็นสุข ร่าเริง ตื่นเต้น ต่อมาจะมีอาการเมากคล้ายเมาสุรา พูดจาอ้อแอ้ ไม่ชัด ไม่รู้เวลาสถานที่ ควบคุมตัวเองไม่ได้ มีอาการระคายเคืองต่อเยื่อภายในปากและจมูก ทำให้น้ำลายไหลออกมาก ตามีความไวต่อแสงมากขึ้น มีเสียงในหู กล้ามเนื้อทำงานไม่ประสานกัน ในตอนแรกจะมีผลกระตุ้นระบบประสาทส่วนกลางทำให้นอนไม่หลับ ต่อมาจะมีฤทธิ์กด ทำให้หง่วงซึม หมดสติ ถ้าได้รับปริมาณสูง สารระเหยจะไปกดศูนย์หายใจทำให้ตายได้ สารระเหยบางชนิดทำให้หัวใจเต้นเร็วผิดปกติ โดยเฉพาะถ้าสูดดมในสภาวะที่จิตใจมีความตึงเครียด หรือเหน็ดเหนื่อยจากการออกกำลังกาย การเสพเป็นเวลาสั้น ๆ และปริมาณความเข้มข้นของสารระเหยสูง ก็อาจถึงแก่ชีวิตได้ นอกจากนี้ยังพบอาการจาม ไอ คลื่นไส้ ท้องเดิน ลมชักแบบลมบ้าหมู

2. พิษระยะเรื้อรัง

เป็นพิษเนื่องจากการได้รับสารระเหยติดต่อกันเป็นเวลานาน ทำให้อวัยวะในร่างกายเสื่อมโทรม เช่น

2.1 อาการทางระบบประสาท มีผลต่อทั้งระบบประสาทส่วนกลางและส่วนปลายประสาท โดยทำให้เกิดอาการวิงเวียน เดินโซเซ หลุกหลาว พูดลำบาก มือสั่น ตัวสั่น หลงลืม เชื่องซึม ความคิดอ่านช้าลง สับสน นิสัยและอารมณ์เปลี่ยนแปลง การรับรู้เปลี่ยนแปลงไป เช่นการมองเห็น อาจทำให้เห็นภาพซ้อน การได้กลิ่นผิดปกติไป หรืออาจเกิดอาการปลายประสาทอักเสบ ชาตามมือปลายเท้า

2.2 อาการทางระบบหัวใจและหลอดเลือด ทำให้จังหวัดการเดินของหัวใจผิดปกติ กดการทำงานของไขกระดูกทำให้การสร้างเม็ดเลือดหยุดชะงักทำให้เม็ดเลือดแดงต่ำ เกร็ดเลือดต่ำ เลือดออกง่าย อ่อนเพลีย บางรายอาจเกิดมะเร็งในเม็ดเลือดขาวได้

2.3 อาการทางระบบทางเดินหายใจ อาจเกิดอาการระคายเคืองจนกระทั่งถึงอาการอักเสบ ตั้งแต่ปลายจมูกถึงหลอดลม ปอด ถุงลม อาจเกิดอาการน้ำคั่งในปอด มีเลือดออกในถุงลม

2.4 อาการทางระบบทางเดินอาหาร ทำให้เกิดอาการปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดิน เบื่ออาหาร น้ำหนักลด บางรายพบเลือดออกในกระเพาะอาหาร นอกจากนี้ยังพบว่ามีการทำลายเนื้อเยื่อของตับเป็นหย่อม ๆ ตับโตตับและไตอักเสบ บางรายปัสสาวะเป็นเลือด

2.5 อาการทางระบบปัสสาวะ ปัสสาวะผิดปกติ มีสีขุ่นขาว มีการอักเสบของท่อปัสสาวะ กระเพาะปัสสาวะ ไตอักเสบ

2.6 อาการทางระบบกล้ามเนื้อ ทำให้กล้ามเนื้อลีบ จนถึงเป็นอัมพาตได้

2.7 ระบบสืบพันธุ์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโครโมโซม ซึ่งมีหน้าที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรม ทำให้อาจมีผลต่อการสร้างอสุจิเนื่องจากเซลล์ในท่ออสุจิผิดปกติไป

2.8 อื่นๆ เช่น หากถูกผิวหนัง ทำให้ผิวหนังแห้ง เป็นผื่นคัน ถ้าถูกตาจะทำให้ตาบอดได้

ประมวลข้างต้น พอสรุปได้ว่า พิษของสารระเหยต่อส่วนต่างๆ ของร่างกาย มีผลกระทบต่อระบบประสาท เกิดอาการวิงเวียน สับสน ความคิดอ่านล่าช้า ความประพฤติ อุปนิสัยเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ยังมีอาการหงุดหงิด หาวนอน ปวดท้อง เหงื่อออกมาก คลื่นไส้ อาเจียน จาม คัดจมูก ปวดตามกล้ามเนื้อ ฟุ้งซ่าน น้ำตาไหล ขนลุกหนาวสั่น เป็นตะคริวตามกล้ามเนื้อต่างๆ นอนไม่หลับ กระสับกระส่าย ปวดกระดูก เจ็บหน้า เป็นต้น

3. กฎหมายเกี่ยวกับสารระเหย

พระราชบัญญัติการป้องกันการใช้สารระเหยเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2550 ได้มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับผู้จำหน่าย ผู้ผลิตนำเข้า และบดลงโทษทางกฎหมาย ที่เกี่ยวกับผู้เสพสารระเหย ห้ามจัดหาจำหน่าย หรือยุงให้ซื้อสารระเหย แก่ผู้ที่ตนรู้ว่าติดสารระเหย โดยตามพระบัญญัติฉบับนี้กำหนดโทษไว้ดังนี้

มาตรา 4 (1) ให้ระบุชื่อ ประเภท ชนิด หรือขนาดบรรจุของสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ ที่เป็นสารระเหย เมื่อรัฐมนตรีเห็นว่าอาจนำไปใช้หรือได้นำไปใช้เพื่อบำบัดความต้องการของร่างกายหรือจิตใจ

มาตรา 12 ผู้ผลิตสารระเหยต้องจัดให้มีภาพ เครื่องหมายหรือข้อความ ที่ภาษาบรรจจุ หรือหีบห่อที่บรรจุสารระเหย เพื่อเป็นการเตือนให้ระวังการใช้สารระเหยดังกล่าว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 13 ผู้นำเข้าสารระเหยก่อนนำออกขาย ต้องจัดให้มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความที่ภาษาบรรจจุ หรือหีบห่อที่บรรจุสารระเหย เพื่อเป็นการเตือนให้ระวังการใช้สารระเหยดังกล่าว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 15 ห้ามมิให้ผู้ใดขายสารระเหยแก่ผู้ที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี เว้นแต่เป็นการขายโดยสถานศึกษาเพื่อใช้ในการเรียนการสอน

มาตรา 16 ห้ามมิให้ผู้ใดขาย จัดหา หรือให้สารระเหยแก่ผู้ซึ่งตนรู้ว่าเป็นผู้ติดสารระเหย

มาตรา 17 ห้ามมิให้ผู้ใดใช้สารระเหยบำบัดความต้องการของร่างกายหรือจิตใจไม่ว่าโดยวิธีการสูดดม หรือวิธีการอื่นใด

มาตรา 18 ห้ามมิให้ผู้ใดจงใจ ชักนำ ยุงส่งเสริม หรือใช้อูบายหลอกลวง ให้บุคคลอื่นใช้สารระเหยบำบัดความต้องการของร่างกายหรือจิตใจ ไม่ว่าโดยวิธีการสูดดม หรือวิธีการอื่นใด

มาตรา 22 ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขายสารระเหยผู้ใด ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 12 มาตรา 13 หรือมาตรา 14 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 23 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 15 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 23/1 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 16 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 24 ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 17 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

“มาตรา 24/1 ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 18 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำต่อผู้ซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 24/2 ผู้ใดใช้สารระเหยบำบัดความต้องการของร่างกายหรือจิตใจ และได้สมัครใจขอเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลก่อนความผิดจะปรากฏต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ โดยได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขตามระเบียบว่าด้วยการรับเข้าบำบัดรักษา การบำบัดรักษา และการดูแลผู้ติดสารระเหยในสถานพยาบาลดังกล่าวจนได้รับการรับรองเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีกำหนดแล้ว ให้ผู้นั้นพ้นจากความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงกรณีความผิดที่ได้กระทำภายหลังการสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา”

5. งานวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยและพฤติกรรมป้องกันตนเอง

จากการเสพสารระเหย

โกสุม มีทรัพย์ (2542:28) ศึกษาพบว่า นักเรียนมากกว่าร้อยละ 60 มีความเห็นว่าการเสพสารระเหยไม่ผิดกฎหมายและถ้าคิดก็ไม่มียกโทษหนักเหมือนยาเสพติดประเภทอื่น และประมาณร้อยละ 20 คิดว่าไม่มีผลกระทบต่อร่างกาย เพราะออกฤทธิ์ระยะสั้น นอกจากนี้ นักเรียนมากกว่าร้อยละ 70 ไม่เห็นด้วยกับการใช้สารระเหยในการสูดดม และคิดว่าไม่มีความจำเป็นต้องใช้สารระเหยเพื่อให้อิ่มเรื่องต่าง ๆ

คุณฉวี โยเหลา (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยบ่งชี้สาเหตุการใช้และติดสารระเหยของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดยโสธร เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 698 คน พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสารระเหย และศึกษาผลเสียของการใช้สารระเหยจะมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยได้ดีกว่า เด็กและเยาวชนที่ติดสารระเหยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และยังเลือกคบเพื่อนที่ไม่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด เช่น บุหรี่ กัญชา สารระเหย

สุพัตรา สุภาพและคณะ (2534 : 45 -49, อ้างถึงใน รัฐบุรุษ บุญญนรินทร์ 2547 : 89) ได้ทำการศึกษาสาเหตุของการสูดดมสารระเหยของวัยรุ่น โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน ที่เข้ารับ

การบำบัดรักษาเพื่อเลิกสารระเหย โดยการสัมภาษณ์และใช้แบบสอบถาม พบว่า ผลกระทบในการสูดดมสารระเหยที่มีต่อสภาพร่างกายและจิตใจในส่วนอื่น ๆ คือเกิดการระคายเคืองต่อเยื่อทางเดินหายใจร้อยละ 32 มีการเปลี่ยนแปลงของสมองส่วนต่าง ๆ ร้อยละ 25 การทำงานของตับและไตเสื่อมร้อยละ 20 และลดการทำงานของไขกระดูกร้อยละ 18

จิระศักดิ์ บุญชูและคณะ (2536 : 71 – 75, อ้างถึงใน ไร่ไพ ไชยพาลี 2546 : 81) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียนไทย และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการเลิกใช้สารระเหย ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารระเหยซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและในระดับอาชีวศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งครอบคลุมทุกภาคของประเทศ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ จำนวนตัวอย่าง 1,102 คน ผลการศึกษา นักเรียนที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลิกใช้สารระเหย พบว่า สารระเหยเป็นอันตรายต่อสุขภาพและจิตใจร้อยละ 30 นักเรียนได้เห็นโทษและพิษภัยที่เกิดจากการใช้สารระเหยร้อยละ 35 ทำให้ผลการเรียนต่ำลงร้อยละ 17 และกลัวถูกตำรวจจับร้อยละ 12

มลิวัดย์ หงสนันท์ (2537 : 64) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตใจและสังคมที่กระตุ้นต่อการติดสารระเหยของวัยรุ่นที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ ระหว่างเดือนมกราคม – มิถุนายน 2536 โดยได้รับการวินิจฉัยจากจิตแพทย์ว่า เป็นผู้ป่วยทางจิตจากสารเสพติดชนิดสารระเหยจำนวน 374 คน และสารเสพติดชนิดอื่น 35 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่เข้ารับการรักษาส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการเสพติดสารระเหย หลังการรักษา ในแง่ของร่างกายทรุดโทรมและจิตใจเสีย มากที่สุดร้อยละ 52.0 การที่ครอบครัวให้ความสำคัญ ให้ความรักความอบอุ่น จะทำให้ผู้เข้ารับการรักษา มีพฤติกรรมป้องกันตนเอง และนอกจากนี้ผู้ที่เข้ารับการรักษา ยังขาดความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยที่เกิดจากการเสพติดสารระเหย

อาธิ ครูสาทยวงศ์ (2542 : 58 – 64) ศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการเสพติดของนักเรียนในเขตภาคใต้ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองไม่ไปมั่วสุมกับเพื่อนที่เสพติด และไม่ทำตนให้มีสภาวะการณ์ที่เสี่ยงต่อการเสพติด

จากงานวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าบุคคลใดที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยที่ถูกต้อง ว่าเป็นสิ่งที่เป็นโทษพิษภัยและเป็นอันตรายต่อร่างกายและจิต ทำให้บุคคลนั้น มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดสารระเหย ตรงข้ามกับผู้ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยที่ไม่ถูกต้อง คิดว่าสารระเหยไม่เป็นอันตรายซึ่งมีความคิดที่ผิดและทำให้มีพฤติกรรมป้องกันตนเองน้อยลง

ส่วนที่ 3 แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง

1. ความหมายของการควบคุมตนเอง

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าผู้มีให้ความหมายของคำว่า “ การควบคุมตนเอง ” ไว้ดังนี้ คือ สกินเนอร์ (Skinner 1953 : 228 – 231, อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2546 : 40) ได้ให้ทัศนะว่า การควบคุมตนเองนั้น จะมีลักษณะเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ระหว่างพฤติกรรมและผลกรรมของตนเอง บุคคลจะควบคุมตนเองได้เช่นเดียวกับควบคุมพฤติกรรมของบุคคลอื่น ผ่านกระบวนการแสดงพฤติกรรมแล้วได้รับแรงเสริมด้วยตนเอง

บริกแฮม (Brigham Cited in Brigham and Catania 1978 : 267, อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2546 : 41) ได้กล่าวว่า การควบคุมตนเองนั้น คือความสามารถของบุคคลที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองโดยการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

สมพร สุทัศนีย์ (2541: 80) ได้กล่าวถึงการควบคุมตนเอง ว่า หมายถึง การปรับพฤติกรรมของตนเองที่อาจจะปัญหาในอนาคตเพื่อไม่ให้ผลออกมาเป็นลบไม่เป็นที่พึงพอใจต่อตนเองและผู้อื่น

สถานบันดำรงราชานุภาพ (2548 : 2) ได้กล่าวถึง การควบคุมตนเอง (Self Control – SCT) หมายถึงความสามารถที่จะระงับอารมณ์และพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมเมื่อถูกขู่ข่ม หรือเผชิญหน้ากับฝ่ายตรงข้าม เผชิญความไม่เป็นมิตร หรืองานภายใต้สภาวะความกดดัน รวมถึงความอดทน อดกลั้นเมื่อต้องอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่ก่อความเครียดอย่างต่อเนื่อง

จรรยา สุวรรณทัต และคณะ (2533 : 7) ได้กล่าวว่า การศึกษาเรื่อง การควบคุมตนเอง (Self – control) ได้มีมานานแล้ว และได้รับการนิยามที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในที่นี้ คือการกระทำใดก็ตามที่ขยับยั้งการตอบสนอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการควบคุมตนเอง นอกจากนั้นยังมีการให้ความหมายการควบคุมตนเองว่า เป็น การจัดระเบียบตนเอง (Self – regulation) และการจัดการเกี่ยวกับตนเอง (Self – management)

พนม เกตุมาน (2542 : 25, อ้างถึงใน ถนอมวรรณ อยู่จำ 2547 : 26) ได้ให้ความหมายการควบคุมตนเอง (Self-control) หมายถึงความสามารถในการระงับยับยั้ง ความต้องการของตนเองในขณะนั้น สามารถบังคับตนเองไม่ปฏิบัติตามต้องการของตน เนื่องจากเหตุผลหลายประการ อาทิ เห็นถึงผลเสียมากกว่าหากกระทำลงไป เชื่อฟังคำสั่งของผู้มีอำนาจเกรงว่าจะได้รับการลงโทษ หรือตัดสินใจเลือกอีกสิ่งหนึ่งที่น่าปรารถนา มากกว่าแม้ต้องรอคอย

นิกร ดุสิตสินและคณะ (2545 : 14) ได้ให้ความหมาย การควบคุมตนเอง (self control) ว่า หมายถึง การเรียนรู้ที่จะควบคุมความคิด การรู้จักคิด การคิดให้เป็นระบบ เพื่อให้สามารถใช้ความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประธาน วัฒนวานิชย์ (2546: 57) ได้ให้ความหมายของ การควบคุมตนเอง (Self – control) คือการที่บุคคลมีความพยายามจะดำเนินชีวิตไปตามความคิด เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของตนเอง ที่ถูกครอบครองกรรมของสังคม

ทอเรนและมาโฮนี (Thoresen and Mahoney, อ้างถึงใน นิตยาภรณ์ ค้วงเรือง 2540 :24) ได้กล่าวว่กระบวนการที่สำคัญในการควบคุมตนเองมีอยู่ 2 ประการ ได้แก่

1. การควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus Control) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมได้อย่างสอดคล้องกับสภาพการณ์หรือสิ่งเร้าของตน โดยประเมินเงื่อนไขและสภาพการณ์ที่ควบคุมพฤติกรรมอยู่ ด้วยวิธีการแยกแยะสิ่งเร้า จากนั้นจึงเปลี่ยนแปลงหรือจัดระบบสภาพการณ์สิ่งเร้าใหม่ เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ

2. การควบคุมผลกรรมด้วยตนเอง (Self-Presented) หมายถึง การให้ผลกรรมตนเองหลังจากที่ได้กระทำพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว ซึ่งผลกรรมนี้อาจเป็นได้ทั้งการเสริมแรงหรือการลงโทษ ซึ่งในการควบคุมพฤติกรรมควรใช้การเสริมแรงมากกว่าการลงโทษ

แบนดูรา (Bandura 1977:16 – 22, อ้างถึงใน พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ 2547 : 73) อธิบายแนวคิดการควบคุมตนเอง ไว้ดังนี้

1. มีการใช้ความคิดและการเตือนตนเอง (Self – statements) ในการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์และทางร่างกาย เช่น การสังเกตตนเอง การประเมินตนเองจากข้อมูลที่บ้านที่กด้วยตนเอง อาจจะมีการเสริมแรงโดยการให้รางวัลถ้ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

2. มีการประยุกต์กลวิธีในการแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้นมาใช้ในการควบคุมตนเอง (Problem solving strategies) เช่น การวางแผน การให้คำจำกัดความของปัญหาการประเมินทางเลือกต่าง ๆ และการคาดหมายถึงผลที่จะเกิดตามมา

3. มีความสามารถที่จะรอคอยผลรางวัลที่จะได้รับตอบแทนการอดได้ รอได้ (Delay immediate gratification) ไม่ทำอะไรตามใจตนเอง สามารถควบคุมความต้องการของตนเองได้

4. มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการควบคุมตนเอง (Self – efficacy) ว่าจะสามารถทำงานหรือทำตามเป้าหมายที่ตนเองวางไว้ได้หรือไม่ ซึ่งการรับรู้ในความสามารถของตนจะทำให้มีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จากที่ประมวลมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความหมายของการควบคุมตนเองนั้น หมายถึงการมีความสามารถที่จะรอคอยผลรางวัลที่จะได้รับ มีการใช้ความคิดและการเตือนตนเอง มีความสามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองโดยการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับตนเอง มีการแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้น มีความสามารถในการระงับยับยั้ง ความต้องการของตนเองในขณะนั้น และสามารถบังคับตนเองโดยไม่ปฏิบัติตามความต้องการของตน

2. องค์ประกอบของการควบคุมตนเอง

โรเจอร์ (Rogers 1956, quoted in Bandura 1969 :82, อ้างถึงในสุชา จันทร์เอม 2546:123) ได้แบ่งการควบคุมตนเองออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ คือ

1. การควบคุมตนภายนอก (External control) คือ การที่ นายเอ ตั้งเงื่อนไขให้ นายบี แสดงพฤติกรรมใดที่นายบี ไม่มีสิทธิปฏิเสธได้

2. การมีอิทธิพล (Influence) คือ การที่นายเอ ตั้งเงื่อนไขให้นายบี ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนายบี และนายบี ยินยอมกระทำตามเงื่อนไขเป็นบางข้อ กล่าวคือ นายเอ มีอิทธิพลเหนือนายบี

3. การควบคุมตนภายใน (Internal control) คือ การที่นายเอ ตั้งเงื่อนไขให้ตนเองในการทำพฤติกรรมบางอย่าง อีกนัยหนึ่ง คือ การควบคุมตนเอง

นอกจากนี้ ธรเรเซน และมาโฮนี (Thoresen and Mahoney 1974 : 16 – 22, อ้างถึงใน กุหลาบ รัตนสังขธรรมและคณะ 2541 : 48-49) ได้สรุปกระบวนการในการควบคุมตนเอง ประกอบด้วย กระบวนการ ได้แก่

1. การควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus control) หรือการวางแผนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environment planning) คือการที่บุคคลวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงตัวแปรในสิ่งแวดล้อมก่อนที่จะทำพฤติกรรมเป้าหมาย เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้าของบุคคล เพื่อที่จะกระตุ้นหรือลดพฤติกรรม เนื่องจากพฤติกรรมบางอย่างมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม ดังนั้น จึงต้องควบคุมสิ่งเร้าเพื่อควบคุมพฤติกรรม

2. การควบคุมผลการกระทำ (Self – presented consequence) หรือการวางแผนเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavioral programming) คือ การให้ผลต่อการกระทำของตนเองหลังจากได้ทำพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว ได้แก่ การสังเกตตนเอง เช่น การบันทึก การทำแผนภูมิ และการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับการสนองตอบที่ถูกควบคุม เช่น แผนภูมิน้ำหนัก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเสริมแรงด้วยการให้รางวัลและลงโทษทั้งทางบวกและทางลบด้วย

จากการประมวลองค์ประกอบของการควบคุมตนเอง พอสรุปได้ว่า เป็นกระบวนการที่ใช้ในการควบคุมตนเอง ควบคุมการกระทำที่มีผลกระทบ เพื่อให้กระทำในสิ่งที่ดีและเหมาะสม

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับควบคุมตนเอง

ณัฐวัตร ลุณหงส์ (2544 : 161) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมตนเอง กับการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน โดยศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า นักเรียนที่มีระดับการควบคุมตนเองสูงจะมีพฤติกรรมที่เหมาะสม นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย และมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมด้านอื่นน้อยกว่านักเรียนที่มีระดับการควบคุมตนเองต่ำ

นงลักษณ์ สุธรรมรักษ์ (2545:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมป้องกันสารเสพติดในนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสระบุรี พบว่า การควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากสารเสพติดอยู่ในระดับมาก

คมคาย อนุจันทร์ (2543 : 53) ศึกษา ผลการควบคุมตนเอง การเสริมแรงพฤติกรรมที่จัดกัน สามารถลดพฤติกรรมก้าวร้าว

รยากร งามดี (2541, อ้างถึงใน ฉัฐวัตร ลุนหงส์ 2544 : 161) ศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนที่มีการควบคุมตนเองสูง มีแนวโน้มที่จะเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียนสูงกว่าเด็กที่มีการควบคุมตนเองต่ำ และพบอีกว่าเด็กที่มีการควบคุมตนเองต่ำมีพฤติกรรมการหยุดเรียนกลางคัน

เบรงเกิลมาน และเซดล์เมเยอร์ (Brengelmann and Sedlmayer 1977, อ้างถึงใน นิตยาภรณ์ ค้างเรื่อง 2540 : 45) ศึกษา การให้เงินรางวัลเพื่อเป็นการกระตุ้นในชุมชน โดยใช้วิธีการให้เงินฝากประจำ การควบคุมตนเอง การกำหนดพฤติกรรม และการติดตามเยี่ยมอาทิตย์ละ 2 ครั้ง พร้อมด้วย การให้เงิน 4.30 เหรียญ แก่ผู้ที่ลดการเสพยาเสพติดได้อย่างน้อยอาทิตย์ละ 1 ครั้ง โดยวิธีการต่าง ๆ ได้ถูกส่งไปทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้ถูกทดลอง 81 คน ในเยอรมัน จากการติดตามพบว่าร้อยละ 40 ของประชากรสามารถหยุดเสพยาเสพติดได้อย่างน้อยภายใน 15 เดือน

วราภรณ์ กุประดิษฐ์ (2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง และการควบคุมตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติดของเยาวชน ที่เข้ามาบริการในโรงพยาบาลอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 70 ราย ผลการศึกษา พบว่า การควบคุมตนเอง เยาวชนจะไม่ไปเที่ยวกับเพื่อนในเมื่อรู้ว่า มีการดื่มสุรา เยาวชนมีการปรึกษาพ่อแม่หรือครูก่อนมีการตัดสินใจทำสิ่งนั้นๆ เยาวชนจะมีการเตือนตนเองเมื่อมีคนแปลกหน้าชักชวนให้ทดลองใช้สารเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการควบคุมตนเองดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การควบคุมตนเองมีผลให้การมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนทั้งในด้านพฤติกรรมก้าวร้าว ความหุนหันพลันแล่น และพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดลดน้อยลง บุคคลที่มีการควบคุมตนเองสูงจะสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมน้อยลงและมีพฤติกรรมด้านทานสารเสพติด

ส่วนที่ 4 แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับครอบครัว/ครู/เพื่อน

4.1 ความหมายของสัมพันธภาพ

“สัมพันธภาพ” หมายถึง ความผูกพัน ความเกี่ยวข้อง (ราชบัณฑิตยสถาน 2525 : 796) สัมพันธภาพ จึงเป็นความสัมพันธ์ ความผูกพัน ความเกี่ยวข้องของบุคคล

4.2 สัมพันธภาพกับครอบครัว

นุชลดา โรจนประภาพรรณ (2541:59) ได้กล่าวว่าสัมพันธภาพกับครอบครัว หมายถึง การที่บิดามารดา ให้ความรัก และดูแลเอาใจใส่บุตรอย่างสม่ำเสมอ เป็นความผูกพันกัน ในครอบครัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสัมพันธภาพในครอบครัวที่เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตครอบครัว การมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวจะทำให้บุคคลในครอบครัวมี อารมณ์ที่เป็นสุขไม่สร้างปัญหาให้ครอบครัว

โสภภาพรรณ เวียงเพิ่ม (2541:9) ได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพกับครอบครัวว่า หมายถึงลักษณะทางพฤติกรรมภายในครอบครัว การแสดงออกด้านความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร และการมีส่วนร่วมในครอบครัว

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543:25,อ้างถึงในทัศนดาว ลิ้มพะสุด 2546 : 20) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สัมพันธภาพกับครอบครัว หมายถึง ความสัมพันธ์ของบิดามารดา และบุตรอันประกอบด้วย การพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันของครอบครัว การที่สมาชิกมีเวลาอยู่ด้วยกันในครอบครัว การติดต่อสื่อสารอย่างมีเหตุมีผลระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความคล้อยคลึงในด้านความคิดเห็น การรับรู้ปัญหา และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน การใช้เหตุในครอบครัว การมีศรัทธาต่อศาสนา และความขัดแย้งในครอบครัว

พิไลวรรณ มนะสุทธิ์ (2544 : 10) ให้ความหมายไว้ว่า สัมพันธภาพกับครอบครัว หมายถึง การที่บุคคลสามารถสร้างความสัมพันธ์ ความเกี่ยวข้อง ความผูกพัน รักใคร่ ความสนิทสนมกลมเกลียว ความคุ้นเคยใกล้ชิดกัน ในครอบครัว

สุพัชรีย์ หนูใหญ่ (2544 : 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สัมพันธภาพกับครอบครัว หมายถึง ความผูกพัน รักใคร่ สามัคคีในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจและช่วยเหลือกัน ได้ทำกิจกรรมที่พึงพอใจร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารที่ดีระหว่างสมาชิก บิดามารดาเลี้ยงดูบุตร โดยให้อิสระทางความคิด และการแสดงออก ไม่คอยควบคุม หรือบังคับบุตรมากเกินไป เลี้ยงดูแบบมีเหตุมีผล มีความผาสุกในครอบครัวและมีความมั่นคงในชีวิตสมรส

ศิริพรรณ มิ่งวานิช (2537, อ้างถึงใน กุหลาบ สัจธรรม 2541 : 68) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสัมพันธภาพกับครอบครัวว่า ต้องประกอบด้วย การสนับสนุนด้านอารมณ์ มีสิ่งแวดล้อมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การยอมรับซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์ รักใคร่ทางความรู้สึก และอารมณ์ที่ดีต่อกัน

จากการประมวลข้างต้น พอสรุปได้ว่า สัมพันธภาพกับครอบครัว หมายถึง การที่บุคคลในครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์กัน ให้ความช่วยเหลือกันและกัน มีความผูกพัน รักใคร่ ดูแลเอาใจใส่ต่อกัน และแก้ไขกับปัญหาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

1. องค์ประกอบของสัมพันธภาพกับครอบครัว

ปรียา บารุงเสนา (2545:38) ได้กล่าวถึง ลักษณะของสัมพันธภาพในครอบครัวที่ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี ควรจะประกอบด้วยลักษณะพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน หมายถึง การมีเวลาพูดคุยกัน สามารถพูดคุยกันอย่างเป็นกันเอง เข้าใจกันและเปิดเผย ร่วมกันรู้เรื่องราวความรู้สึกของกันและกัน โดยไม่ต้องปกปิด
2. ความผูกพันและการสนับสนุนระหว่างกัน หมายถึง การพักผ่อนร่วมกัน ความเห็นอกเห็นใจกัน และแสดงความห่วงใยในสวัสดิการของกันและกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักส่งเสริมและแบ่งเบาความทุกข์ของอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่ทอดทิ้ง
3. ความเชื่อถือและชื่นชมคุณค่าของกันและกัน หมายถึง การมีความเชื่อมั่นในสิ่งที่อีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติ ไม่หวัหระแวงกัน ไม่ละเมิดสิทธิของแต่ละคน มีความพึงพอใจ ชื่นชม และศรัทธาเต็มใจ
4. ความสอดคล้องในการปฏิบัติต่อกัน หมายถึง การยอมรับในความคิดเห็นยอมรับกฎเกณฑ์มาตรฐานของบุคคลในครอบครัว ไม่เข้มงวดในระเบียบวินัย และข้อกำหนดมากเกินไป

นอกจากนี้ แแกนเดล (Grandall 1980 : 410 – 411, อ้างถึงใน พิมพ์ใจ ไมตรีเปรม 2543 : 30 – 31) ได้กล่าวถึง สัมพันธภาพในครอบครัวว่าเป็นความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิ (Primary relationship) ซึ่งมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. จำนวนของบทบาท (Number of role) สัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันหลายบทบาท เช่น เป็นพ่อ แม่ เป็นผู้สั่งสอน เป็นผู้เลี้ยงดู เป็นผู้ช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัว มีการปฏิสัมพันธ์สังสรรค์กันในหลาย ๆ ด้าน ทำให้เกิดความสนใจ ได้รู้จัก ค่านิยม ความเชื่อถือ ตลอดจนบุคลิกที่แท้จริงของกันและกัน
2. การสื่อสาร (Communication) สัมพันธภาพในกลุ่มปฐมภูมิเป็นการสื่อสารแบบเปิด มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระภาพและกว้างขวาง
3. อารมณ์ (Emotion) สัมพันธภาพในกลุ่มปฐมภูมิ หรือในครอบครัวก่อรูปขึ้นจากอารมณ์ต่าง ๆ ระหว่างสมาชิก ก่อให้เกิดความรัก ความเข้าใจ ความผูกพัน รักใคร่ ความคิดถึง ความขัดแย้ง หรือ แม้กระทั่งความโกรธ
4. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึก (Transferability) สัมพันธภาพแบบปฐมภูมิ จะก่อรูปขึ้นกับบุคคลหนึ่งแน่นอน ไม่สามารถที่จะถ่ายทอดไปสู่บุคคลอื่นได้ง่าย ๆ เป็นปฏิสัมพันธ์กับบุคคลเป็นคน ๆ ไป มีความรู้สึกผูกพันเฉพาะเจาะจงยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้

2. บทบาทของบิดามารดา

กุหลาบ สัจธรรม (2541 : 45) ได้กล่าวถึงบทบาทของบิดามารดาไว้ดังนี้ คือ

1. หมั่นแนะนำตักเตือนเด็กในทางดีอยู่เสมอ

2. ให้ความสนใจในตัวเด็กและเพื่อนของเด็กทุก ๆ คน
3. ช่วยเด็กให้สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ตามแนวคิดและโครงการของเขาให้ได้รับความสำเร็จ
4. ใช้เวลาสำหรับครอบครัวให้มากที่สุด
5. พ่อแม่ไม่ทะเลาะกันต่อหน้าเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความหวั่นวิตก
6. พ่อแม่ควรมีเวลาพูดคุย หรือพาลูกไปเที่ยวนอกบ้านบ้าง
7. พ่อแม่ควรเป็นตัวอย่างที่ดี ไม่เป็นทาสของสุรา และบุหรี
8. พ่อแม่ควรมีเวลาทำกิจกรรมทางศาสนาพร้อมกับลูก เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

แนวทางสำหรับการป้องกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปความหมายของสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัว ให้การยอมรับในตัวนักเรียนในด้าน ความสามารถทางสติปัญญา ร่างกายและความสามารถทางสังคม การยอมรับให้กำลังใจกันและกัน และการช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพกับครอบครัว

พิสมัย นพรัตน์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 360 คน ผลการศึกษา พบว่า ความผูกพันในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของกลุ่มตัวอย่าง นั่นคือ นักเรียนนักศึกษา ที่มีความรู้สึกผูกพันในครอบครัวมาก จะมีพฤติกรรมทางเพศในระดับต่ำ

ฉัฐนันท์ วิชัยรัมย์ (2545 : 105) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน เข้าใจกัน เอื้ออาทรห่วงใยกันและกันจะมีแนวโน้มมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ลดน้อยลง

นันทา สุรักษา (2546 : 70) ได้ศึกษาปัจจัยด้านครอบครัว โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนที่เป็นนักเรียนจากโรงเรียนของรัฐในชุมชนแออัดที่ไม่เคยเสพสารเสพติด 441 คนและกลุ่มที่เสพสารเสพติด พบว่า นักเรียนที่ไม่เสพสารเสพติด จะมีความรู้สึกรักพ่อแม่ให้ความรัก ความอบอุ่น และมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ส่วนเด็กและเยาวชนที่ใช้สารเสพติดจะมีความรู้สึกรักพ่อแม่ไม่รัก และมีการทะเลาะกับพ่อแม่โดยไม่มีเหตุผล และก็จะหันไปใช้บุหรี สารระเหย ก่อนที่จะไปใช้ยาบ้าในที่สุด

นีออน พินประดิษฐ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการติดสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี อุครธานี และนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 661 คน นักเรียนอาชีวศึกษาจำนวน 568 คน เยาวชนในสถานพินิจจำนวน 225 คน และนักเรียนที่ไปรับการรักษาที่ศูนย์

บ่าบัจำนวน 37 คน การศึกษาพบว่า นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมติดสารเสพติดจะมีสัมพันธภาพกับพ่อแม่ดีกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเสพติดระเหยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับเยาวชนในสถานพินิจจะมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับพ่อแม่และสมาชิกในครอบครัวก่อนเสพติด

มลิวัดย์ หงสนันท์และคณะ (2537 : 61) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตใจและสังคมที่กระตุ้นต่อการติดสารระเหยของวัยรุ่นที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ ระหว่างเดือนมกราคม – มิถุนายน 2536 โดยได้รับการวินิจฉัยจากจิตแพทย์ว่าเป็นผู้ป่วยทางจิตจากสารเสพติดชนิดสารระเหย จำนวน 374 คน พบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ราบรื่น มีความขัดแย้งกันร้อยละ 58.0

ศรีรัตน์ ัญญกุลสัจจา (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลใกล้ชิดกับพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติดของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา ที่เข้ารับการบำบัดในศูนย์บำบัดรักษาเสพติดภาคตะวันออก เชียงเหนือ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 ราย ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ซาบานสกา (Sabanska 1965 : 119, อ้างถึงใน นวรัตน์ ศรีรัฐเพชร 2539 : 27) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเด็กวัยรุ่นและพ่อแม่ โดยศึกษาเด็กวัยรุ่นที่เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 50 คน อย่างละเอียดโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต การรายงานของครูเกี่ยวกับเด็กและจากบันทึกของโรงเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่โดยเฉพะอย่างยิ่งเด็กผู้ชายมีความขัดแย้งกับพ่อแม่อย่างมากถึงร้อยละ 22 ของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่ นอกจากนี้ยังพบว่า วัยรุ่นหญิงและวัยรุ่นชายมีสัมพันธภาพกับพ่อแม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ไม่พบความแตกต่างด้านอายุและภูมิหลังทางสังคม

สุพัตรา ศรีวิฆาทรและคนอื่น (2534 : 193-206, อ้างถึงใน กุหลาบ รัตนสังขธรรมและคณะ 2541 : 39) ศึกษาสาเหตุของการเสพติดระเหยของวัยรุ่น พบว่า มาจากไม่มีความสุขในครอบครัว และถูกคนในครอบครัวทำร้าย

สาวิตรี พิริยะสถิต (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้และการปฏิบัติตนในการป้องกันยาเสพติดของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในภูมิภาคตะวันตก พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวอยู่ในระดับมาก และมีพฤติกรรมการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับสัมพันธภาพกับครอบครัวดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สัมพันธภาพกับครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการต้านทานสารเสพติด ครอบครัวที่มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีการแสดงออกถึง ความเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ให้การยอมรับในตัวสมาชิกในด้านสติปัญญา ความสามารถทางสังคม พร้อมทั้งการช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จะช่วยป้องกันให้

บุตรมีพฤติกรรมที่ห่างไกลจากสารเสพติดประเภทต่างๆ ตรงกันข้ามครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ห่างเหิน บิดามารดาทะเลาะวิวาทกัน ไม่สนใจความเป็นอยู่ของบุตร จะเป็นสิ่งที่ผลักดันบุตรให้เข้าหาสารเสพติดหรือสารระเหยหรือสิ่งเสพติดที่ร้ายแรงกว่า

4.3 สัมพันธภาพกับครู

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณย์ (2528 : 53) กล่าวถึงสัมพันธภาพกับครู คือ ครูมีความเมตตา กรุณา มีเหตุผล มีบุคลิกภาพดี ให้ความรัก ความอบอุ่น เพื่อช่วยให้เด็กปรับตัว สร้างความรู้สึกเป็นกันเอง

วิไล แพงศรี (2536: 9) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนนั้น คือ พฤติกรรมที่ครูและนักเรียนแสดงต่อกัน ซึ่งการแสดงพฤติกรรมนี้ก่อให้เกิดบรรยากาศในการเรียน ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ในทางส่งเสริมหรือไม่ส่งเสริมการเรียนก็ได้ ครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างแบบของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนให้เป็นไปได้ในทางที่ดี

นารี โนภระ (อ้างถึงใน จิตฐิกานต์ สบายจิต 2542 : 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสัมพันธภาพของครูกับนักเรียนว่า สัมพันธภาพของครูกับนักเรียนถือว่าสำคัญที่สุดเพราะนอกจากการเรียนการสอนและการให้การอบรมแก่นักเรียนแล้ว ครูยังต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนส่งเสริมให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ มีเหตุผล ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้การยอมรับ เพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดี เสริมสร้างความสมบูรณ์ทางจิตใจให้แก่เด็ก

จิตฐิกานต์ สบายจิต (2542 : 9) ให้ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนไว้ว่า เป็นการปฏิบัติของครูที่แสดงกับนักเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกทั้งในทางที่ดีและไม่ดีต่อครู ได้แก่ การแสดงออกของครูในการด้านการให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความเข้าใจ การยอมรับทางร่างกาย สติปัญญา การส่งเสริมให้กำลังใจ การลงโทษอย่างมีเหตุผลและการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

จากที่ประมวลมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนคือ การแสดงออกถึงการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การให้ความสำคัญ ห่วงใย ให้อภัยในข้อผิดพลาด การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และการมีเหตุผลต่อกัน

1. บทบาทของครู

วิไล แพงศรี (2536 : 12) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูไว้ดังนี้ คือ

1. เป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่ศิษย์ ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเมื่อมีปัญหา
2. ครูต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีหรือมีสัมพันธภาพที่ดี เช่น ปรับตัวเข้ากับนักเรียนอยู่ตลอดเวลา
3. การให้ความรู้แก่นักเรียนและ
4. ให้อะไรที่มีประโยชน์แก่นักเรียน เช่น การให้แนวทางในการดำเนินชีวิต การให้รู้จักใช้เวลา

ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น

5. มีหน้าที่สั่งสอนวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ศิษย์ได้นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ

6. เป็นกัลยามิตรของศิษย์ มีหน้าที่อบรมสั่งสอนให้ศิษย์เป็นคนดี มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อศิษย์ดำเนินชีวิตโดยราบรื่นก้าวหน้า สามารถพึ่งตนเองได้ ทำประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ

จากที่ประมวลมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นครูนั้นไม่เพียงทำหน้าที่ในการให้ความรู้เท่านั้น ครูยังมีหน้าที่ อื่น ๆ อีก เช่น การสร้างสัมพันธภาพกับนักเรียน การช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา การชมเชยหรือการสนับสนุน การให้กำลังใจ และการยอมรับซึ่งกันและกัน เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ครูกับนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของสัมพันธภาพกับครู หมายถึง การที่ครูในห้องเรียนหรือในโรงเรียนยอมรับนักเรียนในด้านความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถทางร่างกาย ความสามารถทางสังคม และการให้กำลังใจ การให้การยอมรับ ในเวลาที่นักเรียนประสบความสำเร็จในเรื่องต่างๆ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อำพร เจนประภาพงศ์ (2537 : 36-38, อ้างถึงใน จิตรฐิกานต์ สบายจิต 2542 : 15) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับนักเรียนกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 574 คน ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพที่ดีกับครู มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการป้องกันการเสพยาเสพติดอย่างน้อยสำคัญทางสถิติ

มลิวัดย์ หงสนันท์และคณะ (2537 : 61) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตใจและสังคมที่กระตุ้นต่อการติดสารระเหยของวัยรุ่นที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ ระหว่างเดือนมกราคม – มิถุนายน 2536 จำนวน 374 คน พบว่า ผู้ที่เข้ารับการรักษามีความรู้สึกที่ดีต่อครู และที่โรงเรียนมีความอบอุ่นร้อยละ 43.0

เลวิส, โลเวลและเจสซี (Lewis, Lovell and Jessee 1987 : 394-401, อ้างถึงในจิตรฐิกานต์ สบายจิต 2542 : 17) ได้ศึกษา นักเรียนเกรด 8 จำนวน 644 คน พบว่านักเรียนที่มีความรู้สึกดีต่อครู จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จะลดลง

จิวัน เทียนทองดี (2542: 30) ได้ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีสัมพันธภาพที่ดีกับครูอยู่ในระดับมาก

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับครูดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การยอมรับของครู การให้กำลังใจกันและกัน ให้การยกย่องในเรื่องต่าง ๆ จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

4.4 สัมพันธภาพกับเพื่อน

กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางความรู้ ทักษะคติ บุคลิกภาพและคุณธรรมของนักเรียน นักเรียนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับ

สภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน และมีสัมพันธ์อันดีต่อกัน เพื่อนประ โยชน์แก่ตัวนักเรียนในอนาคตจะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

นพพร พานินิสุข (2522 : 68 -70, อ้างถึงในจิตกรรณานต์ สบายจิต 2542 : 25) ได้กล่าวถึงสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนไว้ดังนี้

1. ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามความสามารถและตามโอกาส โดยใดสิ่งที่เราพอจะให้ความช่วยเหลือได้ถ้าเรามีโอกาสก็ควรจะให้การช่วยเหลือ
2. มีความจริงใจต่อกัน ซื่อสัตย์ ไม่อิจฉาริษยาแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น คุณลักษณะนี้จะทำให้เกิดการช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน
3. มีความอิสระ ในการคิด การแสดงความคิด การแสดงออกของแต่ละบุคคล ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นที่มีประโยชน์ต่อกันและกัน

งามตา วานินทานนท์ (2532:12,อ้างถึงใน กิตติศักดิ์ คงชนเดชโสภณ 2545: 45) ได้กล่าวถึงสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนไว้ว่า เป็นการคบหาสมาคมกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันที่เอื้อประโยชน์ต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กหลายด้านด้วยกัน เช่น การยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ในด้านสติปัญญาความสามารถต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ทางเสื่อมเสียได้เช่นกัน

สถิต นวลจันทร์ (2530 : 45,อ้างถึงในบุญรัตน์ สดใส 2545 : 11) ได้กล่าวถึงสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนว่า หมายถึง ความต้องการของบุคคลที่จะได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ที่มีปฏิสัมพันธ์กัน การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

กันยา สุวรรณแสง (2533 : 61 – 95,อ้างถึงในจิตกรรณานต์ สบายจิต 2542 : 25) ได้กล่าวว่าบุคคลสามารถปฏิบัติกับเพื่อนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนี้

1. ทำตนให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี อย่างจ้องจับผิดบุคคลอื่น จะทำให้มีความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน หากบุคคลอื่นทำอะไรก็ให้มองในแง่ดีไว้ก่อน อย่าคอยจ้องแต่จะนินทา
2. แสดงความเกรงใจต่อบุคคลอื่น เนื่องจากความสนิทสนมเกินไป อาจทำให้ไม่เกิดความเกรงใจกัน
3. วางตัวอยู่ในฐานะที่เหมาะสม ไม่แสดงกิริยาอาการ โอ้อวด ยกตนข่มท่านไม่ว่าบุคคลใดก็ตามไม่มีใครชื่นชมคนที่ข่มให้เขาต่ำลง
4. จดจำข้อมูลเล็ก ๆ น้อย ๆ ของเพื่อนไว้ แสดงความเอาใจใส่ ความสนใจเพื่อแสดงความยินดีในวาระสำคัญ แสดงความห่วงใยเพื่อนเมื่อมีความทุกข์
5. ความเป็นผู้ยอมรับความคิดเห็น ในการทำงานร่วมกันนั้นเป็นเรื่องธรรมชาติแต่ทุกคนอาจมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน อย่างไรก็ตามแต่ละคนควรจะได้รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีเหตุผลเหนืออารมณ์และปราศจากอคติ
6. หลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์เพื่อน การจะวิพากษ์วิจารณ์เพื่อนทุกคนต้องระลึกว่าสักวันคำ

พวกเขาจะต้องไปถึงหูเพื่อน และที่สำคัญไม่เป็นการยุติธรรมแก่เพื่อน ทั้งนี้เพราะว่าการวิพากษ์วิจารณ์หรือแม้กระทั่งการนินทาไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างความสามัคคีหรือการร่วมมือร่วมใจแต่ประการใด

7. ยกย่องชมเชยเพื่อน เมื่อมีโอกาสอันควร พฤติกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของทุกคน แต่ก็ไม่ควรทำพร่ำเพรื่อจนเกินไป การยกย่องชมเชยทั้งต่อหน้าและลับหลังด้วยความภาคภูมิใจ และมีเหตุผลต่อเพื่อน เป็นการสร้างกำลังใจให้แก่ผู้ถูกชม

1. บทบาทของเพื่อน

พระวัชรชัย ถาวรธมฺโมและคณะ (2547:50) ได้กล่าวถึงบทบาทของเพื่อนควรปฏิบัติต่อกัน ไว้ดังนี้

1. เมื่อเพื่อนมีความทุกข์ ควรมีหน้าที่ให้คำปรึกษาในสิ่งที่ดีมีประโยชน์เพื่อให้เพื่อนคลายทุกข์
2. แนะนำในสิ่งที่มีประโยชน์แก่เพื่อน
3. เป็นที่ปรึกษาที่ดี
4. ไม่หลอกเพื่อนเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง
5. เป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ไว้วางใจซึ่งกันและกัน
6. ส่งเสริมสนับสนุนเมื่อเพื่อนได้ดี ให้การยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

จากประมวลข้างต้นพอสรุปได้ว่า สัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง มีความจริงใจต่อกัน รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน รู้จักการวางตัวที่เหมาะสม มีทัศนคติและความรู้สึกที่ดีต่อกัน มีอิสระในการเสนอความคิดเห็น รู้จักระงับอารมณ์ แต่ถ้าคนใดประพฤติปฏิบัติกับเพื่อนอย่างไม่ถูกต้องเหมาะสม ก็จะทำให้เกิดปัญหาคับ

จากการได้ศึกษาเอกสารพอจะสรุปได้ว่า สัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง การที่นักเรียนเป็นผู้ยอมรับของกลุ่มเพื่อนในด้านสติปัญญา ความสามารถทางการเรียน กีฬา และในด้านทางสังคม

2. งานวิจัยเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับเพื่อน

โสภณ ดลโสภณ (2544 : 24) ได้ศึกษาสภาพและสาเหตุการใช้สารระเหยของเยาวชนในเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 450 คน พบว่า สัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน การยอมรับความสามารถในสติปัญญาของเพื่อนจะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันการเสพยาเสพติดที่ระดับ .05

ลัดดาวัลย์ ฉินประสิทธิ์ชัย (2547 : 98) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 345 คน พบว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพกับเพื่อนในระดับสูง มีความสนิทสนมกันมากและเป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่มจะมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดที่ระดับ 0.5

นีออน พินประดิษฐ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการติดยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนอาชีวศึกษากับ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 661 คน นักเรียน

อาชีวศึกษาจำนวน 568 คน เยาวชนในสถานพินิจจำนวน 225 คน และนักเรียนที่ไปปรับการรักษาที่ศูนย์บำบัดจำนวน 37 คน ผลการศึกษา พบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเหมาะสมจะมีการปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดีว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเช่น การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ การเสพยาเสพติด

สุปรียา ครุกาญจน์พุดิ (2538 : 71-73) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ศึกษาเฉพาะกรณี : เด็กและเยาวชนในอุบลราชธานี โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่าง เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ใช้สารเสพติด จำนวน 124 คน และกลุ่มที่ไม่ใช้สารเสพติดจำนวน 124 คน พบว่า การคบเพื่อนที่ดีจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันสารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 การคบเพื่อนที่ดีและไม่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดจะทำให้มีการเกี่ยวข้องกับสารเสพติดน้อยลง

โสภณ ดลโสภณ (2544 : 24) ได้ศึกษาสภาพและสาเหตุการใช้สารเสพติดของเยาวชนในเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จำนวน 450 คน ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน การยอมรับความสามารถทางสติปัญญาของตนเองและของเพื่อน จะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันการเสพยาเสพติดที่ระดับ .05

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ที่มีการยอมรับทางสติปัญญา ความสามารถทางร่างกาย ทางสังคม การให้กำลังใจกันและกัน ให้การยกย่องในเรื่องต่าง ๆ จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

ส่วนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล

วัชรบูล วิเชียรศรี (2539 : 90) ได้ศึกษาความตระหนักและพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า เพศหญิงมีความตระหนักถึงโทษภัยมากกว่าเพศชายเพราะผู้ชาย มีแนวโน้มในการที่จะทำสิ่งที่ไม่ดี ชั่วร้ายกว่าผู้หญิง และบุคลิกภาพของผู้ชายจะเป็นแบบการถูกรอรับ หลงใหลให้ประพฤตินไปทางชั่วร้ายมากกว่าเพศหญิง เช่น การติดออบายมุขต่าง ๆ เช่น ดื่มสุรา เล่นพนัน เสพสิ่งเสพติดทั้งหลาย

ลัดดาวัลย์ ฉินประสิทธิ์ชัย (2547 : 46) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันตนจากสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงจะมีพฤติกรรมป้องกันตนจากสารเสพติดมากกว่านักเรียนชาย ทั้งนี้ เนื่องจากเพศชายมีธรรมชาติที่กระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น ชอบความเสี่ยง ความตื่นเต้น ในขณะที่เพศหญิงมีความสุภาพเรียบร้อย มีความคิดไตร่ตรองมากกว่าเพศชาย ทำให้เพศชายมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติดมากกว่าเพศหญิง

ราไพ ไชยพาลี (2546 : 76) ศึกษาเจตคติต่อสารเสพติดและการป้องกันตนเองจากสารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการ

ประถมศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีพฤติกรรมป้องกันตนจากสารเสพติดโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนหญิงจะมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากสารเสพติดมากกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วรพจน์ สมานมิตร (2546 : 95) ได้ศึกษาทักษะทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกันมีพฤติกรรมป้องกันการใช้ยาเสพติดต่างกัน โดยระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะมีพฤติกรรมป้องกันมากกว่าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1

ลัดดาวัลย์ ฉินประสิทธิ์ชัย (2547 : 48) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันตนจากสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จะมีพฤติกรรมป้องกันตนจากสารเสพติดได้ดีกว่านักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เอื้อมพร พลอยประดิษฐ์ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 376 คน พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่อยู่ในระดับชั้นเรียนที่ต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัชรบูรณ์ วิเชียรศรี (2539 : 58) ได้ศึกษาความตระหนักและพฤติกรรมการใช้สารระเหยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนสูง 3.0 – 4.0 มีความตระหนักต่อการใช้สารระเหยและมีพฤติกรรมป้องกันการสูดดมสารระเหยมากกว่านักเรียนที่มีผลการต่ำ และปานกลาง

ปราณี โปโสภา (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2546 จำนวน 354 คน ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดทุกคน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกัน มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จิรวิน เทียนทองดี (2542 : 79) ได้ศึกษาพฤติกรรมป้องกันการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและปานกลาง

วัชรบูรณ์ วิเชียรศรี (2539 : 55) ได้ศึกษาความตระหนักและพฤติกรรมการใช้สารระเหยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนที่มีสภาพครอบครัวที่บิดามารดา

อยู่ด้วยกัน บิดามารดาแยกกัน หรือไม่ได้อยู่ทั้งสองอย่าง แตกต่างกัน มีความตระหนักและมีพฤติกรรม ใช้สารระเหย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จิรวัน เทียนทองดี (2542 : 43) ได้ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา เขตคูสิต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ติดสารเสพติดเกือบครึ่งหนึ่งมาจากครอบครัวที่บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน

ลัดดาวัลย์ ฉินประสิทธิ์ชัย (2547 : 50) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันตนจากสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีสภาพการพักอาศัย คือ อาศัยอยู่ร่วมกับบิดามารดา อาศัยอยู่ตามลำพัง อาศัยอยู่กับบิดา/มารดาเพียงผู้เดียว นักเรียนจะมีพฤติกรรมป้องกันตนจากสารเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พริยา วรรณนะภุติ (2540 : 68) ศึกษาการประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรค เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสพยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า สภาพการพักอาศัย แตกต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันการเสพยาไม่ต่างกัน

রাই খাইপালী (2546 : 76 - 77) ศึกษาเจตคติต่อสารเสพติดและการป้องกันตนเองจากสารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา และนักเรียนที่พักอาศัยกับญาติ/บุคคลอื่น/อยู่ตามลำพัง มีพฤติกรรมป้องกันตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่นักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา จะมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากสารเสพติดมากกว่านักเรียนที่พักอาศัยอยู่ญาติ/บุคคลอื่น/อยู่ตามลำพัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 273) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการป้องกันการติดสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย พบว่า รายได้ที่นักเรียนได้รับต่อวันมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากสารเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เสกสรร สงวนนาม (2544 : 78) ศึกษา เจตคติต่อสารเสพติดและพฤติกรรมป้องกันตนเองจากสารเสพติดของนักศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี พบว่า รายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครองที่ต่างกัน จะมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากสารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาชุมชนมาประยุกต์ใช้ร่วมกับแนวคิดในการป้องกันปัญหา จากแนวคิดของจิตวิทยาชุมชนที่ว่า ในการที่จะเปลี่ยนแปลงบุคคลเพื่อไม่ให้มีปัญหาก่อขึ้นจะต้องเปลี่ยนแปลงที่พฤติกรรมของบุคคล พฤติกรรมคือผลรวมของบุคคลสิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมซึ่งในการมองปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมจะให้ความสำคัญทั้งในด้านตัวบุคคล สภาพแวดล้อมและระบบสังคมที่บุคคลเกี่ยวข้องกับอยู่เพื่อให้ได้แนวทางช่วยเหลือหรือการเปลี่ยนแปลงแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ โดยนำหลักการป้องกันจากการป้องกันไม่ให้มี

ปัญหาเกิดขึ้นหรือถ้ามีปัญหาเกิดขึ้นแล้วจะยับยั้งไม่ให้ปัญหาลุกลามและลดความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยมีการสร้างพลังอำนาจในตัวบุคคลและสังคม (กานดา พุฒิต, ใน สุรพล พยอมแย้ม 2541:29-30 อ้างถึงใน บังอร หนูบรรจง 2548:65)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย เป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องอาศัยบุคคลอื่น ในการสร้างพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย ได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงเป็นการค้นหาปัจจัยป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยได้ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน เป็นปัจจัยป้องกันที่น่าสนใจต่อการมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ” เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่กำลังศึกษาในมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 มัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนกันทรลักษ์วิทยา โรงเรียนบึงมะลูวิทยา โรงเรียนกระแซงวิทยา โรงเรียนสายธารวิทยา โรงเรียนดงรักวิทยา โรงเรียนกุศลเสลาวิทยาคม โรงเรียนตระกาศประชาสามัคคี โรงเรียนภูมิขรอลวิทยา โรงเรียนกันทรลักษ์วิทยาคม จำนวน 5,350 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่กำลังศึกษาในมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 มัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนกันทรลักษ์วิทยา โรงเรียนบึงมะลูวิทยา โรงเรียนกระแซงวิทยา โรงเรียนสายธารวิทยา โรงเรียนดงรักวิทยา โรงเรียนกุศลเสลาวิทยาคม โรงเรียนตระกาศประชาสามัคคี โรงเรียนภูมิขรอลวิทยา โรงเรียนกันทรลักษ์วิทยาคม ซึ่งได้มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane 1970 : 725 อ้างถึงใน ยุทธ ไกยวรรณ 2546 : 105) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สำหรับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 และสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random Sampling) จำแนกตามระดับชั้นเรียน และเพศ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามานะ (Yamane 1970 : 725 อ้างถึงในยุทธ ไกยวรรณ 2546 : 105) มีรายละเอียดดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่ม

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเท่ากับ .05

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} \text{กลุ่มตัวอย่าง} &= \frac{5,350}{1 + 5,350 (.05)^2} \\ &= 372.2 \end{aligned}$$

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 373 คน

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random Sampling) โดยเลือกโรงเรียนที่มีนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ทั้งหมด 9 โรงเรียนที่อยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ในอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ และคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของระดับชั้นเรียนและเพศ และสุ่มนักเรียนด้วยวิธีการจับฉลากตามจำนวนสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียนจนได้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 373 คน ดังแสดงในตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 แสดงการสรุปจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนช่วงชั้นที่3 อำเภอกันทรลักษ์
จังหวัดศรีสะเกษ

โรงเรียน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนกันทรลักษ์วิทยา	1,475	101
โรงเรียนบึงมะลูวิทยา	731	51
โรงเรียนกระแซงวิทยา	625	44
โรงเรียนสายธารวิทยา	379	26
โรงเรียนคงรักวิทยา	262	19
โรงเรียนกุศเสลาวิทยาคม	532	38
โรงเรียนตระกาศประชาสามัคคี	411	29
โรงเรียนภูมิซรอลวิทยา	382	26
โรงเรียนกันทรลักษ์วิทยาคม	553	39
รวม	5,350	373

ตารางที่ 3 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับชั้นเรียนและเพศ

ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียน	มัธยมศึกษาปีที่ 1				มัธยมศึกษาปีที่ 2				มัธยมศึกษาปีที่ 3			
	(ชาย)		(หญิง)		(ชาย)		(หญิง)		(ชาย)		(หญิง)	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนกันทรลักษ์วิทยา	240	16	240	16	218	15	290	20	218	15	269	19
โรงเรียนบึงมะลูวิทยา	113	8	128	9	142	10	134	9	106	7	108	8
โรงเรียนกระแซงวิทยา	120	8	125	9	89	6	83	6	124	9	84	6
โรงเรียนสายธารวิทยา	73	5	57	4	70	5	64	4	56	4	59	4
โรงเรียนดงรักวิทยา	37	3	48	3	47	3	53	4	36	3	41	3
โรงเรียนกุศลเสลาวิทยาคม	80	6	66	5	67	5	73	5	135	9	111	8
โรงเรียนตระกาศประชาสามัคคี	48	3	74	5	70	5	82	6	68	5	69	5
โรงเรียนภูมิขรอลวิทยา	75	5	72	5	54	4	61	4	62	4	58	4
โรงเรียนกันทรลักษ์วิทยาคม	95	7	103	7	80	6	80	6	90	6	105	7
รวม	881	61	913	63	837	59	920	64	895	62	904	64
	5,350											
	373											

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่

2.1.1.1 เพศ

ชาย

หญิง

2.1.1.2 ระดับชั้นเรียน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคเรียนที่ 2)

แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2.00

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.01 – 3.00

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01 – 4.00

2.1.1.4 สภาพการพักอาศัยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

อาศัยอยู่กับพ่อแม่

อาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่เพียงผู้เดียว

อาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่

อาศัยอยู่คนเดียวหรืออยู่กับกลุ่มพี่น้อง

อื่น ๆ เช่น อยู่หอพัก หรือที่พักอาศัยใน โรงเรียน

2.1.1.5 ค่าใช้จ่ายประจำวันที่นักเรียนได้รับ

ไม่พอใช้จ่าย

พอใช้จ่าย

2.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย

2.1.3 การควบคุมตนเอง

2.1.4 สัมพันธภาพกับครอบครัว

2.1.5 สัมพันธภาพกับครู

2.1.6 สัมพันธภาพกับเพื่อน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 7 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามที่สอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพการพักอาศัย และค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 14 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบตามความเป็นจริง จำนวน 5 ข้อ

มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นตรงกับข้อความในระดับมากที่สุด
เห็นด้วยมาก	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นตรงกับข้อความในระดับมาก
เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นตรงกับข้อความในระดับปานกลาง
เห็นด้วยน้อย	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นตรงกับข้อความในระดับน้อย
เห็นด้วยน้อยที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นตรงกับข้อความในระดับน้อยที่สุดหรือไม่ตรงเลย

ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความที่แสดงถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย จะได้คะแนน 5, 4, 3, 2, และ 1 ตามลำดับ สำหรับผู้ตอบที่ได้คะแนนมากจะเป็นผู้ที่มีความคิดเห็นที่ถูกต้องเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยมากกว่า ผู้ตอบที่ได้คะแนนน้อยกว่า

การแปลความหมายคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยของนักเรียน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981 : 179) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็นที่ถูกต้องเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็นที่ถูกต้องเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็นที่ถูกต้องเกี่ยวกับอันตราย
ของสารระเหยอยู่ในระดับปานกลาง	
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็นที่ถูกต้องเกี่ยวกับอันตรายของ
สารระเหยอยู่ในระดับมาก	
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็นที่ถูกต้องเกี่ยวกับอันตรายของ
สารระเหยอยู่ในระดับมากที่สุด	

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการควบคุมตนเอง ประกอบด้วยข้อคำถามทั้ง 16 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นน้อยที่สุด

ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความที่แสดงถึงการควบคุมตนเอง จะได้คะแนน 5, 4, 3, 2, และ 1 สำหรับคำตอบที่ปฏิบัติมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ตามลำดับ ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากจะเป็นผู้ที่มีการควบคุมตนเองได้มากกว่า ผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อยกว่า

การแปลความหมายคะแนนการควบคุมตนเอง ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981 : 179) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง	ผู้ตอบมีการควบคุมตนเองอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง	ผู้ตอบมีการควบคุมตนเองอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง	ผู้ตอบมีการควบคุมตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง	ผู้ตอบมีการควบคุมตนเองอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง	ผู้ตอบมีการควบคุมตนเองอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพกับครอบครัว ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของสมาชิกใน
ครอบครัวในระดับมากที่สุด		
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของสมาชิกใน

ครอบครัวในระดับมาก

ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของสมาชิกในครอบครัวในระดับปานกลาง

น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของสมาชิกในครอบครัวในระดับน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของสมาชิกในครอบครัวในระดับน้อยที่สุดหรือไม่เคยเลย

ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก ข้อความที่แสดงถึงสัมพันธภาพกับครอบครัวจะได้คะแนน 5, 4, 3, 2, และ 1 สำหรับข้อความที่ผู้ตอบได้รับการปฏิบัติ มากที่สุดถึงน้อยที่สุด ตามลำดับ ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากจะเป็นผู้ที่มีสัมพันธภาพกับครอบครัวมากกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย

การแปลความหมายคะแนนมีสัมพันธภาพกับครอบครัว ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981 : 179) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพกับครู ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของครูในระดับมากที่สุด

มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของครูในระดับมาก

ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของครูในระดับ

ปานกลาง

น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของครูในระดับน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของครูในระดับน้อยที่สุด

ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก ข้อความที่แสดงถึงสัมพันธภาพกับครู จะได้คะแนน 5, 4, 3, 2, และ 1 สำหรับข้อความที่ผู้ตอบได้รับการปฏิบัติมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อความที่ตรงกันข้าม (ข้อ 6) จะได้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากจะเป็นผู้ที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับครูมากกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย

การแปลความหมายคะแนนมีสัมพันธภาพกับครู ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981 : 179) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับครูอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับครูอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับครูอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับครูอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 16 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของเพื่อนในระดับมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของเพื่อนในระดับมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของเพื่อนในระดับปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของเพื่อนในระดับน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของเพื่อนในระดับน้อยที่สุด

ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก ข้อความที่แสดงถึงสัมพันธภาพกับเพื่อน จะได้คะแนน 5, 4, 3, 2, และ 1 สำหรับข้อความที่ผู้ตอบได้รับการปฏิบัติมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อความที่ตรงกันข้าม (ข้อ 9) จะได้คะแนนกลับกัน ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากจะเป็นผู้ที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนมากกว่าผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย

การแปลความหมายคะแนนมีสัมพันธภาพกับเพื่อน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981 : 179) ดังนี้

มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง	ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนอยู่ในระดับน้อย
	ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง	ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนอยู่ในระดับน้อย
กลาง	ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง	ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนอยู่ในระดับปานกลาง
	ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง	ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนอยู่ในระดับมาก
ที่น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง	ผู้ตอบมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนอยู่ในระดับมาก

ส่วนที่ 7 แบบสอบถามพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด มีข้อคำถามทั้งสิ้น 32 ข้อ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. การให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ 12 ข้อ
2. การใส่ใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับสารเสพติด 9 ข้อ
3. การหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่อการเสพยาเสพติด 11 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นได้เป็นประจำ
มาก	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นได้บ่อยครั้ง
ปานกลาง	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นได้นาน ๆ ครั้ง
น้อย	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นได้น้อยครั้ง
น้อยที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นน้อยที่สุดหรือไม่เคยปฏิบัติตามเลย

ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียง 1 ตัวเลือก ข้อความที่แสดงถึงพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดจะได้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ สำหรับข้อความที่ผู้ตอบปฏิบัติตามมากที่สุดถึงน้อยที่สุดตามลำดับ ผู้ตอบที่ได้คะแนนมากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อย

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การประเมินระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดโดยใช้เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981 : 179) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง	ผู้ตอบมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยา
-------------------------------	---

ระเหยอยู่ในระดับน้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง	ผู้ตอบมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยา
ระเหยอยู่ในระดับน้อย	ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง	ผู้ตอบมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยา
ระเหยอยู่ในระดับปานกลาง	ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง	ผู้ตอบมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยา
ระเหยอยู่ในระดับมาก	ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง	ผู้ตอบมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยา
ระเหยอยู่ในระดับมากที่สุด		

4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษา เอกสาร งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ อันตรายของสารระเหย การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู สัมพันธภาพกับเพื่อน และ พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาระเหย เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม กำหนดกรอบแนวคิด สร้างแบบสอบถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และตรวจสอบความเที่ยงตรง

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดย อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งสิ้น 5 ท่าน พิจารณาปรับแก้ตามรายละเอียดตามนิยามศัพท์ของตัวแปร

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ทั้ง 9 โรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน

ขั้นที่ 4 การตรวจหาความเชื่อมั่น (Reliability) จากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา การหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟ่า ของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

5.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย	ได้ค่าความเชื่อมั่น = .8371
5.2 การควบคุมตนเอง	ได้ค่าความเชื่อมั่น = .8649
5.3 สัมพันธภาพกับครอบครัว	ได้ค่าความเชื่อมั่น = .8672
5.4 สัมพันธภาพกับครู	ได้ค่าความเชื่อมั่น = .9051
5.5 สัมพันธภาพกับเพื่อน	ได้ค่าความเชื่อมั่น = .8921
5.6 พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาระเหย	ได้ค่าความเชื่อมั่น = .9277

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการ โรงเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 373 คน โดยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 373 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 พร้อมทั้งลงรหัสในแบบสอบถาม

6. การจัดการกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางทางด้านสังคมศาสตร์ กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพการพักอาศัย ค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (f) และค่าร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของยาเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน ใช้การวิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสภาพการพักอาศัย ต่างกัน โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ซึ่งหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's test for all possible comparison)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตาม เพศ และค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ โดยใช้ค่าการทดสอบค่า t (t-test)

5. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด โดยองค์รวมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของยาเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้ามาพิจารณา (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล การตอบแบบสอบถามของ “พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ” ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 373 คนโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยายจำแนกออกเป็น 5 ตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้ความถี่ (f) และค่าร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และ สัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพการพักอาศัย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's test for all possible comparison)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ ค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ โดยใช้สถิติทดสอบค่า t (t-test)

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู สัมพันธภาพกับเพื่อน เป็นปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำมาเข้าสมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

Y	หมายถึง พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด
X ₁	หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด
X ₂	หมายถึง การควบคุมตนเอง
X ₃	หมายถึง สัมพันธภาพกับครอบครัว
X ₄	หมายถึง สัมพันธภาพกับครู
X ₅	หมายถึง สัมพันธภาพกับเพื่อน
n	หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	หมายถึง ค่าสถิติความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (F – Distribution)
t	หมายถึง ค่าสถิติความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

(t – Distribution)

df	หมายถึง องศาอิสระ (Degree of freedom)
SS	หมายถึง ผลรวมของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Mean of Squares)
r	หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficients)
R	หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)
R ²	หมายถึง ค่าประสิทธิภาพการทำนาย (R Square)
Adj R ²	หมายถึง ค่าประสิทธิภาพการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square)
b	หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (Regression Coefficients)
Beta	หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Standardized Regression Coefficients)
S.E.	หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนาย (Standard Error of the Estimate)
Constant (a)	หมายถึง ค่าคงที่

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้ความถี่ (f) และค่าร้อยละ (percentage)

ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 373 คน จำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพการพักอาศัย และค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ โดยแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ดังรายละเอียด ในตารางที่ 4 ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	179	48.0
2. หญิง	194	52.0
รวม	373	100.0
ระดับชั้นเรียน		
1. มัธยมศึกษาปีที่ 1	124	33.2
2. มัธยมศึกษาปีที่ 2	124	33.2
3. มัธยมศึกษาปีที่ 3	125	33.6
รวม	373	100.0
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
1. คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2.00	25	6.7
2. คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.01 – 3.00	154	41.3
3. คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01 – 4.00	194	52.0
รวม	373	100.0
สภาพการพักอาศัย		
1. พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่	251	67.3
2. พักอาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่เพียงผู้เดียว	37	9.9
3. พักอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่	73	19.6
4. พักอาศัยอยู่คนเดียวหรืออยู่กับกลุ่มเพื่อน	6	1.6
5. อื่น ๆ เช่น พักอาศัยหอพักหรือพักอาศัยอยู่ในโรงเรียน	6	1.6
รวม	373	100.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ		
1. ไม่พอใช้จ่าย	69	18.5
2. พอใช้จ่าย	304	81.5
รวม	373	100.0

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 เพศชายจำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0 ระดับชั้นเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนใหญ่คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01 – 4.00 จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 สภาพการพักอาศัยนักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 และค่าใช้จ่ายประจำวันที่นักเรียนได้รับ ส่วนใหญ่พอใช้จ่าย จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 81.5

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อนของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

การวิเคราะห์ค่าระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย	3.98	.590	มาก
ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย	4.14	.602	มาก
การควบคุมตนเอง	3.87	.573	มาก
สัมพันธภาพกับครอบครัว	4.07	.542	มาก
สัมพันธภาพกับครู	4.02	.510	มาก
สัมพันธภาพกับเพื่อน	3.89	.561	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) การควบคุมตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) สัมพันธภาพกับครอบครัวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) สัมพันธภาพกับครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) และสัมพันธภาพกับเพื่อนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสภาพการพักอาศัย

3.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสภาพการพักอาศัย ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's test for all possible comparison) ดังรายละเอียดในตารางที่ 6, 7, 8, 9, 10, 11 และ 12

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
มัธยมศึกษาปีที่ 1	124	4.04	.587	มาก
มัธยมศึกษาปีที่ 2	124	3.96	.615	มาก
มัธยมศึกษาปีที่ 3	125	3.94	.567	มาก
รวม	373	3.98	.590	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ทั้งมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$), 3.96 และ 3.94 ตามลำดับ)

ตารางที่ 7 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามระดับชั้นเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	.679	.340	.975
ภายในกลุ่ม	370	128.918	.348	
รวม	372	129.597		

จากตารางที่ 7 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2.00	25	3.69	.520	มาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.01-3.00	154	3.85	.641	มาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01-4.00	194	4.12	.515	มาก
รวม	373	3.98	.590	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด 3 กลุ่มโดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01 – 4.00 มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.01 – 3.00 และคะแนนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2.00 ($\bar{X} = 4.12, 3.85, 3.69$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 9 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	8.899	4.449	13.640*
ภายในกลุ่ม	370	120.698	.326	
รวม	372	129.597		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างกันเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ $\bar{X} = 2.00$ ($\bar{X} = 3.69$)	2.01 – 3.00 $\bar{X} = 3.85$	3.01-4.00 $\bar{X} = 4.12$
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2.00 ($\bar{X} = 3.69$)	-		
2.01- 3.00 ($\bar{X} = 3.85$)	-.2772*	-	
3.01-4.00 ($\bar{X} = 4.12$)	.4368*	.2772*	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง

3.01 – 4.00 กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2.00 และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.01 – 4.00 กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.01-3.00 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

เนื่องจากนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามสภาพการพักอาศัย บางกลุ่มมีจำนวนต่ำกว่าเกณฑ์ จึงยุบกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม และทำการเปรียบเทียบความแตกต่าง

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามสภาพการพักอาศัย

สภาพการพักอาศัย	n	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
อาศัยอยู่กับพ่อแม่	251	3.97	.579	มาก
อาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่เพียงผู้เดียว/อยู่คนเดียวหรืออยู่กับกลุ่มพี่น้อง /อยู่หอพัก	49	4.02	.525	มาก
อาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่	73	3.99	.668	มาก
รวม	373	3.98	.590	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามสภาพการพักอาศัยทุกกลุ่ม มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02, 3.99$), และ 3.97 ตามลำดับ)

ตารางที่ 12 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามสภาพการพักอาศัย

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	.142	.071	.203
ภายในกลุ่ม	370	129.455	.350	
รวม	372	129.597		

จากตารางที่ 12 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีสภาพการพักอาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดไม่แตกต่างกัน

**ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วง
ชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตาม เพศ และค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ**

4.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ และค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ ใช้สถิติ
ทดสอบค่า t (t-test) ดังรายละเอียดในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t
1. ชาย	179	3.94	.606	-1.220
2. หญิง	194	4.02	.573	

จากตารางที่ 13 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีเพศ
ต่างกันมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 3 จำแนกตามค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ

ค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ	n	$\bar{X}$	S.D.	t
1. ไม่พอใช้จ่าย	69	3.97	.617	-.095
2. พอใช้จ่าย	304	3.98	.584	

จากตารางที่ 14 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มี
ค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับต่างกันมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดไม่แตกต่างกัน

**ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง
สัมพันธ์ภาพกับครอบครัว สัมพันธ์ภาพกับครู และสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนเป็นปัจจัย
ที่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ**

5.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู สัมพันธภาพกับเพื่อน และพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ดังรายละเอียดในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด (Y) ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย (X_1) การควบคุมตนเอง (X_2) สัมพันธภาพกับครอบครัว (X_3) สัมพันธภาพกับครู (X_4) และสัมพันธภาพกับเพื่อน (X_5)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	Y	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5
พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด (Y)	1.00					
ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย (X_1)	.479**	1.00				
การควบคุมตนเอง (X_2)	.493**	.605**	1.00			
สัมพันธภาพกับครอบครัว (X_3)	.433**	.490**	.616**	1.00		
สัมพันธภาพกับครู (X_4)	.410**	.567**	.591**	.560**	1.00	
สัมพันธภาพกับเพื่อน (X_5)	.519**	.660**	.525**	.522**	.543**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย (X_1) การควบคุมตนเอง (X_2) สัมพันธภาพกับครอบครัว (X_3) สัมพันธภาพกับครู (X_4) สัมพันธภาพกับเพื่อน (X_5) และพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด (Y) พบว่า สัมพันธภาพกับเพื่อน (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ($r = .519$) รองลงมาคือ การควบคุมตนเอง ($r = .493$) ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย ($r = .479$) สัมพันธภาพกับครอบครัว ($r = .433$) และสัมพันธภาพกับครู ($r = .410$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเองนั้น พบว่า ทุกคู่มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความคิดเห็นเกี่ยวกับสารระเหยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อน ($r = .660$) การควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับครอบครัว ($r = .616$) สัมพันธภาพกับครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับครู ($r = .560$) และสัมพันธภาพกับครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมพันธภาพกับเพื่อน ($r = .543$)

5.2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน โดยการใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำมาเข้าสมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังรายละเอียดในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงการวิเคราะห์ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการการทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ลำดับที่ของตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	R	R ²	Adj R ²	R ² Change	b	Beta	t
ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตราย							
สารระเหย (X ₂)	.660	.436	.434	.436	.419	.407	8.725**
การควบคุมตนเอง(X ₃)	.699	.489	.486	.054	.194	.198	4.676**
สัมพันธภาพกับครู (X ₄)	.721	.519	.515	.030	.180	.156	3.430**
สัมพันธภาพกับเพื่อน (X ₅)	.729	.531	.526	.012	.152	.144	3.041**
Constant (a) = .242		S.E. = .406		F = 104.207**			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 16 พบว่า ตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย (X₂) การควบคุมตนเอง (X₃) สัมพันธภาพกับครู(X₄) และสัมพันธภาพกับเพื่อน(X₅) โดยความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 1 สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดได้ร้อยละ 43.6

การควบคุมตนเอง เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 2 สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.4

สัมพันธภาพกับครู เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 3 สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.0

สัมพันธภาพกับเพื่อน เป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 4 สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2

โดยตัวแปรทั้ง 4 สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้ร้อยละ 53.1

ในลักษณะนี้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน มีอิทธิพลในการร่วมกันทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนเป็นสมการถดถอยเพื่อทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$Y = .242 + .419 (X_2) + .194 (X_3) + .180 (X_4) + .152(X_5)$$

สมการถดถอยเพื่อทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z = .407 (X_2) + .198 (X_3) + .156 (X_4) + .144 (X_5)$$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของเสพยาเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 2) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สภาพการพักอาศัย และค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ 3) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของเสพยาเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 373 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random Sampling) จำแนกตามระดับชั้นเรียนและ เพศ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 7 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของเสพยาเสพติด แบบสอบถามการควบคุมตนเอง แบบสอบถามสัมพันธภาพกับครอบครัว แบบสอบถามสัมพันธภาพกับครู และแบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างใช้ความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%) วิเคราะห์ระดับตัวแปรอิสระและตัวแปรตามใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มใช้ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการทดสอบค่า t (t – test) และการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระที่สามารถร่วมกันทำนายตัวแปรตาม ใช้การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของการนำเข้าสู่สมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ในงานวิจัยครั้งนี้ มีทั้งสิ้น 373 คน นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 นักเรียนที่เป็นเพศชาย จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0 นักเรียนส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 33.5 กำลังศึกษาอยู่ในมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 124 คนคิดเป็นร้อยละ 33.2 และกำลังศึกษาอยู่ในมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01 – 4.00 จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 และคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.01 – 3.00 จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 ส่วนนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2.00 มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 สภาพการพักอาศัยของนักเรียนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 รองลงมาพักอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 19.6 และอาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่เพียงผู้เดียวจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9 ส่วนอาศัยอยู่คนเดียวหรืออาศัยอยู่กลุ่มพี่น้องจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 และมีนักเรียนพักอาศัย อยู่ในหอพักจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 นักเรียนได้รับค่าใช้จ่ายประจำวันพอใช้จ่าย จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 81.5 และไม่พอใช้จ่ายจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5

2. การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ สรุปได้ดังนี้

2.1 พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$)

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$)

2.3 การควบคุมตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$)

2.4 สัมพันธภาพกับครอบครัวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$)

2.5 สัมพันธภาพกับครูของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$)

2.6 สัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$)

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบแตกต่างพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสภาพการพักอาศัย พบว่า

3.1 นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดไม่แตกต่างกัน

3.2 นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคู่ที่แตกต่างกัน คือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.01 – 4.00 กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2.00 และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.01 – 4.00 กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.01-3.00

3.3 นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีสภาพการพักอาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดไม่แตกต่างกัน

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตาม เพศ และค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับ พบว่า

4.1 นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดไม่แตกต่างกัน

4.2 นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีค่าใช้จ่ายประจำวันที่ได้รับต่างกันมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดไม่แตกต่างกัน

5. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน ที่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครูและสัมพันธภาพกับเพื่อน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้ร้อยละ 53.1 และสมการที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดพบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ อยู่ในระดับมาก (ดูจากภาคผนวก) ได้แก่ เมื่อรู้สึกเครียด นักเรียนจะหากิจกรรมทำให้สบายใจ เช่น ฟังเพลง ดูภาพยนตร์ โทรทัศน์ นักเรียนปฏิเสธการเสพยาเสพติดแม้จะมีคนชวน เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ นักเรียนมักพูดคุยขอคำปรึกษากับคนใกล้ชิด เช่น พ่อ/แม่ หรือคุณครู และนักเรียนใช้กิจกรรมนันทนาการหรืองานอดิเรก เป็นทางผ่อนคลาย ผลการศึกษครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของกุหลาบ รัตนสังขธรรม และคณะ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา พบว่า นักเรียนที่ให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพของตนเอง จะมีโอกาสเสี่ยงน้อยลงเมื่อเทียบกับผู้มีความเสี่ยงสูงในการเสพยาเสพติด เช่น เหล้า บุหรี่ สารเสพติด และสอดคล้องกับการศึกษาของถนอมวรรณ อยู่จำ (2547:บทคัดย่อ) ที่ศึกษา พบว่า เมื่อเครียดนักเรียนจะหากิจกรรมที่ทำให้สบายใจ เช่น การดูภาพยนตร์ โทรทัศน์ การทำจิตใจให้สงบ ซึ่งทำให้นักเรียนไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด ในด้านการใส่ใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับสารเสพติด พบว่า นักเรียนศึกษาพิษภัยของสารเสพติดก่อนลงมือทำกิจกรรมหรืองานที่ทางโรงเรียนกำหนด นักเรียนอ่านบทความจากหนังสือพิมพ์หรือข้อมูลที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของสารเสพติด และนักเรียนระมัดระวังหรือใช้ผ้าปิดจมูกเมื่ออยู่ใกล้สารเสพติดเพื่อกันสารพิษเข้าสู่ร่างกาย(ดูจากภาคผนวก) สอดคล้องกับการศึกษาของคุษฎี โยเหลา (2540:บทคัดย่อ)ซึ่งพบว่า เด็กและเยาวชนที่ไม่ติดสารเสพติดมีการเรียนรู้เรื่องโทษของสารเสพติดร้อยละ 95 % และร้อยละ 5% เกิดการอบรมสั่งสอนจากครอบครัวทำให้ไม่ใช้สารเสพติด สอดคล้องกับการศึกษาของปริญญา จิรกุลพัฒนา (2536 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การที่นักเรียนศึกษาพิษภัยหรืออันตรายที่เกิดจากสารเสพติด จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านต่าง ๆ ลดน้อยลง นอกจากนี้นักเรียนยังหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่อการเสพยาเสพติดในระดับมาก โดย นักเรียนหลีกเลี่ยงการชักชวนของคนแปลกหน้าเพื่อให้ทดลองเสพยาเสพติด นักเรียนปฏิเสธการรวมกลุ่มหรือการเข้าร่วมกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด และขณะที่ไม่สบายใจนักเรียนจะหลีกเลี่ยงการรวมกลุ่มกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด (ดูจากภาคผนวก) แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีแนวทางในการป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปริญญา จิรกุลพัฒนา (2536:บทคัดย่อ) ที่พบว่า การที่นักเรียนไม่เข้าไปอยู่ในกิจกรรมที่มีการเสพยาเสพติด สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เสพยาเสพติด จะทำให้นักเรียนมีการเสพยาเสพติดน้อยลง

1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) แสดงว่านักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติดว่าเป็นอันตรายต่อร่างกายและจิตใจตนเอง เพราะสารเสพติดตาม

พระราชบัญญัติป้องกันการใช้สารระเหยเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2550 ระบุให้เป็นยาเสพติดให้โทษ เช่นเดียวกับยาเสพติดประเภทอื่น ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยได้แก่ การนำ กาว ทินเนอร์ แล็กเกอร์มาสูดดมจะเกิดอันตรายต่อร่างกาย ตลอดจนผลกระทบที่รุนแรงสำหรับผู้สูดดมสารระเหยคือมี โอกาสเกิดอันตรายต่อร่างกายและการสูดดมสารระเหยเป็นประจำมีผลทำให้สติปัญญาเสื่อม(ดูจาก ภาคผนวก) สอดคล้องกับการศึกษาของจิระศักดิ์ บุญชูและคณะ (2536 : 71 – 75 อ้างถึงใน ไร่ไพ ไชยพาลี 2546 : 81) ที่ศึกษาพบว่า อันตรายของสารระเหยมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ และ สอดคล้องกับแนวคิดของสุพัตรา สุภาพและคณะ (2534 : 45 -49, อ้างถึงใน รัฐพร ปุณฺณนรินทร์ 2547 : 89) ที่พบว่า การสูดดมสารระเหยมีผลกระทบต่อสภาพร่างกาย จิตใจ และในส่วนตัวอื่น ๆ ของ ร่างกายคือเกิดการระคายเคืองต่อเยื่อบุทางเดินหายใจ และการลึบลงของสมองส่วนต่าง ๆ

1.3 ผลการวิเคราะห์การควบคุมตนเอง พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีการควบคุม ตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) โดยพบว่า นักเรียนเลือกที่จะทำในสิ่งที่ตนเองชอบหรือมีความ ถนัด นักเรียนตั้งเป้าหมายเพื่อความสำเร็จและนำมายึดไว้เป็นแนวทางปฏิบัติ และนักเรียน พยายามไม่กระทำการที่ไม่ถูกต้อง เช่น การดื่มสุรา สูบบุหรี่หรือการไปเที่ยวเวลากลางคืน (ดู จากภาคผนวก) สอดคล้องกับการศึกษาของ วราภรณ์ กุประดิษฐ์และคณะ (2551:บทคัดย่อ) ที่ศึกษา พบว่า เยาวชนที่มีการควบคุมตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงการเสพยาเสพติด จะหลีกเลี่ยงการชวนของ เพื่อนในการทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เช่นการดื่มสุรา การเสพยาเสพติด และสอดคล้องกับการศึกษา ฉัฐ วัตร ลุณหงส์ (2544 : 161) ซึ่งพบว่า นักเรียนที่มีระดับการควบคุมตนเองสูงจะมีพฤติกรรมที่ เหมาะสม มีพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย และไม่มีพฤติกรรมการใช้สารเสพติด

1.4 ผลการวิเคราะห์สัมพันธภาพกับครอบครัว พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มี สัมพันธภาพกับครอบครัวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) แสดงว่านักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับ ครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า พ่อ/แม่สอนให้นักเรียนปฏิบัติตัวหรือทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่ ตนเองและผู้อื่น ครอบครัวและนักเรียนมีกิจกรรมร่วมกันเช่น ไปร่วมงานทำบุญ และ รับประทานอาหารร่วมกัน ดูแลอย่างใกล้ชิดใช้เวลาเจ็บป่วยและเตือนนักเรียนเรื่องการคบเพื่อน ที่ดี ตลอดจนคอยให้กำลังใจนักเรียนในด้านการเรียนและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีความ รับผิดชอบตนเอง (ดูจากภาคผนวก) สอดคล้องกับการศึกษาของนนทา สุรักษา (2546 : 70) ที่ พบว่า นักเรียนที่ไม่เสพยาเสพติด จะมีความรู้สึกว่าพ่อแม่เอาใจใส่ดูแล ให้การยอมรับในสิ่งที่ นักเรียนทำ และสอดคล้องกับการศึกษาของศรีรัตน์ ธัญญกุลสัจจา (2542 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.5 ผลการวิเคราะห์สัมพันธภาพกับครู พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีสัมพันธภาพกับครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) แสดงว่านักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับครู ผลการศึกษาพบว่า ครูให้แนวทางในการปฏิบัติตัวของนักเรียนในโรงเรียน ครูให้คำปรึกษาได้ทุกเรื่องเมื่อนักเรียนเข้าพบ ครูชื่นชมนักเรียนเมื่อประสบความสำเร็จ และครูคอยตักเตือนในเรื่องที่นักเรียนทำไม่ถูกต้อง(ดูจากภาคผนวก) สอดคล้องกับการศึกษาของเลวิส, โลเวลและเจสซี (Lewis, Lovell and Jesse. 1987 : 394-401, อ้างถึงในจิตรฐิกานต์ สบายจิต, 2542 : 17) ที่พบว่า ครูมีการตักเตือนนักเรียนเมื่อนักเรียนทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือในสิ่งที่สังคมส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ ทำให้นักเรียนทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องน้อยลงและสอดคล้องกับการศึกษาของอำพร เจนประภาพงษ์ (2537: 36-38, อ้างถึงใน จิตรฐิกานต์ สบายจิต 2542:15) ที่พบว่า การที่ครูยอมรับในตัวนักเรียนในด้านต่างๆ ทำให้นักเรียนทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น และทำให้สุขภาพจิตดี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติด

1.6 ผลการวิเคราะห์สัมพันธภาพกับเพื่อน พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีสัมพันธภาพกับเพื่อนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) แสดงว่านักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ผลการศึกษาพบว่า เพื่อนๆ กับนักเรียนจะร่วมกลุ่มหรือทำกิจกรรมด้วยกัน เพื่อนๆ ยอมรับและชื่นชมในการปฏิบัติตัวของนักเรียน เพื่อนยอมรับนักเรียนในความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมาย และเพื่อนกับนักเรียนชอบรวมกลุ่มคุยกันในเวลาว่าง (ดูจากภาคผนวก)สอดคล้องกับการศึกษาของอาธิ ครูสาทขวงศ์ (2542 : 58 – 64) พบว่า การที่เพื่อนยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนนักเรียนจะมีพฤติกรรมป้องกันตนเองไม่ไปมั่วสุมกับเพื่อนที่เสพยาบ้า และไม่ทำตนเองให้มีสภาวะการณ์ที่เสี่ยงต่อการเสพติด และสอดคล้องกับการศึกษาของสุปรียา ดรกาญจน์พุดิ (2538 : 71-73) ที่พบว่า นักเรียนที่มีการคบเพื่อนที่ดี มีการยอมรับในความสามารถจะเข้าเกี่ยวข้องกับสาระหยาบ และทำให้มีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสาระหยาบ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของโสภณ ดลโสภณ (2544 : 24) ซึ่งพบว่า การที่เพื่อนยอมรับในตัวนักเรียนจะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมป้องกันการเสพติดและการศึกษาของลัดดาวัลย์ ฉินประสิทธิ์ชัย (2547 : 98) พบว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนในระดับสูง มีการทำกิจกรรมร่วมกัน และเป็นที่ยอมรับของเพื่อน จะ มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติด

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามระดับชั้นเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสภาพการพักอาศัยแตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติด

ระเหยไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า การจัดการเรียนการสอนทุกวันนี้มีการบูรณาการให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดมากขึ้นและครูต้องให้ความสำคัญในการป้องกันยาเสพติดทุกประเภทเพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนห่างไกลยาเสพติด จึงทำให้นักเรียนทุกระดับชั้นเรียนได้รับข้อมูลหรือการสอนจากครู ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วัชรบูล วิเชียรศรี (2539: บทคัดย่อ) ที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความตระหนักและการใช้สารระเหยไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการให้สอดคล้องกันทุกระดับชั้นเรียน และที่สำคัญครูคอยเตือนในเรื่องที่นักเรียนทำไม่ถูกต้อง ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหยไม่แตกต่างกัน

2.2 นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหยไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.01 – 4.00 มีระดับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหยมากกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ อธิบายได้ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีการพิจารณา ผลเสีย ผลกระทบ โทษภัยอันตรายหรือการเข้าไปเกี่ยวกับสารระเหยได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จิรวัน เทียนทองดี (2542 : 79) ที่พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี จะมีความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและปานกลาง

2.3 นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีสภาพการพักอาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหยไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า การพักอาศัยของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการพักอยู่กับพ่อแม่ พักอาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่ พักอาศัยอยู่คนเดียวหรืออยู่กับกลุ่มพี่น้อง หรือหอพัก นักเรียนส่วนใหญ่จะได้รับการตักเตือนจากพ่อแม่ ครู อาจารย์ และเรียนรู้จากเพื่อนที่ดี ทำให้ไม่มีความแตกต่างในการป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพิริยา วรธนะภูติ (2540: 68)พบว่า สภาพการพักอาศัยของนักเรียน ต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหยไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษานวลจันทร์ ทศนชัยกุล (2540, อ้างถึงในเอี่ยมพร พลอยประดิษฐ์ (2544 : 63) ที่พบว่า สภาพการพักอาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันการเสพติดระเหย แต่มีความสัมพันธ์กับการเสพติด

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตาม เพศ และค่าใช้จ่ายประจำวันที่นักเรียนได้รับ แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

3.1 นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า ในการป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการดูแลสุขภาพเรียนรู้เกี่ยวกับสารระเหยและมีแนวทางในการหลีกเลี่ยง กิจกรรมที่มีผลกระทบต่อสารระเหยในแนวทางเดียวกันทั้งนี้ทั้งเพศชายและเพศหญิง โดยธรรมชาติจะมีความอยากรู้อยากเห็น ชอบความเสี่ยง และชอบความตื่นเต้น สอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา ศรีวิจิตรและคณะ (2534: 46, อ้างถึงใน กุหลาบ รัตนจักรธรรมและคณะ 2541 : 39) ที่พบว่าเพศต่างกัน มีพฤติกรรมสูดดมสารระเหยไม่แตกต่างกัน

3.2 นักเรียนช่วงชั้น ที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีค่าใช้จ่ายประจำวันที่นักเรียนได้รับต่างกัน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการวางแผนการเงิน การใช้จ่ายได้อย่างรอบคอบและเหมาะสม และการใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง เช่น ซื้อเสื้อผ้า รองเท้า หรือของขวัญอย่างอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับนักเรียน นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งอยู่ในวัยรุ่นมักใช้เงินในสิ่งที่ตัวเองต้องการมากกว่า การใช้ในด้านอื่น จึงทำให้มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของรัชชัย ไทยเขียว (2535 : 253,อ้างถึงใน อารีย์ เงินแยม 2539 : 79) พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการใช้เงินซื้อเสื้อผ้ามากกว่าการนำเงินไปใช้อื่น

4. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน ที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ตัวแปรอิสระที่มีประสิทธิภาพในการร่วมกันทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย การควบคุมตนเอง สัมพันธภาพกับครู และสัมพันธภาพกับเพื่อน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้ร้อยละ 53.1

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการเป็นลำดับที่ 1 และสามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้ร้อยละ 43.6 แสดงว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยมากที่สุด ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มากที่สุด ($r = .660$) อธิบายได้ว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย เช่น การสูดดมสารระเหยมีโอกาสเกิดอันตรายต่อร่างกาย การสูดดมสารระเหยเป็นประจำมีผลทำให้สติปัญญาเสื่อม

ตลอดจนระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายอ่อนแอลง ทำให้นักเรียนไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสารระเหย โดยมีแนวทางที่ถูกต้องในการดูแลตนเองคน ได้แก่ การหากิจกรรมทำที่ทำให้สบายใจ เช่น ฟังเพลง ดูภาพยนตร์ โทรทัศน์ การที่นักเรียนไม่ดื่มสุรา หรือสูบบุหรี่ แม้จะมีคนอื่นยื่นให้ หรือเมื่อมีโอกาส นักเรียนปฏิบัติเสพสารระเหย แม้จะมีคนชวน (ดูจากภาคผนวก) จึงมีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยสอดคล้องกับการศึกษาของคุษฎี โยเหลา (2540 : บทคัดย่อ) พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีความคิดเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยต่อร่างกายและจิตใจ จะทำให้มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยได้ดีว่าเด็กและเยาวชนที่ไม่มีความคิดเห็นว่าสารระเหยไม่มีอันตรายต่อผู้เสพ การที่เด็กและเยาวชนเข้าใจว่าสารระเหยไม่ทำอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ เนื่องจากสารระเหยจะมีอันตรายต่อร่างกายช้า แต่จะเป็นอันตรายต่อสมองและระบบประสาทได้เร็ว และสอดคล้องกับการศึกษาของจิระศักดิ์ บุญชูและคณะ (2536 : 71 – 75, อ้างถึงใน ราไพ ไชยพาลี 2546 : 81) พบว่า นักเรียนที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย ว่าเป็นอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ หรือทำให้สมองเสื่อมลง จะมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยดีกว่านักเรียนที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยว่าไม่ค่อยมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ เมื่อมีการเสพแล้วไม่มีอันตรายเท่ากับยาบ้าหรือกัญชา

4.2 การควบคุมตนเอง ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอยเป็นลำดับที่ 2 และสามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.4 โดยความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหยและการควบคุมตนเอง สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้ร้อยละ 48.9 พบว่า การควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .493$) แสดงว่า นักเรียนที่รับรู้ความสามารถในการควบคุมตนเองมากมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยมากด้วย ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้นำคำสอนของพ่อแม่หรือคุณครูมาคอยเตือนตนเอง ไม่ให้ทำสิ่งที่ผิดหรือสิ่งที่ตนเองหรือบุคคลอื่นเตือน นักเรียนคอยเตือนตนเองในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และถ้าเพื่อนชวนให้ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องนักเรียนจะคิดถึงผลกระทบที่ตามมาเพื่อขยับตัวเอง(ดูจากภาคผนวก) แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน โดยการใช้ความคิด ใช้สติปัญญา เตือนตนเอง มีการแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้น สอดคล้องกับการศึกษาของนงลักษณ์ สุธรรมรักษ์ (2545:บทคัดย่อ) พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีการควบคุมตนเองสูง จะมีการควบคุมตนเองไม่ให้เสพสารระเหยมากกว่าเด็กและเยาวชนที่มีการควบคุมตนเองต่ำ และเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน มีพฤติกรรมเสี่ยงน้อยกว่า เด็กและเยาวชนที่มีการควบคุมตนเองต่ำ และพบอีกว่าเด็กและเยาวชนที่มีการควบคุมตนเองต่ำ มีพฤติกรรมการหยุดเรียนกลางคัน และเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด เช่น เหล้า กัญชา สารระเหย

4.3 สัมพันธภาพกับครู ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอยเป็นลำดับที่ 3 และสามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.0 โดยสัมพันธภาพกับครู สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้ร้อยละ 51.9 การศึกษาได้พบว่า สัมพันธภาพกับครู มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหย ($r = .410$) แสดงว่า การมีสัมพันธภาพที่ดีกับครูมาก จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหยมากด้วย ทั้งนี้เนื่องจากครูให้แนวทางในการปฏิบัติตัวของนักเรียนในโรงเรียน ครูให้คำปรึกษาได้ทุกเรื่องเมื่อนักเรียนเข้าพบ เมื่อนักเรียนทำในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ครูมีคำชมนักเรียน เมื่อมีปัญหาในห้องเรียนหรือโรงเรียนครูให้นักเรียนร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แสดงให้เห็นว่า ครูมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนานักเรียน ทั้งในด้านสติปัญญาและทางสังคม ซึ่งจะทำให้นักเรียน ไม่ไปเกี่ยวข้องกับสารระเหย ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากครูให้การยอมรับนักเรียน ให้การชื่นชมเมื่อประสบความสำเร็จ ให้ความสนใจในปัญหาของนักเรียน และให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของอำพร เจนประภาพงศ์ (2537 : 36-38, อ้างถึงใน จิตรฐิกานต์ สบายจิต, 2542 : 15) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพของครูกับนักเรียนนักเรียนพบว่า สัมพันธภาพที่ดีกับครู การให้กำลังใจ การให้การยอมรับ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น และทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันการเสพติด ซึ่งตรงกันข้ามกับนักเรียนที่มีสัมพันธภาพไม่ดีกับครู จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น และมีพฤติกรรมป้องกันการเสพติดน้อย ซึ่งจะสอดคล้องกับการศึกษาของเลวิส, โลเวลล์และเจสซี (Lewis, Lovell and Jessee. 1987 : 394-401, อ้างถึงในจิตรฐิกานต์ สบายจิต, 2542 : 17) พบว่านักเรียนที่มีความรู้สึกรักดีต่อครูจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จะลดลง

4.4 สัมพันธภาพกับเพื่อน ถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอยเป็นลำดับที่ 4 และสามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 โดยสัมพันธภาพกับเพื่อน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ได้ร้อยละ 53.1 แสดงว่า การศึกษาครั้งนี้ พบว่าสัมพันธภาพกับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหย ($r = .519$) แสดงว่า สัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนในลักษณะที่นักเรียนปฏิบัติต่อกัน การรวมกลุ่มหรือทำกิจกรรมด้วยกัน การช่วยเหลือกัน การคุยกันในเวลาว่าง ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้สึกรักและปัญหาต่อกัน มีความผูกพันและการยอมรับซึ่งกันและกัน จะทำให้นักเรียน มีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติดระเหยมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของสุปรียา ดรุกาญจน์พุดดิ (2538 : 71-73) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเสพติดระเหยของเด็กและเยาวชน ศึกษาเฉพาะกรณี : เด็กและเยาวชนในอุบลราชธานี พบว่า การคบเพื่อนที่ดีจะมี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการสารระเหยที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 การคบเพื่อนที่ดี จะทำให้นักเรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารระเหยน้อยลง แสดงว่าการที่นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 เลือคบเพื่อนที่ดี หรือคบเพื่อนที่นำไปสู่ความก้าวหน้าในชีวิต หรือคบคนที่ดีมีประโยชน์ต่อตนเองและคนอื่น จะทำให้นักเรียนไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสารระเหย ทั้งทางตรงและทางอ้อม สอดคล้องกับการศึกษาของ โสภณ คลโสภณ (2544 : 24) ได้ศึกษาสภาพและสาเหตุการใช้สารระเหยของเยาวชนในเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ พบว่า สัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน การยอมรับความสามารถสติปัญญาของตนเองของเพื่อน จะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันการเสพสารระเหยที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการศึกษาของลัดดาวัลย์ ฉินประสิทธิ์ชัย (2547 : 98) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการเสพสารระเหยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า นักเรียนที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนในระดับสูง มีความสนิทสนมกันมากและเป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่มเพื่อน จะมีพฤติกรรมป้องกันการป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหยที่ระดับ 0.5 อธิบายได้ว่าเพื่อนมีส่วนสำคัญในการป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย ถ้าคบเพื่อนที่ดีก็จะทำให้นักเรียนลดพฤติกรรมเสี่ยง ๆ ที่จะนำไปสู่สิ่งเสพติดต่างๆ ได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าคบเพื่อนไม่ดีก็จะมีพฤติกรรมที่ตรงข้ามกันโดยสิ้นเชิง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลที่ได้จากการวิจัย

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายสารระเหย มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย ดังนั้นสถานศึกษาต่าง ๆ ควรจะมีการจัดการเรียนการสอนพร้อมเนื้อหาในหลักสูตร ให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย เพื่อที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้อันตรายที่เกี่ยวกับสารระเหยอย่างถูกต้อง เพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารระเหย โดยครูควรให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับโทษ/อันตราย ข้อกฎหมาย ผลกระทบที่มีต่อสุขภาพและจิตใจ ผลกระทบต่อระบบสมองที่เกิดจากการเสพสารระเหย ว่ามีโทษร้ายแรงกว่ายาเสพติดชนิดอื่น และมีผลเสียต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียน เพื่อให้เกิดการป้องกันและการนำไปใช้ในทางที่ผิด หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และเพื่อป้องกันบุคคลที่ซอบกลืนของสารระเหย
2. การควบคุมตนเอง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย ดังนั้นโรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ฝึกเกี่ยวกับทักษะการควบคุมตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้นักเรียนมีวิธีการควบคุมตนเองที่ดี เพื่อเป็นเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียน
3. สัมพันธภาพกับครู มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพ สารระเหย ดังนั้นคณะครู ควรมีความรักการเอาใจใส่นักเรียนเมื่อมีปัญหา ครูควรใช้เวลาและให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหามาตรังสรรค์และถูกต้อง ควรให้ครูกับนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นหรือ ควรส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น ครูควรไปเยี่ยมบ้านนักเรียนหรือไปพบปะกับผู้ปกครองของนักเรียน ครูควรให้ความสนใจ

กับนักเรียนทุกคน ซึ่งจะเป็นผลต่อการป้องกันการเสพยาเสพติดและจะได้อธิบายปัญหาที่แท้จริงของนักเรียน หรือปัญหาที่นักเรียนประสบอยู่ในขณะนั้น เพื่อหาทางแก้ไขได้ทันที่

5. สัมพันธภาพกับเพื่อน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด ดังนั้นโรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมฝึกการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ให้นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เช่น การเล่นเกมกีฬา หรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสังคม เช่น การช่วยกันพัฒนาวัด หรือการจัดตั้งชมรมพัฒนาทักษะของเพื่อน ๆ ในการอยู่กับคนอื่น ด้วยการไม่เข้าไปเกี่ยวกับเสพยาเสพติดหรือสารเสพติดประเภทอื่น ๆ และเพื่อนควรให้การยอมรับในตัวเพื่อนในด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถของเพื่อน ในด้านร่างกาย ความสามารถทางสังคม และการให้กำลังใจ การให้การยกย่อง ในเวลาที่เพื่อนประสบความสำเร็จในเรื่องต่าง ๆ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เด็กนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ เช่น การปรับตัว ทักษะชีวิต ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด
2. ควรทำการศึกษา เพื่อนำผลวิจัยมาใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดให้ครอบคลุมกลุ่มเยาวชนที่อาจจะเป็นกลุ่มเสี่ยงก็ว่าได้
3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด เพื่อจะได้หาแนวทางในการลดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. ควรศึกษาในเชิงลึก เช่น การสัมภาษณ์ การพูดคุย การสอบถามจากเด็กและเยาวชน โดยตรง หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมกับเด็กและเยาวชนที่อาจจะเป็นกลุ่มที่เสี่ยง ซึ่งอาจจะได้ข้อมูลที่ตรงกับปัญหาของนักเรียน ในการส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
5. ควรศึกษาในกลุ่มนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 หรือนักเรียนอาชีวศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพราะนักเรียนอาชีวศึกษาจะมีความเสี่ยงว่านักเรียนมัธยมศึกษา

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ศรีเดชา, 2528.

กระทรวงมหาดไทย.กรมการปกครอง. คู่มือนายอำเภอในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2541.

กระทรวงศึกษาธิการ. กรมพลศึกษา. กองสารวัตรนักเรียน. ความรู้เรื่องยาและยาเสพติด.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2541.

กระทรวงศึกษาธิการ. นโยบายและแผนนโยบายด้านการป้องกันสารเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2540 – 2544). กรุงเทพฯ : ศุภสภา, 2542.

กระทรวงสาธารณสุข.สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา,กองควบคุมวัตถุเสพติด.รวมกฎหมายสารระเหย, 2550.

_____ .ยุทธศาสตร์เชิงระบบและการมีส่วนร่วมกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : องค์ความคิดในการเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2543.

กิตติศักดิ์ คงชนเดชะ โสภณ. “บทบาทของครอบครัวในการป้องกันยาบ้าในวัยรุ่น ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.

กฤษศรี คำชาย. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิควินด์, 2540.

กุหลาบ สัจธรรม. สัมพันธภาพในครอบครัวกับปัญหายาเสพติดและพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง. ชลบุรี : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2541.

กุหลาบ สัจธรรมและคณะ. สัมพันธภาพในครอบครัวกับปัญหายาเสพติดและพฤติกรรมทางเพศของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง. ชลบุรี : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2541.

เกษม จันทพร. “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.” ภาคนิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2541.

เกรียงศักดิ์ ภาม้ง. “ความรู้และความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนต่อพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533.” ปรินญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกบริหารกฎหมาย การแพทย์และสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล 2541.

โกสุม มีทรัพย์. “การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันการเสพยาเสพติดในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา.” ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.

. ความรู้เรื่องสารเสพติดประเภทกระตุ้นประสาทส่วนกลาง ยาบ้า/ยาอี/โคเคน.

กรุงเทพมหานคร : จัดพิมพ์โดย รวีน พรินด์ิง กรุ๊ป, 2541.

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์สมุทรสงคราม. “การใช้ชุดทดสอบยาบ้าในปัสสาวะเบื้องต้น.” 2542 (อัดสำเนา)

กองป้องกันยาเสพติด. ชีวิตสดใสไกลยาเสพติด. กรุงเทพฯ: กองป้องกันยาเสพติด สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กรุงเทพมหานคร, 2538.

ขวัญใจ พิมพ์มล. “ปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนหลักสูตรศิลปกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ศ.ปวช.) วิทยาลัยช่างศิลป์ปะ.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

.คู่มือการปฏิบัติงาน: การใช้กระบวนการแนะแนวเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2540.

คมคาย อนุจันทร์. “การศึกษาเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการเสริมแรงพฤติกรรมที่ขัดแย้งกันเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่.”

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต จิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2543.

คมวุฒิ หุบชบา. “ความรู้และการปฏิบัติเพื่อป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเมืองนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา ผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

จิรัชยา ปิณฑนฉิลก. “ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดที่มีต่อการปราบปรามยาเสพติดของกองบัญชาการตำรวจนครบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.

จิรวิน เทียนทองดี. “พฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร.” ปรินญาบัณฑิตศึกษามหาบัณฑิต สาขาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.

จิราภรณ์ สุทธิสานนท์. “การรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9.” ปรินญาบัณฑิตศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา

- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- จิตรฐิกานต์ สบายจิต. “สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน การรับรู้คุณค่าในตนเอง และพฤติกรรม การเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” การศึกษาค้นคว้าอิสระ, การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- จินตนา โปธานนท์. “ความตระหนักและการประเมินคุณค่าแม่น้ำปิงของผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล นครเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- _____ . จิตวิทยาในห้องเรียน. กรุงเทพฯ โอเดียนสโตร์, 2521.
- _____ . จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- ณัฐนันท์ วิชัยรัมย์. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.”วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.
- ณัฐวัตร ลุนหงส์. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางครอบครัว สังคมและสภาพแวดล้อมกับการควบคุมตนเอง และการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน: ศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสมุทรปราการ.”วิทยานิพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหา บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- คุณฤ โยเหลา. ปัจจัยบ่งชี้สาเหตุการใช้และติดสารระเหยของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานครและ จังหวัดยโสธร. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- ถนอมวรรณ อยู่จำ. “พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.”โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงาน พัฒนาการกีฬาและนันทนาการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา,2547.
- ทัตดาว ลิ้มพะสุด. “แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูบุตรและสัมพันธภาพในครอบครัว.”วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ ภาควิชาสังคมวิทยาและ มานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- ทิพย์วรรณ หวังสมบูรณ์ศิริ. “ การเรียนรู้เรื่องยาเสพติด”. วารสารเพื่อนสุขภาพ 8,1(2539): 28 – 30.
- _____ .ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- นิตย์ ทองเพชรศรี,สมปอง สุขสว่างและภูวนาด ล่องเซ่ง. โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพในการป้องกัน ปัญหาการสูบบุหรี่และสารเสพติดสำหรับเยาวชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยใช้พลัง อำนาจองค์กรชุมชนของตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. ม.ป.ท., 2544.

นิตยาภรณ์ ค้วงเรือง. “การเปรียบเทียบผลการใช้การควบคุมตนเองกับการใช้เงื่อนไขเพื่อลดพฤติกรรม การเสพยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลสังฆรักษ์ประชาอุทิศ อำเภอพิบูล นครศรีธรรมราช.” ปรินญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา การศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2540.

นิรมล เปลี่ยนจรูญ. การใช้กัญชาและสารระเหยของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร : การเรียนรู้ทางสังคม. กรุงเทพฯ : คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.

นีออน พิณประดิษฐ์และคณะ. “การศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการติดสารเสพติดของ นักเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.” มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.

นุชลดา โรจนประภาพรรณ. “ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของ บิดามารดากับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น” สังกัดกรมสามัญศึกษา, อำเภอ อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว.”วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.

นงนุช โรจนเลิศ. “การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น.” ปรินญา นิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ, 2533.

นงลักษณ์ สุธรรมรักษ์. “ประสิทธิผลโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อพัฒนาพฤติกรรมป้องกันสารเสพติดใน นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสระบุรี” วิทยานิพนธ์ปรินญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

นันทา สุรักษา. “ศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสพยาเสพติด ของวัยรุ่น: แนวทางป้องกันแก้ไข, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, กรุงเทพมหานคร; 2546.

นวรรตน์ ศรีรัญเพชร. “สัมพันธภาพของพ่อแม่-ลูก เป็นรูปแบบการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่าง บุคคลของวัยรุ่น.” วิทยานิพนธ์, สาขาจิตวิทยาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, 2539.

บงอร หนูบรรจง. “พฤติกรรมของมารดาในการป้องกันอุบัติเหตุบุตรก่อนวัยเรียนในอำเภอบาง สะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา ชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.

ปภาวดี แจ่มศิริ. “ผลการควบคุมตนเองต่อพฤติกรรมก่อนกวนในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

ปยารี พิริยะอุดมพร. “พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติดยาบ้าของนักเรียน

- ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนนทบุรี”. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543. ถ่ายเอกสาร.
- ประคอง วรรณสุด. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์, 2542.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2526
- ประกาศศรี ทรัพย์ชนบูรณ์. “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.” ปริญญาณิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- ประสาธ อิศรปริดา. จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. กรุงเทพฯ : กราฟิคอร์ต, 2523.
- ปราณี โปโสภา. “พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 อำเภอจตุพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด.” วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ปริญญา จิรกุลพัฒนา. “การให้คุณค่าต่อสุขภาพ ความเชื่ออำนาจด้านสุขภาพและพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพของวัยรุ่น.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. 2536.
- ปิ่น มุกกันต์. แนวสอนธรรม ตามหลักสูตรนักธรรมตรี. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2539.
- ปรีชา วิทโคตและคณะ. การศึกษาสภาพการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2540.
- รายงานการต้องคดีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดศรีสะเกษ คดีเด็กและเยาวชน. จังหวัดศรีสะเกษ, 2550.
- พระวัชรชัย ถาวรธมโมและคณะ. หนังสือหลักสูตรธรรมศึกษาโท โรงเรียนพุทธศาสนาวินิตย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : 2547.
- ปิริยา วรรณนะภูติ. “การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรค เพื่อป้องกันพฤติกรรมการเสพยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- พิมพ์ใจ บุญยัง. “ประสิทธิผลของโปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดนราธิวาส.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.

- พิรญา อุปละ. “ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางความรู้ ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความคิดเห็นต่อการ
ครองเรือนกับระดับปฏิบัติตนในการป้องกันโรคเอดส์ของผู้ใหญ่บ้านจังหวัดเชียงใหม่.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาโทและการศึกษาต่อเนื่อง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2541.
- พัชรี สุวรรณศรี. สัมพันธภาพในครอบครัวกับปัญหายาเสพติดและพฤติกรรมทางเพศของนิสิต
มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2540.
_____. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2539.
- พันธ์ทิพย์ รามสุด. “การศึกษาศาสนาการณด้านการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพในประเทศไทย.”
วารสารพยาบาลสาธารณสุข, 2531 : 13-15.
- พรพิพาส เปล่งปลั่งและอุบล พุ่มบ้านเช่า. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องสารระเหย. ม.ป.ท., 2539.
- พรรณี ช. เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. ตีพิมพ์โดยกรมมี จำกัด : กรุงเทพมหานคร, 2538.
_____. ภารกิจของกรมการปกครองเพื่อเอาชณะยาเสพติดในสถานการณ์ปัจจุบัน.
กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2546.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2547.
- มานพ ยี่มอยู่.พ.ด.ด. “ปัญหาและอุปสรรคในการปราบปรามยาเสพติด ประเภทสารระเหย.”
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก, 2543.
- มนัส สุวรรณ. “การสร้างความตระหนักเรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชน
ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”. ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2532.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. บัณฑิตวิทยาลัย. คู่มือการพิมพ์วิทยานิพนธ์. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2543.
- มลิวลัย หงสนันท์และคณะ. “ปัจจัยทางจิตใจและสังคมที่กระตุ้นต่อการติดสารระเหยของวัยรุ่นที่รับ
ไว้รักษาในโรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์. อุบลราชธานี: สถาบันสุขภาพจิต กระทรวง
สาธารณสุข, 2536.
- มงคล ปลื้มจิตรชม และคณะ. “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอน
ปลาย จังหวัดนครปฐม.” วิชาการสาธารณสุข 5,4 2539 : 526 – 534.
_____. “เภสัชกรหญิงชี้โทษสารระเหยร้ายแรงเตือนเยาวชนชายหญิงหลีกเลี่ยง.” สยามรัฐ,
22 กรกฎาคม 2548.
- ยุทธ ไกยวรรณ. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, 2546.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ – ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.
กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2532.

รัฐพร ปุญญนรินทร์. “สัมพันธภาพในครอบครัวกับพฤติกรรมสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบางน้ำเปรี้ยววิทยา จังหวัดฉะเชิงเทรา.”
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.

รัศมีแข วิโรจน์รัตน์. “ความเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอกด้านสุขภาพ ความรู้เกี่ยวกับเอดส์กับความสามารถในการดูแลตนเองของผู้เสพยาเสพติดทางเส้นเลือด เพื่อป้องกันโรคเอดส์.”
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.

ราไพ ไชยพาลี. “เจตคติต่อสารเสพติดและการป้องกันตนเองจากสารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด.” ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.

_____. การศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเสพยาบ้า
ของวัยรุ่น : แนวทางป้องกันแก้ไข, สำนักการวิจัยแห่งชาติ : กรุงเทพมหานคร, 2546.

ลาดทองใบ ภูอภิรมย์. “บทบาทของครอบครัวในการป้องกันการติดยาเสพติด.” รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

ลิขิต กาญจนารณ์. เอกสารประกอบการบรรยาย จิตวิทยาการศึกษาและจิตวิทยาการเรียนการสอน.
ม.ป.ท., 2546.

ลัดดาวัลย์ ฉินประสิทธิ์ชัย. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันตนจากสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นใน จังหวัดสุพรรณบุรี” บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.

วิไล แพงศรี. มนุษย์สัมพันธ์สำหรับครู. พิมพ์ครั้งที่ 6. โอ. เอส. พรินติ้งเฮ้าส์, กรุงเทพมหานคร, 2536.

วัชรบูล วิเชียรศรี. ศึกษาความตระหนักและพฤติกรรมการใช้สารระเหยของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนต้นในเขตจังหวัดเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.

วรพจน์ สมานมิตร. “ทักษะทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดเพชรบุรี.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

วรรณิ กรวยสวัสดิ์. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมีวินัยในตนเอง กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กับวิธีสอนตามปกติ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2537.

วราภรณ์ กุประดิษฐ์, นีออน พิณประดิษฐ์, และศรินทิพย์ รักษาสัตย์. การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองและการควบคุมตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติดของเยาวชน. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

ศิริโสภาคย์ บุรพาเดช. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

ศรียรัตน์ ธัญญกุลสัจจา. “ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจด้านสุขภาพ การรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและความสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิดกับพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติดของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่เข้ารับการบำบัดในศูนย์บำบัดรักษาเสพติดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2542.

ศรีเรือน แก้วกังวาน. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. เล่ม 2. วัยรุ่น – วัยสูงอายุ. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

ศักดิ์ชัย ทวีศักดิ์. “การรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต : ศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.

ศศิพร โลจายะ. “ประสิทธิผลของโปรแกรมสร้างเสริมทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดปทุมธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานการสถานการณ์การใช้ยาเสพติดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2546.

ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด จังหวัดศรีสะเกษ. รายงานการสถานการณ์การใช้ยาเสพติดในจังหวัดศรีสะเกษ, 2550.

สุชา จันทรเอม. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2546.

สุภารัตน์ ขวัญเงิน. “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองกับวิถีดำเนินชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่น.” วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลแม่และเด็ก). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537. ถ่ายเอกสาร.

สุปรียา ดรุกาญจน์พฤติ. “ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเสพยาเสพติดของเด็กและเยาวชนในจังหวัดอุบลราชธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิตบริหารศาสตรศึกษานบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร

2538.

สุพรรณณี ปานดี. “การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคและแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อพฤติกรรมกรรมการเลิกสูบบุหรี่ในนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาเอกสุขภาพศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.

สุรพล พยอมแย้ม. จิตวิทยาสัมพันธ์ภาพ. กาญจนบุรี : สหายพัฒนาการพิมพ์, 2545.

สุวินัย อภรณ์รัตนานนท์, สารระเหยปัญหาที่น่าจับตามอง. นนทบุรี: กองเผยแพร่และการควบคุมโฆษณา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2538.

สุริย์มาศ นาคะผดุงรัตน์. “ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีชมรมข้าราชการและครูอาวุโสของกระทรวงศึกษาธิการ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการพัฒนาการสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.

สุเมธ ทิพย์ชาติ. “การปฏิบัติงานและการรับรู้ในบทบาทการให้บริการสาธารณสุขของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีอนามัยในจังหวัดพิษณุโลก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.

_____. สารระเหยอันตราย. กรุงเทพมหานคร : กองป้องกันยาเสพติด สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. กรุงเทพมหานคร. 2545.

เสกสรร สงวนนาม. “เจตคติต่อยาเสพติดและพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุดรธานี.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.

เสน่ห์ พบพาน. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตระหนักเกี่ยวกับบทบาทสิ่งแวดล้อมของประชาชนอำเภอคลองหลวง : กรณีศึกษากิจกรรมอุตสาหกรรมในเขตเกษตรกรรม.” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2528.

โสภา ชีปลมมันน์. บุคลิกภาพและพัฒนาการ : แนวโน้มสู่พฤติกรรมปกติและการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรินติ้ง.เฮ้าส์, 2536.

โสภารรณ เวียงเพิ่ม. “ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ เจตคติต่อบทบาททางเพศสัมพันธ์ภาพในครอบครัว กับบทบาททางเพศของนักเรียนวัยรุ่น ในจังหวัดหนองคาย.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.

โสภณ ดลโสภณ. “การศึกษาสภาพและสาเหตุการใช้สารระเหยของเยาวชนในเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.

- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- สมพร สุทัศนีย์,ม.ร.ว. มนูญสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2541.
- สมยศ นาวิการ. การพัฒนาองค์การและการจูงใจ. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2521.
- สมศักดิ์ เทศงามถ้วน, “การศึกษาเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารระเหยในประเทศไทย” สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2539.
- สายสุรี จุติกุล. นโยบายและแผนในการพัฒนาสถาบันครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.),2545.
- สาวตรี พิริยะสถิต. “ความรู้และการปฏิบัติตนในการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในภูมิภาคตะวันตก.”วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,2544.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานผลเบื้องต้นการสำรวจเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2545.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2550.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. การป้องกันสารเสพติด. กรุงเทพมหานคร : กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน,2548.
- สำนักวิจัยเอแบคโพลล์มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. ได้สำรวจนักเรียนนักศึกษาและพฤติกรรมปัญหาที่เกี่ยวข้อง:กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับปริญญาตรีจาก25จังหวัดทั่วประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2547.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ. รายงานสถิตินักเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 อำเภอกันทรลักษ์, 2550.
- ส่วนพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานป.ป.ส. ตอบปัญหายาเสพติด. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: ส่วนพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี, 2545.
- ส่วนพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. เรียนรู้เรื่องยาเสพติด ชีวิตปลอดภัย. พิมพ์ที่ 3. กรุงเทพฯ: ส่วนพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี, 2545.
- หนังสือพิมพ์. “สตู๊ปพิเศษ.” เดลินิวส์ฉบับ 21,447 ที่ 2 วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2551.
- อมราวดี ณ อุบล. “สุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน.”วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการ

- ให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.
- อนุชิต กุลมาลา. “บทบาทของครูแนะแนวในการใช้กระบวนการแนะแนว เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของเขตการศึกษา 1.” วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.
- อาธิ ครูสาวกวงศ์. ความรู้และการป้องกันตนเองจากการเสพยาบ้าของนักเรียนนักเรียนในเขตภาคใต้ ของประเทศไทย.กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2542.
- อารีย์ เงินเยี่ยม. “พฤติกรรมการป้องกันการสูดดมสารระเหยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี.”วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,2539.
- อุบลรัตน์ บุญทา. “ปัจจัยที่สนับสนุนพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรคในช่องปากของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โชนพัฒนาสาธารณสุข 4 จังหวัดอุบลราชธานี.” ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.
- อุษา รัตนภาสุร. ศึกษาการกระทำผิดคดียาเสพติดของเด็กและเยาวชนหญิง : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานฝึก และอบรมเด็กและเยาวชนหญิง (บ้านปรางค์) 2542. เข้าถึงได้เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2548.
<http://www.sri.cmu.ac.th/~nsac/php/newResearch/showResearch.php?id=429>
- อังสนา เปศะนันท์. การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดบางโพโสมาวาส สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีพฤติกรรมสูดดมสารระเหย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
- เอี่ยมพร พลอยประดิษฐ์. “พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวข้องกับการป้องกันสารเสพติดของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตัญญวมงคล สังกัดกรมสามัญ ศึกษา กรุงเทพมหานคร.” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2544.

ภาษาต่างประเทศ

- Best, John W. Research in Education. New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1981.
- Bloom, Martin. Primary prevention practices : Issues in Child's and Families' Lives. Vol 5. California : SAGE Publications International Education and Professional Publisher, 1996.
- Sallis, F.,J. Garcia, and J.A. Best. “Assessing Skill for Refusing Cigarettes and Smokeless Tobacco.” Journal of Behavioral Medicine 13 (May 1990) : 489 – 503.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย

คำชี้แจง

แบบสอบถามการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ” ซึ่งสามารถแบ่งได้ 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามจำนวน 6 ชุด ประกอบด้วย

- แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย
- แบบสอบถามการควบคุมตนเอง
- แบบสอบถามสัมพันธภาพกับครอบครัว
- แบบสอบถามสัมพันธภาพกับครู
- แบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน
- แบบสอบถามพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารระเหยหรือปัญหาสารเสพติดทุกชนิด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือนักเรียนทุกคน การวิจัยนี้จะสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

ก็เพราะอาศัยความร่วมมือจากนักเรียนทุกคนในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่านักเรียนจะให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามโดยทั่วกัน

ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือ เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามด้วยความตั้งใจและเต็มใจ

นายจำลอง ลีลัน

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาจิตวิทยาชุมชน

ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง “พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอ
กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ”

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นการสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามจำนวน 6 ชุด ประกอบด้วย

- แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติด
- แบบสอบถามการควบคุมตนเอง
- แบบสอบถามสัมพันธภาพกับครอบครัว
- แบบสอบถามสัมพันธภาพกับครู
- แบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน
- แบบสอบถามพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด

ตอนที่ 1

เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวของนักเรียน

1. เพศ

- ( ) ชาย   ( ) หญิง

2. ระดับชั้นเรียน

- ( ) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
( ) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
( ) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านมา

- ( ) คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าหรือเท่ากับ   2.00
( ) คะแนนเฉลี่ยระหว่าง   2.01 – 3.00
( ) คะแนนเฉลี่ยระหว่าง   3.01 – 4.00

4. สภาพการพักอาศัย

- ( ) อาศัยอยู่กับพ่อแม่   ( ) อาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่เพียงผู้เดียว

- ( ) อาศัยอยู่กับญาติผู้ใหญ่   ( ) อาศัยอยู่คนเดียวหรืออยู่กับกลุ่มเพื่อน
 ( ) อื่น ๆ เช่น อยู่หอพัก หรือที่พักอาศัยในโรงเรียน

5. ค่าใช้จ่ายประจำวันที่นักเรียนได้รับ

- ( ) ไม่พอใช้จ่าย
 ( ) พอใช้จ่าย

ตอนที่ 2

ชุดที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ท่านพิจารณาว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นตรงกับข้อความในระดับมากที่สุด
เห็นด้วยมาก	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นตรงกับข้อความในระดับมาก
เห็นด้วยปานกลาง	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นตรงกับข้อความในระดับปานกลาง
เห็นด้วยน้อย	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นตรงกับข้อความในระดับน้อย
เห็นด้วยน้อยที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นตรงกับข้อความในระดับน้อยที่สุดหรือไม่ตรงเลย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1. ในอำเภอกันทรลักษณ์มีอัตราการเสพสารระเหยของเด็กและเยาวชนเพิ่มจากเมื่อก่อนมา					
2. นักเรียนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสารระเหยมีจำนวนมากสมควรได้รับการดูแลจากพ่อแม่/ครู/ผู้บริหารโรงเรียน					
3. ขณะนี้มีการแพร่ระบาดของสารระเหยเข้ามาในสถานศึกษาแล้ว					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
4. การสูดดมสารระเหยหรือทินเนอร์มีโอกาสเกิดอันตรายต่อ ร่างกาย					
5. การสูดดมสารระเหยหรือทินเนอร์เป็นประจำมีผลทำให้สติปัญญาเสื่อม					
6. ผู้คิดสารระเหยมักมีพฤติกรรมก้าวร้าวชอบใช้ความรุนแรง					
7. การนำ กาว ทินเนอร์ แลกเกอร์มาสูดดมจะเกิดอันตรายต่อร่างกาย					
8. การเสพกาวหรือทินเนอร์ทำให้เยื่อจมูกอักเสบหรือปอดบวม					
9. ผลกระทบที่รุนแรงสำหรับผู้สูดดมสารระเหยคือ ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายจะอ่อนแอลงสุด ๆ					
10. พิษของสารระเหยจะทำให้ไขกระดูกซึ่งทำหน้าที่ผลิตเม็ดเลือดแดงจะถูกกดและทำลายจนมีอาจสร้างเม็ดเลือดแดงได้					
11. เมื่อผู้เสพมีอาการประสาทหลอน หูแว่วได้ ยินว่าจะมีผู้อื่นเข้ามาทำร้ายอาจจะทำให้ผู้เสพก่ออาชญากรรมได้					
12. การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องยังขาดการเข้มงวดกับผู้จำหน่ายสารระเหยให้กับเด็กที่มี อายุต่ำกว่า 18 ปี					
13. ผู้ที่คิดสารระเหยถือว่าเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัด เช่นเดียวกับผู้เสพเฮโรอินหรือยาบ้า					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
14. เด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีกาวหรือทินเนอร์ไว้ในครอบครองถือว่าทำผิดกฎหมาย					

ชุดที่ 2 แบบสอบถามการควบคุมตนเอง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ท่านพิจารณาว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด

มากที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นน้อยที่สุด

การควบคุมตนเอง	ระดับการปฏิบัติ				
	ปฏิบัติมากที่สุด	ปฏิบัติมาก	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติน้อยที่สุด
1. นักเรียนคอยเตือนตนเองในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เช่นการไม่พูดคำหยาบ หรือพูดให้ร้ายคนอื่น เป็นต้น					
2. ขณะสอบนักเรียนไม่ลอกข้อสอบเพื่อน แม้ว่ามีโอกาส					
3. นักเรียนศึกษาข้อมูลรอบด้านให้ดีกว่าก่อนตัดสินใจทำสิ่งใด ๆ					
4. นักเรียนพยายามไม่กระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เช่น การดื่มสุราสูบบุหรี่หรือการไปเที่ยวเวลากลางคืน เป็นต้น					

การควบคุมตนเอง	ระดับการปฏิบัติ				
	ปฏิบัติ มาก ที่สุด	ปฏิบัติ มาก	ปฏิบัติ ปานกลาง	ปฏิบัติ น้อย	ปฏิบัติ น้อย ที่สุด
5. นักเรียนเลือกที่จะทำในสิ่งที่ตนเองชอบหรือมีความถนัด					
6. นักเรียนไม่ชวนเพื่อนคุยขณะที่ครูสอน					
7. นักเรียนตั้งเป้าหมายเพื่อความสำเร็จในการเรียนและนำมายึดไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ					
8. เมื่อนักเรียนมีอาการโกรธจะคอยเตือนตนถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น					
9. เมื่อต้องการของใช้ราคาแพงนักเรียนจะพยายามอดออมเก็บเงิน ด้วยตนเองจนครบ					
10. นักเรียนมีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน เพื่อควบคุมการใช้จ่ายได้อย่างรอบคอบและเหมาะสม					
11. นักเรียนพยายามยับยั้งใจตนเองโดยไม่ซื้อของใช้หรือเสื้อผ้าที่ราคาแพงเกินสถานภาพของนักเรียน					
12. นักเรียนนำคำสอนของพ่อแม่หรือครูมาคอยเตือนตนเองไม่ให้ทำสิ่งที่ผิดหรือสิ่งที่ตนเองหรือบุคคลอื่นเดือดร้อน					
13. นักเรียนมีการทำงานที่จำเป็นหรือที่ต้องรับผิดชอบให้เสร็จก่อนที่จะไปทำกิจกรรมอย่างอื่น					
14. เมื่อมีเพื่อนมาพูดตำหนิหรือต่อนักเรียนจะไม่ได้ตอบทันที					
15. เมื่อมีปัญหา นักเรียนจะพยายามค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาแล้วหาทางแก้ไข					

การควบคุมตนเอง	ระดับการปฏิบัติ				
	ปฏิบัติ มากที่สุด	ปฏิบัติ มาก	ปฏิบัติ ปานกลาง	ปฏิบัติ น้อย	ปฏิบัติ น้อย ที่สุด
16. ถ้าเพื่อนชวนให้ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องนักเรียนจะ คิดถึงผลกระทบ ที่ตามมาเพื่อยับยั้งตนเอง					

ชุดที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพกับครอบครัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ท่านพิจารณาว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของสมาชิกในครอบครัวใน ระดับมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของสมาชิกในครอบครัวใน ระดับมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของสมาชิกในครอบครัวใน ระดับปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของสมาชิกในครอบครัวใน ระดับน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของสมาชิกในครอบครัวใน ระดับน้อยที่สุดหรือไม่เคยเลย

สัมพันธภาพกับครอบครัว	ระดับการปฏิบัติ				
	ปฏิบัติ มากที่สุด	ปฏิบัติ มาก	ปฏิบัติ ปานกลาง	ปฏิบัติ น้อย	ปฏิบัติ น้อย ที่สุด
1. เมื่อเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับนักเรียนพ่อ/แม่จะขอ ความเห็นจากนักเรียนก่อน					
2. พ่อ/แม่คอยควบคุมนักเรียนในการออกนอก บ้านหรือไปร่วมกิจกรรมกับเพื่อน					

สัมพันธภาพกับครอบครัว	ระดับการปฏิบัติ				
	ปฏิบัติมากที่สุด	ปฏิบัติมาก	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติน้อยที่สุด
3. พ่อ/แม่เปิดโอกาสนักเรียนมีความรับผิดชอบตนเอง					
4. สมาชิกในครอบครัวคอยให้กำลังใจนักเรียนในด้านเรียน					
5. ครอบครัวและนักเรียนมีการรับประทานอาหารร่วมกัน					
6. พ่อ/แม่มีข้อตกลงภายในบ้านให้นักเรียนปฏิบัติตาม โดยสอบถามความต้องการของนักเรียน					
7. พ่อ/แม่ให้คำปรึกษาในการเลือกสายวิชาที่เรียน					
8. พ่อ/แม่เตือนนักเรียนเรื่องการเลือกคบเพื่อนที่ดี					
9. พ่อ/แม่สอนให้นักเรียนปฏิบัติตัวหรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น					
10. พ่อ/แม่สอนหรือให้คำแนะนำการวางตัวกับเพศตรงข้าม					
11. พ่อ/แม่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดเวลาเจ็บป่วย					
12. ครอบครัวและนักเรียนไปร่วมงานบุญในชุมชน					
13. พ่อ/แม่ให้อิสระในการตัดสินใจของนักเรียน					
14. พ่อ/แม่ชื่นชมความสามารถของนักเรียน					
15. พ่อ/แม่และนักเรียนร่วมกันแก้ไขปัญหาทั่วไปที่เกิดขึ้น					

ชุดที่ 4 แบบสอบถามสัมพันธภาพกับครู

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ท่านพิจารณาว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด

มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของครูในระดับมากที่สุด

มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของครูในระดับมาก

ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของครูในระดับปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของครูในระดับน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของครูในระดับน้อยที่สุด

สัมพันธภาพกับครู	ระดับการปฏิบัติ				
	ปฏิบัติมากที่สุด	ปฏิบัติมาก	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติน้อยที่สุด
1. ครูให้แนวทางในการปฏิบัติตัวของนักเรียนในโรงเรียน					
2. ครูให้คำปรึกษาได้ทุกเรื่องเมื่อนักเรียนเข้าพบ					
3. ครูเข้าร่วมกิจกรรมที่นักเรียนจัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน					
4. เมื่อนักเรียนทำในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ครูมีคำชมนักเรียน					
5. เมื่อมีปัญหาในห้องเรียนหรือโรงเรียนครูให้นักเรียนร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น					
6. ครูไม่ยอมรบกวนฟังความคิดเห็นของนักเรียน					
7. เมื่อนักเรียนไม่สบายครูสนใจและให้ความช่วยเหลือ					
8. ครูชื่นชมนักเรียนเมื่อประสบความสำเร็จ					
9. ครูคอยตักเตือนในเรื่องที่นักเรียนทำไม่ถูกต้อง					
10. ถ้ามีโอกาส ครูจะไปร่วมงานทำบุญที่บ้านนักเรียน					
11. ครูชมนักเรียนว่าเป็นลูกศิษย์ที่ดีของโรงเรียน					
12. ครูชมนักเรียนว่ามีความรับผิดชอบในงานที่มอบหมายให้					
13. ครูให้คำแนะนำในการเลือกสายวิชาที่จะเรียน					
14. ครูให้คำแนะนำนักเรียนในการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม					
15. ครูให้อภัยในความผิดพลาดของนักเรียน					

ชุดที่ 5 แบบสอบถามสัมพันธภาพกับเพื่อน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านพิจารณาว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของเพื่อนในระดับมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของเพื่อนในระดับมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของเพื่อนในระดับ ปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของเพื่อนในระดับน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการปฏิบัติของเพื่อนในระดับน้อยที่สุด

สัมพันธภาพกับเพื่อน	ระดับการปฏิบัติ				
	ปฏิบัติ มากที่สุด	ปฏิบัติ มาก	ปฏิบัติ ปานกลาง	ปฏิบัติ น้อย	ปฏิบัติ น้อยที่สุด
1. เพื่อนๆยอมรับและชื่นชมในการปฏิบัติตัวของนักเรียน					
2. เพื่อนๆ กับนักเรียนจะร่วมกลุ่มหรือทำกิจกรรมด้วยกัน					
3. เพื่อนยอมรับนักเรียนในความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมาย					
4. ในการทำงานต่าง ๆ เพื่อนจะให้ความช่วยเหลือนักเรียน					
5. เพื่อนขอร้องให้นักเรียนช่วยแนะนำการบ้านตามเนื้อหาวิชาที่นักเรียนมีความถนัด					
6. เพื่อนกับนักเรียนเข้าร่วมกลุ่มติวหนังสือด้วยกัน					
7. เพื่อนกับนักเรียนชอบรวมกลุ่มคุยกันในเวลาว่าง					
8. เพื่อนชวนนักเรียนเข้ากลุ่มทำรายงาน					
9. เพื่อนมักเอาจุดค้อยของนักเรียนมาล้อเล่น					

สัมพันธภาพกับเพื่อน	ระดับการปฏิบัติ				
	ปฏิบัติมากที่สุด	ปฏิบัติมาก	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติน้อยที่สุด
10. เพื่อนๆ มักนำแบบอย่างการกระทำของนักเรียนไปปฏิบัติ					
11. เมื่อมีข้อขัดแย้งเพื่อนมักรับฟังเหตุผลของนักเรียน					
12. เพื่อนเสนอให้นักเรียนเป็นตัวแทนกลุ่มหรือตัวแทนชั้นเรียน					
13. เพื่อนชวนนักเรียนไปเที่ยวหรือร่วมกิจกรรมกลุ่มด้วย					
14. เพื่อนยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน					
15. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น เพื่อน ๆ ขอความคิดเห็นหรือขอให้ให้นักเรียนมีส่วนช่วยในการแก้ไขด้วย					
16. เพื่อนกับนักเรียนไม่มีความลับต่อกัน					

ชุดที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านพิจารณาว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด

ปฏิบัติมากที่สุด หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นได้เป็นประจำทุกครั้ง
ปฏิบัติมาก หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นได้บ่อยครั้ง
ปฏิบัติปานกลาง หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นได้นาน ๆ ครั้ง
ปฏิบัติน้อย หมายถึง	ผู้ตอบมีการปฏิบัติตามข้อความนั้นได้น้อยครั้ง
ปฏิบัติน้อยที่สุด หมายถึง	ผู้ตอบไม่มีการปฏิบัติตามข้อความนั้นน้อยที่สุดหรือไม่เคยปฏิบัติเลย

พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด	ระดับการปฏิบัติ				
	ปฏิบัติมากที่สุด	ปฏิบัติมาก	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติน้อยที่สุด
การให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ					
1. เมื่อรู้สึกว้าเหว่ นักเรียนจะหากิจกรรมทำที่ทำให้สบายใจเช่น ฟังเพลง ดูภาพยนตร์ โทรทัศน์					
2. นักเรียนไม่กังวลเกินกว่าเหตุ กับเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ					
3. นักเรียนไม่ดื่มสุราหรือสูบบุหรี่ แม้จะมีคนอื่นยื่นให้หรือเมื่อมีโอกาส					
4. นักเรียนไปพบแพทย์ทันที เมื่อไม่สบายหรือเจ็บป่วย					
5. นักเรียนมีการออกกำลังกายตอนเช้าด้วยการรดน้ำต้นไม้ หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ เป็นประจำ					
6. นักเรียนไม่เกี่ยวข้องกับเพื่อนที่ดื่มสุราหรือสูบบุหรี่					
7. เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ นักเรียนมักพูดคุยขอคำปรึกษากับคนใกล้ชิด เช่น พ่อ/แม่ หรือคุณครู					
8. เมื่อมีเรื่องอึดอัดหรือไม่สบายใจนักเรียนจะพูดคุยกับเพื่อนๆ ทันทีหรือไปทำกิจกรรมอย่างอื่น					
9. นักเรียนใช้เวลาว่างทำกิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ เช่น การทำความสะอาดโรงเรียน วัด หรือ ชุมชน					
10. นักเรียนระมัดระวังการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีอันตรายต่อร่างกาย					
11. นักเรียนปฏิเสธการเสพยาเสพติด แม้จะแม้คนชวนก็ตาม					
12. นักเรียนใช้กิจกรรมนันทนาการหรืองานอดิเรกเป็นทางผ่อนคลาย					

พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด	ระดับการปฏิบัติ				
	ปฏิบัติมากที่สุด	ปฏิบัติมาก	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติน้อยที่สุด
การใส่ใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับสารระเหย					
13. นักเรียนอ่านบทความจากหนังสือพิมพ์หรือข้อมูลที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของสารระเหย					
14. นักเรียนจะสอบถามความรู้เกี่ยวกับสารระเหยจากผู้รู้หรือวิทยากรที่มาให้ความรู้ในโรงเรียน เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ					
15. นักเรียนระมัดระวังหรือใช้ผ้าปิดจมูก เมื่ออยู่ใกล้สารระเหยเพื่อกันสารพิษเข้าสู่ร่างกาย					
16. นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับโทษอันตรายของสารระเหย					
17. นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมรณรงค์ต่อต้านเกี่ยวกับโทษและอันตรายจากการเสพยาเสพติด					
18. นักเรียนมีโอกาสฟังประสบการณ์ของผู้ที่หลงผิดเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารระเหย					
19. เมื่อมีโอกาสนักเรียนจะหาข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับโทษหรือพิษภัยของสารระเหย					
20. นักเรียนคอยติดตามสถานการณ์อันตรายที่เกิดจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารระเหย					
21. นักเรียนศึกษาพิษภัยของสารระเหยก่อนลงมือทำกิจกรรมหรืองานที่ทางโรงเรียนกำหนด					
การหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่อการเสพยาเสพติด					
22. นักเรียนหลีกเลี่ยงการอยู่ตามลำพังกับเพื่อนมีพฤติกรรมน่า สงสัยว่าจะเสพยาเสพติด					

พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด	ระดับการปฏิบัติ				
	ปฏิบัติมากที่สุด	ปฏิบัติมาก	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อย	ปฏิบัติน้อยที่สุด
การหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่อการเสพยาเสพติด					
23. นักเรียนหลีกเลี่ยงการชักจูงของเพื่อนที่ให้ทดลอง เสพยาเสพติด					
24. นักเรียนหลีกเลี่ยงการเข้าไปในสถานที่เสี่ยงที่มีโอกาสถูกชัก จูงให้เสพยาเสพติด					
25. นักเรียนไม่มั่วสุมกับเพื่อนที่ดื่มสุรา หรือสูบบุหรี่เพราะคิดว่าอาจจะมีโอกาสนำไปสู่การเสพยาเสพติดได้					
26. นักเรียนไม่นำผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบยาเสพติดที่ต้องใช้ในการทำงานหรือกิจกรรมการเรียนมาสู่คณ					
27. นักเรียนหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเกเรหรือมีแนวโน้มว่าจะเสพยาเสพติด					
28. นักเรียนหลีกเลี่ยงการชักชวนของคนแปลกหน้าเพื่อให้ทดลองเสพยาเสพติด					
29. นักเรียนจะปฏิเสธการรวมกลุ่มหรือการเข้าร่วมกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด					
30. ขณะที่ไม่มีเรื่องไม่สบายใจนักเรียนจะหลีกเลี่ยงการรวมกลุ่มกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด					
31. นักเรียนระมัดระวังการสูดดมยาเสพติด เมื่อเข้าไปในที่ ๆ มีการใช้ยาเสพติดเป็นส่วนประกอบในการทำงาน เช่น ร้านทำเฟอร์นิเจอร์ / โรงงาน					
32. นักเรียนหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุยาเสพติดในอัตราที่มากเกินไปจนจำเป็น					

ภาคผนวก ข

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับเป็นรายชื่อของแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยรายข้อ
เรื่อง “พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 อำเภอกันทรลักษ์
จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับรายข้อของความ
 คิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับอันตรายของสารระเหย	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ
1. ในอำเภอกันทรลักษ์มีอัตราการเสพยาเสพติดของเด็กและ เยาวชนเพิ่มจากเมื่อก่อนมาก	3.95	.932	มาก
2. นักเรียนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสารระเหยมีจำนวนมากสมควรได้รับการดูแลจาก พ่อแม่/ครู/ผู้บริหาร โรงเรียน	4.24	.875	มาก
3. ขณะนี้มีการแพร่ระบาดของสารระเหยเข้ามาในสถานศึกษาแล้ว	3.68	1.059	มาก
4. การสูดดมสารระเหยหรือทินเนอร์มีโอกาสเกิดอันตรายต่อร่างกาย	4.29	.929	มาก
5. การสูดดมสารระเหยหรือทินเนอร์เป็นประจำมีผลทำให้สติปัญญาเสื่อม	4.25	1.001	มาก
6. ผู้ติดสารระเหยมักมีพฤติกรรมก้าวร้าวชอบใช้ความ รุนแรง	4.19	.978	มาก
7. การนำ กาว ทินเนอร์ แลกเกอร์มาสูดดมจะเกิดอันตราย ต่อร่างกาย	4.38	.843	มาก
8. การเสพยาหรือทินเนอร์ทำให้เยื่อจมูกอักเสบหรือ ปอดบวม	4.15	.849	มาก
9. ผลกระทบที่รุนแรงสำหรับผู้สูดดมสารระเหยคือ ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายจะอ่อนแอลงสุด ๆ	4.18	.893	มาก
10. พิษของสารระเหยจะทำให้ไขกระดูกซึ่งทำหน้าที่ผลิตเม็ดเลือดแดงจะถูกกดและทำลายจนมีอาจสร้างเม็ดเลือดแดงได้	4.07	.860	มาก
11. เมื่อผู้เสพยามีอาการประสาทหลอน หูแว่ว ได้ยินว่าจะมีผู้อื่นเข้ามาทำร้าย อาจจะทำให้ผู้เสพยาก่ออาชญากรรมได้	4.21	.985	มาก
12. การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องยังขาดการเข้มงวดกับผู้จำหน่ายสารระเหยให้กับเด็กที่มี อายุต่ำกว่า 18 ปี	4.20	.940	มาก
13. ผู้ที่ติดสารระเหยถือว่าเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัด เช่นเดียวกับผู้เสพยาโรอิน หรือยาบ้า	4.20	.902	มาก
14. เด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีกาวหรือทินเนอร์ไว้ในครอบครองถือว่าเป็นผิดกฎหมาย	4.08	.979	มาก

ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับรายชื่อของการ
ควบคุมตนเอง

การควบคุมตนเอง	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ
1. นักเรียนคอยเตือนตนเองในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เช่นการไม่พูดคำหยาบหรือพูดให้ร้ายคนอื่น เป็นต้น	3.88	.952	มาก
2. ขณะสอบนักเรียนไม่ลอกข้อสอบเพื่อน แม้ว่ามีโอกาส	3.95	1.033	มาก
3. นักเรียนศึกษาข้อมูลรอบด้านให้ดีกว่าตัดสินใจทำสิ่งใด ๆ	3.96	.822	มาก
4. นักเรียนพยายามไม่กระทำการที่ไม่ถูกต้อง เช่น การดื่มสุราสูบบุหรี่หรือการไปเที่ยวเวลากลางคืน เป็นต้น	4.07	1.052	มาก
5. นักเรียนเลือกที่จะทำในสิ่งที่ตนเองชอบหรือมีความถนัด	4.16	.863	มาก
6. นักเรียนไม่ชวนเพื่อนคุยขณะที่ครูสอน	3.65	.988	มาก
7. นักเรียนตั้งเป้าหมายเพื่อความสำเร็จในการเรียนและ นำมายึดไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ	4.09	.909	มาก
8. เมื่อนักเรียนมีอารมณ์โกรธจะคอยเตือนตนถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น	3.76	.932	มาก
9. เมื่อต้องการของใช้ราคาแพงนักเรียนจะพยายามอดออมเก็บเงิน ด้วยตนเองจนครบ	3.84	.906	มาก
10. นักเรียนมีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน เพื่อควบคุมการใช้จ่ายเงินได้อย่างรอบคอบและเหมาะสม	3.84	.888	มาก
11. นักเรียนพยายามยับยั้งใจตนเองโดยไม่ซื้อของใช้หรือ เสื้อผ้าที่ราคาแพงเกินสถานภาพของนักเรียน	3.82	.956	มาก
12. นักเรียนนำคำสอนของพ่อแม่หรือครูมาคอยเตือน ตนเองไม่ให้ทำสิ่งที่ผิดหรือสิ่งที่ตนเองหรือบุคคลอื่นเดือดร้อน	3.99	.932	มาก
13. นักเรียนมีการทำงานที่จำเป็นหรือที่ต้องรับผิดชอบให้เสร็จก่อนที่ จะไปทำกิจกรรมอย่างอื่น	3.87	.847	มาก
14. เมื่อมีเพื่อนมาพูดคำหยาบหรือต่อนักเรียนจะไม่ได้ตอบทันที	3.55	1.040	มาก
15. เมื่อมีปัญหา นักเรียนจะพยายามค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาแล้วหาทางแก้ไข	3.73	.976	มาก
16. ถ้าเพื่อนชวนให้ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องนักเรียนจะคิดถึงผลกระทบที่ตามมาเพื่อยับยั้งตนเอง	3.92	.969	มาก

ตารางที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับรายข้อของ
สัมพันธภาพกับครอบครัว

สัมพันธภาพกับครอบครัว	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ
1. เมื่อเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับนักเรียนพ่อ/แม่จะขอความเห็น จากนักเรียนก่อน	4.05	.888	มาก
2. พ่อ/แม่คอยควบคุมนักเรียนในการออกนอกบ้านหรือ ไปร่วมกิจกรรมกับเพื่อน	4.04	.867	มาก
3. พ่อ/แม่เปิดโอกาสนักเรียนมีความรับผิดชอบตนเอง	4.11	.892	มาก
4. สมาชิกในครอบครัวคอยให้กำลังใจนักเรียนในด้านเรียน	4.13	.877	มาก
5. ครอบครัวและนักเรียนมีการรับประทานอาหารร่วมกัน	4.16	.967	มาก
6. พ่อ/แม่มีข้อตกลงภายในบ้านให้นักเรียนปฏิบัติตามโดย สอบถามความต้องการของนักเรียน	3.90	.900	มาก
7. พ่อ/แม่ให้คำปรึกษาในการเลือกสายวิชาที่เรียน	3.91	.946	มาก
8. พ่อ/แม่เตือนนักเรียนเรื่องการเลือกคบเพื่อนที่ดี	4.15	.867	มาก
9. พ่อ/แม่สอนให้นักเรียนปฏิบัติตัวหรือทำสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น	4.22	.864	มาก
10. พ่อ/แม่สอนหรือให้คำแนะนำการวางตัวกับเพศตรงข้าม	4.13	.955	มาก
11. พ่อ/แม่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดเวลาเจ็บป่วย	4.18	.978	มาก
12. ครอบครัวและนักเรียนไปร่วมงานบุญในชุมชน	4.18	.807	มาก
13. พ่อ/แม่ให้อิสระในการตัดสินใจของนักเรียน	4.02	.883	มาก
14. พ่อ/แม่ชื่นชมความสามารถของนักเรียน	4.02	.856	มาก
15. พ่อ/แม่และนักเรียนร่วมกันแก้ไขปัญหาทั่วไปที่เกิดขึ้น	3.95	.902	มาก

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับรายข้อของ
สัมพันธภาพกับครู

สัมพันธภาพกับครู	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ
1. ครูให้แนวทางในการปฏิบัติตัวของนักเรียนในโรงเรียน	4.35	.728	มาก
2. ครูให้คำปรึกษาได้ทุกเรื่องเมื่อนักเรียนเข้าพบ	4.23	.770	มาก
3. ครูเข้าร่วมกิจกรรมที่นักเรียนจัดขึ้นทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน	4.06	.858	มาก

ตารางที่ 20 (ต่อ)

สัมพันธภาพกับครู	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
4. เมื่อนักเรียนทำในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ครูมีคำชมนักเรียน	4.09	.875	มาก
5. เมื่อมีปัญหาในห้องเรียนหรือโรงเรียนครูให้นักเรียน ร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	4.04	.891	มาก
6. ครูไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	3.52	1.165	มาก
7. เมื่อนักเรียนไม่สบายครูสนใจและให้ความช่วยเหลือ	3.84	.946	มาก
8. ครูชื่นชมนักเรียนเมื่อประสบความสำเร็จ	4.17	.863	มาก
9. ครูคอยตักเตือนในเรื่องที่นักเรียนทำไม่ถูกต้อง	4.16	.873	มาก
10. ถ้ามีโอกาส ครูจะไปร่วมงานทำบุญที่บ้านนักเรียน	3.68	1.076	มาก
11. ครูชมนักเรียนว่าเป็นลูกศิษย์ที่ดีของโรงเรียน	4.10	.803	มาก
12. ครูชมนักเรียนว่ามีความรับผิดชอบในงานที่มอบหมายให้	4.06	.792	มาก
13. ครูให้คำแนะนำในการเลือกสายวิชาที่จะเรียน	4.02	.861	มาก
14. ครูให้คำแนะนำนักเรียนในการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม	4.11	.836	มาก
15. ครูให้อภัยในความผิดพลาดของนักเรียน	3.97	.943	มาก

ตารางที่ 21 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับรายข้อของ
สัมพันธภาพกับเพื่อน

สัมพันธภาพกับเพื่อน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
1. เพื่อนๆ ยอมรับและชื่นชมในการปฏิบัติตัวของนักเรียน	4.08	.821	มาก
2. เพื่อนๆ กับนักเรียนจะร่วมกลุ่มหรือทำกิจกรรมด้วยกัน	4.14	8.12	มาก
3. เพื่อนยอมรับนักเรียนในความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมาย	4.05	.833	มาก
4. ในการทำงานต่าง ๆ เพื่อนจะให้ความช่วยเหลือนักเรียน	4.01	.853	มาก
5. เพื่อนขอร้องให้นักเรียนช่วยแนะนำการบ้านตาม เนื้อหาวิชาที่นักเรียนมีความถนัด	3.91	.948	มาก
6. เพื่อนกับนักเรียนเข้าร่วมกลุ่มติวหนังสือด้วยกัน	3.66	1.002	มาก
7. เพื่อนกับนักเรียนชอบรวมกลุ่มคุยกันในเวลาว่าง	4.05	.936	มาก
8. เพื่อนชวนนักเรียนเข้ากลุ่มทำรายงาน	3.98	.904	มาก

ตารางที่ 21 (ต่อ)

สัมพันธภาพกับเพื่อน	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ
9. เพื่อนมักเอาจุดค้อยของนักเรียนมาล้อเล่น	3.45	1.247	มาก
10. เพื่อนๆ มักนำแบบอย่างการกระทำของนักเรียน ไปปฏิบัติ	3.60	1.005	มาก
11. เมื่อมีข้อขัดแย้งเพื่อนมักรับฟังเหตุผลของนักเรียน	4.01	.881	มาก
12. เพื่อนเสนอให้นักเรียนเป็นตัวแทนกลุ่มหรือตัวแทนชั้นเรียน	3.88	.974	มาก
13. เพื่อนชวนนักเรียน ไปเที่ยวหรือร่วมกิจกรรมกลุ่มด้วย	3.91	.897	มาก
14. เพื่อนยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	4.01	.823	มาก
15. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น เพื่อน ๆ ขอความคิดเห็นหรือขอให้ นักเรียนมีส่วนช่วยในการแก้ไขด้วย	3.92	.880	มาก
16. เพื่อนกับนักเรียน ไม่มีความลับต่อกัน	3.69	.964	มาก

ตารางที่ 22 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าระดับรายชื่อของ
พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย

พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพสารระเหย	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ
การให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ			
1. เมื่อรู้สึกว่เครียด นักเรียนจะหากิจกรรมทำที่ทำให้สบายใจ เช่น ฟังเพลง ดูภาพยนตร์ โทรทัศน์	4.40	.779	มาก
2. นักเรียน ไม่กังวลเกินกว่าเหตุ กับเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ	3.82	.962	มาก
3. นักเรียน ไม่ดื่มสุราหรือสูบบุหรี่ แม้จะมีคนอื่นยั้ให้ หรือเมื่อมีโอกาส	3.91	1.159	มาก
4. นักเรียน ไปพบแพทย์ทันที เมื่อไม่สบายหรือเจ็บป่วย	3.72	.961	มาก
5. นักเรียน มีการออกกำลังกายตอนเช้าด้วยการรดน้ำต้นไม้ หรือทำกิจกรรมอื่น ๆ เป็นประจำ	3.71	1.048	มาก
6. นักเรียน ไม่เที่ยวกับเพื่อนที่ดื่มสุราหรือสูบบุหรี่	4.01	1.186	มาก
7. เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ นักเรียนมักพูดคุยขอคำปรึกษากับคนใกล้ชิด เช่น พ่อ/แม่ หรือคุณครู	4.06	.901	มาก
8. เมื่อมีเรื่องอึดอัดหรือไม่สบายใจนักเรียนจะพูดคุยกับเพื่อน ๆ ทันทีหรือไปทำ กิจกรรมอย่างอื่น	3.97	.975	มาก

ตารางที่ 22 (ต่อ)

พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพยาเสพติด	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ
การให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ			
9. นักเรียนใช้เวลาว่างทำกิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ เช่น การทำความสะอาดโรงเรียน วัด หรือชุมชน	3.68	.970	มาก
10. นักเรียนระมัดระวังการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีอันตรายต่อร่างกาย	3.97	1.039	มาก
11. นักเรียนปฏิเสธการเสพยาเสพติด แม้จะมีคนชวนก็ตาม	4.12	1.106	มาก
12. นักเรียนใช้กิจกรรมนันทนาการหรืองานอดิเรก เป็นทางผ่อนคลาย	4.01	.925	มาก
การใส่ใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับสารเสพติด			
13. นักเรียนอ่านบทความจากหนังสือพิมพ์หรือข้อมูลที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของสารเสพติด	3.96	.924	มาก
14. นักเรียนจะสอบถามความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดจากผู้รู้หรือวิทยากรที่มาให้ความรู้ในโรงเรียน เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ	3.86	.941	มาก
15. นักเรียนระมัดระวังหรือใช้ผ้าปิดจมูก เมื่ออยู่ใกล้สารเสพติดเพื่อกันสารพิษเข้าสู่ร่างกาย	3.95	.956	มาก
16. นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับโทษอันตรายของสารเสพติด	3.73	1.010	มาก
17. นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมรณรงค์ต่อต้านเกี่ยวกับโทษและอันตรายจากการเสพยาเสพติด	3.87	1.002	มาก
18. นักเรียนมีโอกาสฟังประสบการณ์ของผู้ที่หลงผิดเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด	3.75	1.044	มาก
19. เมื่อมีโอกาสนักเรียนจะหาข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับโทษหรือพิษภัยของสารเสพติด	3.84	.949	มาก
20. นักเรียนคอยติดตามสถานการณ์อันตรายที่เกิดจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด	3.79	1.020	มาก
21. นักเรียนศึกษาพิษภัยของสารเสพติดก่อนลงมือทำกิจกรรมหรืองานที่ทางโรงเรียนกำหนด	4.11	.912	มาก
การหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่อการเสพยาเสพติด			
22. นักเรียนหลีกเลี่ยงการอยู่ตามลำพังกับเพื่อนมีพฤติกรรมน่า สงสัยว่าจะเสพยาเสพติด	4.08	.924	มาก

ตารางที่ 22 (ต่อ)

พฤติกรรมป้องกันตนเองจากการเสพติด	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ
การหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่อการเสพติด			
23. นักเรียนหลีกเลี่ยงการชักจูงของเพื่อนที่ให้ทดลอง เสพสารระเหย	4.15	1.017	มาก
24. นักเรียนหลีกเลี่ยงการเข้าไปในสถานที่เสี่ยงที่มีโอกาสถูกชัก จูง ให้เสพติด	4.13	1.068	มาก
25. นักเรียนไม่มั่วสุมกับเพื่อนที่ดื่มสุรา หรือสูบบุหรี่ เพราะคิดว่าอาจจะมีโอกาสนำไปสู่การเสพติดได้	4.13	1.015	มาก
26. นักเรียนไม่นำผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบสารระเหย ที่ต้องใช้ในการทำงานหรือกิจกรรมการเรียนมาสูดดม	4.05	1.090	มาก
27. นักเรียนหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเกรหรือมี แนวโน้มว่าจะเสพติด	4.06	1.033	มาก
28. นักเรียนหลีกเลี่ยงการชักชวนของคนแปลกหน้าเพื่อให้ทดลองเสพติด	4.20	1.072	มาก
29. นักเรียนจะปฏิเสธการรวมกลุ่มหรือการเข้าร่วมกับเพื่อนที่มี พฤติกรรมเสพติด	4.18	1.025	มาก
30. ขณะที่มิเรื่องไม่สบายใจนักเรียนจะหลีกเลี่ยงการรวมกลุ่มกับเพื่อน ที่มีพฤติกรรมเสพติด	4.16	1.041	มาก
31. นักเรียนระมัดระวังการสูดดมสารระเหย เมื่อเข้าไปในที่ ๆ มีการใช้ สารระเหยเป็นส่วนประกอบในการทำงาน เช่น ร้านทำเฟอร์นิเจอร์ / โรงงาน	4.09	1.090	มาก
32. นักเรียนหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุสารระเหยในอัตราที่มากเกินไปจนเกินไป	4.03	1.127	มาก

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายจำลอง ลิลัน
ที่อยู่	บ้านเลขที่ 72/2 ตำบลกระแซง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ 33110
โทรศัพท์	0 4581 0615
สถานที่ทำงาน	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	สอบได้เปรียญธรรม 3 ประโยค สำนักเรียนวัดเจียงอีศรีมงคลวราราม ตำบลเมืองใต้ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2542	สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 สายวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ จากโรงเรียนศรีเกษตรวิทยา ตำบลเมืองใต้ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2547	สำเร็จการศึกษาปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) คณะครุศาสตร์ (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2547	ศึกษาต่อระดับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2542 - 2547	ครูสอนศิลปะธรรมในโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร เช่น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โรงเรียนวัดกัลยาณมิตร โรงเรียนวัดสุวรรณ เป็นต้น
พ.ศ. 2545 – 2548	ครูสอนโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ. 2544 - 2548	วิทยากรอบรมค่ายพุทธบุตรในโรงเรียนต่าง ๆ ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
พ.ศ. 2548- 2549	ผู้ช่วยธุรการ ศูนย์บริการสาธารณสุข 33 วัดหงส์รัตนาราม สำนักกอนามัย กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2550	ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช) ศูนย์บริการการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2551- ปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่ประจำโครงการประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา